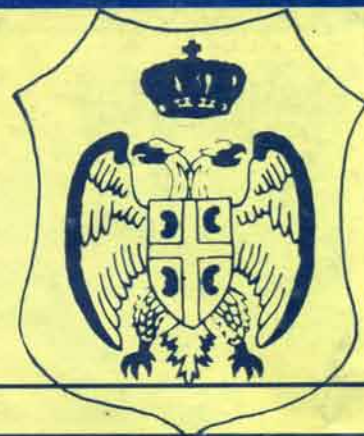

ВЕЛИКА СРБИЈА

НОВИНЕ СРПСКОГ ЧЕТНИЧКОГ ПОКРЕТА

БРОЈ 10

ГОДИНА II

БЕОГРАД

ЈУЛИ 1991.

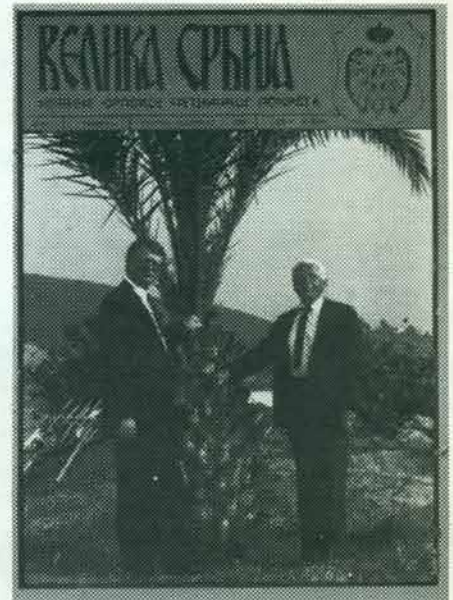
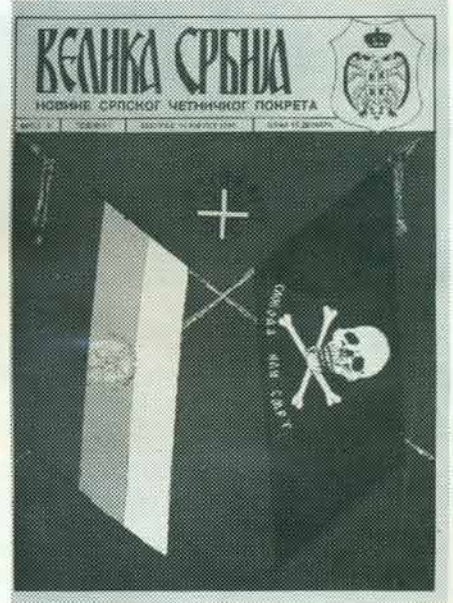
ЦЕНА 30 ДИН.

АРМИЈСКИ ГЕНЕРАЛ ДРАЖА МИХАИЛОВИЋ

ВОЈД ТРЕЋЕГ СРПСКОГ УСТАНКА

ВРЕМЕ ЈЕ ЗА СКУПШТИНУ

Скупштина Републике Србије, као уставни субјект легитимне државне власти, на жалост до сада није показала онај минимум добре воље, разума и политичке мудрости толико потребних у овим бурним и по судбину читавог српског народа преломним временима. Апсолутна победа владајуће странке на ризичним већинским изборима децембра 1990. године, коначно показује све слабости политичког и изборног система, као и саме скупштинске већине.

Опозиција, тражећи оправдање за пораз који је доживела, покушава већ месецима да изазове грађанске сукобе у Србији и парализује рад Владе и Скупштине. Тражи се, у условима неприродних коалиција, па чак и колаборације са непријатељима српског народа, расписивање нових избора, овога пута по условима које би диктирале саме опозиционе странке. Превлађује се, при том, најмање три темељне чињенице. На изборе, овакви какви су били децембра прошле године, опозиционе вође су, после лоше извршених политичких процена, саме пристале и за њихове катастрофалне резултате сами и сносе одговорност. Обарање легитимне изборне власти, само због тога што нам се резултати лично не допадају, значи и нарушавање свих демократских принципа, па тиме ни једна друга будућа скупштинска већина и њена Влада више не могу бити сигурни да им се

Детаљ са промотивног скупа у Раковници

да Србија, у условима већ започетог рата, не може себи да дозволи ни дан безвлашћа. До стварања опасног празног простора би сигурно дошло уколико би се у овом тренутку извршило обарање Скупштине и српске Владе.

На жалост, опетрукиња опозиционе мањине је свесрдно потпомогнута неинтелигентним, тврдим и анахроним ставом Социјалистичке партије Србије и њених посланика. Непромишљено samozадовољство победни-

принципима демократске власти. Превинше је потеза који откривају старе навике у управљању државом и беспотребно провоцирају нова заостравања на српској политичкој сцени.

До сада видљиви резултати оваквих доноса су све већа изолација Србије, неэффексан скупштински рад, одлагање решења виталних привредних и социјалних проблема друштва и разбијање српског националног јединства. Народ је коначно уверен да не заслужује да се његовом судбином понигравају политички дилетанти и људи који у бављењу политиком виде само могућност сопствене промоције и остварење личних материјалних интереса. Србија је, занета, заслужила нешто боље.

Расписивање ванредних избора за једно упражњено посланичко место у изборној јединици Раковница I је због тога била права проба расно,ложена и воље бирачког тела, као и општа јавна оцена досадашњег рада Скупштине Србије, Социјалистичкој партији, у условима апсолутне доминације и уз ухладану гласачку машину, овај једини мандат реалне није значајно ништа. Она се ипак, и свога пута појавила као ангажована политичка странка јер би победа на овим изборима истовремено значила верификацију досадашње политике. С друге стране, опозиционе странке, а пре свега Демократска и Српски покрет обнове, су мобилисале све своје снаге не би ли освајањем овог једног мандата бар мало ојачале скупштинске позиције и материјализовале своје тврдње о масовној подршци коју уживају у јавности. Њихови кандидати, познати књижевник Борислав Пекић и још познатији марксистички мислилац, Кардељев уставописац и професор титоизма-ле-

Први скупштински дан

неће исто поновити. Реч је о опасном преседану који у политички живот Србије трајно и на велика врата уводи појмове дестабилизације и анархије са несагледивим последицама у непосредној будућности. Коначно, потпуно се занемарује актуелна, драматична ситуација у земљи и чињеница

ка резултирало је некритичким односом према стварности, промашеним одлукама, изгубљеним временом и ароганцијом која не води рачуна о

Сусрет пријатеља

њинизма др Јован Марјановић, ипак нису могли да понуде ништа више од оног стерилног странчарења које њихове колеге и истомислџеници свакодневно демонстрирају у Народној Скупштини.

У том контексту појава Председника Српске радикалне странке др Војислава Шешеља, као представника сасвим новог политичког мишљења и понашања, на протеклим изборима добија специфично значење. На сцену Србије коначно је ступила она одлучна снага која је као последња и најзначајнија карика у ланцу политичких напора недостајала у борби за дефинисање српских националних интереса. Доследна борба за демократију, против сваког тоталитаризма, идеолошких митоманија и за права српског народа резултирала је до сада прогонима, хапшењима и дисквалификацијама од стране комунистичких власти, али и подметањима и психопатском мржњом челника једног дела српске опозиције. Незаконита забрана рада странке и онемогућавање учествовања на децембарским изборима праћена је прећутном подршком скоро целе опозиције управо због тога што је др Шешељ снагом своје одлучности, јасним уочавањем суштине проблема са којима се суочава српски народ и личним моралним квалитетима представљао праву, реалну опасност за све политичке мешетаре на овим просторима. Овакво стање имало је, међутим и своје добре стране. Неучествовањем на претходним изборима за Скупштину Србије др Војислав Шешељ и Српска радикална странка добили су слободан маневарски простор за коначно дефинисање својих програма, организационо јачање и прилику да, као и читава јавност, прате разоран рад и суноврат изабраних народних представника. Остајући ван скупштинско-страначких разрачунавања Српска радикална странка је истовремено поне-

да свој део одговорности непрекидно и упорно упозоравајући на опасности које су се наднеле над земљом Србијом и позивајући на слогу и национално јединство као залог временима која долазе. Својм одлучним, али и примереним понашањем др Војислав Шешељ и српски радикали су се нашли на бранику Отаџбине и на најбољи начин су демонстрирали школу

схвате да су сазрели услови да у Скупштину продре глас разума, глас оне одлучне Србије која неће дозволити још један покушај националног самопоништења. Избор др Војислава Шешеља, на тако чист и убедљив начин, само је први знак пробужене и усправне Србије. То истовремено значи и да је владајућа странка добила свог најозбиљнијег, али и конструктивног опонента. Парламентарна мањина при том добија сопствену опозицију јер се, управо због поштовања демократских идеала, на сарадњу са др Шешељем може рачунати само у условима признавања моралних кодекса и чврсто постављених интереса српског народа.

Уз то ваља поменути да се у досадашњем раду Скупштине осетила велика празнина одсуством класичне грађанске демократске десне алтернативе. Док је леви блок институционализован у лику владајуће Социјалистичке партије Србије, идеолошки централну позицију је за себе, чини се трајно, обезбедила Демократска странка. Колаборација Вука Драшковића и његових најближих сарадника са свим могућим непријатељима српског народа, од Марковићевих болшевичких реформиста, преко аутономашко-сепаратистичких војвођанских странака и УЈДИ-јевих тројанских коња, до бесмислене подршке

Прави човек на правом месту

српског патриотизма и поштовања демократских принципа у духу европског схватања слободе човека и народа.

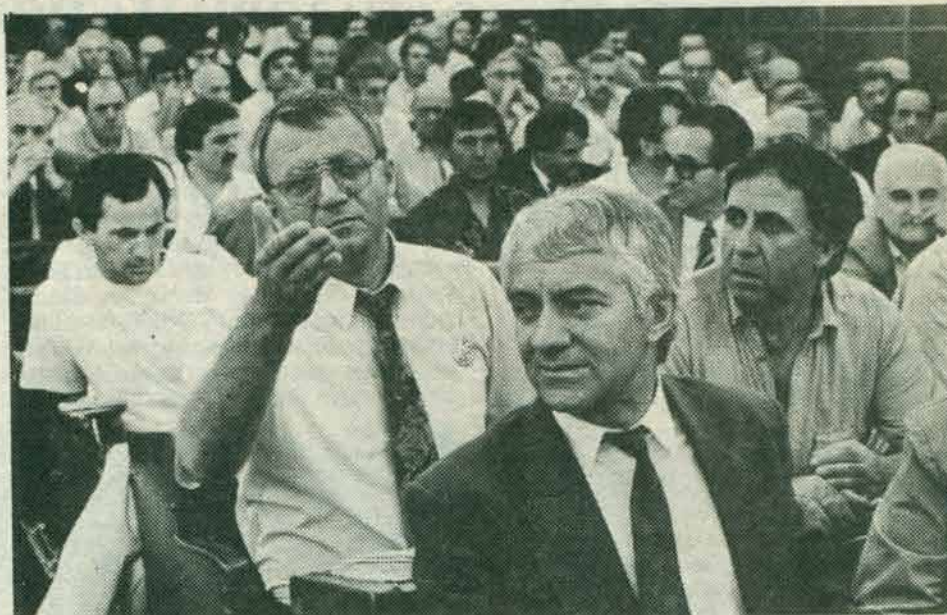
Сада је, коначно дошло време да се Српска радикална странка и својим активним присуством укључи у рад Народне скупштине Србије. Дубина кризе у којој се налазимо, уз претњу потпуног слома државног, привредног и социјалног устројства били су довољан разлог да бирачи Раковице

свим југословенским, али и хрватским политичким програмима, зачињена је нескривеном сарадњом са препознатљивим центрима моћи у иностранству. Непринципијелна борба за власт, без икаквих моралних и патриотских кочница, довела је до тога да Српски покрет обнове данас у Скупштини не заступа више никога осим самог себе и своје лидере. Због тога се тек продором Српске радикалне странке у Народној скупштини Србије формира оно право демократско десно крило грађанске политичке сцене. Тиме је и окончан период иден-

тификације свих друштвених снага које ће у будућности заступати интересе српског народа у целини.

Избор др Војислава Шешеља за народног посланика представља истовремено и прву званичну промоцију Српске радикалне странке. Мада су наши радикални, дакле јасни и одлучни ставови и до сада били познати јавности, Србија сада добија прилику да се са скупштинске говорнице, пред очима читавог народа увери у нашу решеност да не дозволимо да се више ико поиграва судбином овог нападеног народа. Бићемо једини који ће се доследно борити за рушење Југославије као трагичне историјске заблуде која је довела до поништења свих материјалних, моралних и државотворних вредности српског народа. Заблуде која је само у двадесетом веку однела три милиона српских живота уграђених у темеље неприродне заједнице слободних људи и робова, жртава и крвника, части и моралне беле. У неодложном и потпуном распаду Југославије и поновном успостављању српске државности у њеним историјским, етничким и геостратешким оквирима видимо и једину шансу за обнову традиционалних демократских односа, радикални привредни препород и остварење природ-

Једини војвода (тренутно) у српском парламенту

них људских и социјалних права овим просторима. То је предуслов без кога ће сви други напори остати само јалово исцрпљивање и губљење времена.

Резултат гласања о поверењу др Војиславу Шешељу и Српској радикалној странци на протеклим изборима

били су заправо провера савести и одговорности српског народа пред самим собом и својим потомством. Уверени смо да ће, као данас Раковица, сутра и читава Србија умети да препозна снагу која је враћа на пут правих историјских перспектива.

Дарко Ђирић

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ УКУПНОГ БРОЈА ГЛАСАЧА И БРОЈА ГЛАСОВА ПО КАНДИДАТУ са допунских избора изборне јединице РАКОВИЦА I

Red. br.	IME I PREZIME KANDIDATA	BROJ IZBORNOG MESTA																		ukupno glasova	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		19
1.	VULETIC PREDRAG	4	3	4	/	2	/	5	4	4	/	6	2	1	5	3	2	1	/	50	
2	GOJKOVIC MIDRAG-MILE	4	1	3	2	3	9	8	/	2	3	5	2	4	6	4	1	5	3	/	65
3	JOVANOVIC MILOSAV	2	2	5	/	3	3	1	3	4	1	/	2	1	2	5	2	1	2	/	39
4	KARAKLAJIC RADOS	146	79	163	92	84	95	120	113	64	129	37	82	108	74	58	74	63	49	62	1692
5	KOSTIC DR. STRAHINJA	20	6	4	31	42	31	3	16	7	18	8	11	3	7	8	3	5	4	3	230
6	MARJANOVIC DR. JOVAN	47	49	25	60	82	42	57	38	32	90	21	57	57	35	66	37	58	46	75	968
7	MIKIN DUSAN	2	1	/	1	4	/	1	3	/	/	/	/	/	1	/	/	/	1	1	15
8	PEKIC BORISAV	99	106	82	119	82	105	94	71	75	82	32	65	43	73	50	37	53	44	59	1365
9	RADOJEVIC MILAN	6	2	2	3	3	1	2	1	3	/	/	/	/	1	1	1	1	1	/	28
10	TIJANIC MIROSLAV	1	1	1	/	1	/	3	/	/	/	8	/	/	2	4	2	1	1	/	25
11	CEPIC JOVAN	2	2	4	3	5	3	12	1	/	6	1	3	2	/	/	12	2	1	3	62
12	GERER VELIZAR	29	24	46	12	7	12	3	2	11	15	10	10	13	9	18	5	5	3	3	237
13	SESELJ DR. VOJISLAV	344	267	236	381	405	472	417	290	212	485	201	340	330	351	281	265	280	297	263	6117

Резултати првог круга

ГОВОР У СТАРОЈ ПАЗОВИ НА ИСПРАЋАЈУ ТЕЛА

Браћо Срби и сестре
Српкиње,

данас се опраштамо од нашег брата Војислава Милића који је јуначки пао борећи се за одбрану српства тамо где је српство најугроженије, за одбрану земље српске и српског народа против кога је поново исукана крвава хрватска кама. Смрт нашег драгог Војислава Милића осветљена је у истом тренутку кад је он пао у подмуклом нападу разјарених усташа али ми и овог пута поручујемо да ћемо осветити не само Србе који ових дана падају од усташког ножа, пред усташким бесом, него и све Србе који су пали од хрватске руке. Ми Срби као народ дозволили смо да нас једна отровница змија три пута за срце уједе а у недрима смо је одгајали. Та отровница змија, то су Хрвати. У I светском рату страшне су злочине над Србима вршили, у II светском рату исто и замало чак и да им заборављено буде, замало, да им буде опроштено. Трећи пут се та отровница устремила и трећи пут нас за срце уједа. Сад јој треба главу смрскати да више никада никога не уједе. Српски народ има толико снаге, има толико могућности, толико слоге, и толико јединства да коначно са том усташком помамом изађе на крај и да се каже шта

ВОЈЕ МИЛИЋА

је раније било и да се види ко је то радио и да се зна докле је земља српска и да ће та земља бити одбрањена и новим рекама крви ако буде потребно и нико нас Србе неће спречити да опет створимо сопствену државу. Ми ћемо бранити све српске земље док имамо даха, док имамо снаге, док имамо способности. Данас на овом тужном чину испраћаја нашег драгог Војислава Милића, данас стегла су се српска срца,

српске очи сузе, међутим те исте очи та иста срца блеснуће јуначким сјајем јер ми Срби никад нисмо, ни кроз историју, доживљавали да нас неко понижава, да нас неко гази, да нас неко гњечи, да нам неко угњетава жене, децу, старце, да нам неко забрањује српско име, српску заставу, српску свету веру православну. Освета ће српска доћи у најскорије време, освета српска већ почиње. Нека је покој вечни души нашег драгог Војислава Милића слава му!

САОПШТЕЊЕ ЗА ЈАВНОСТ

У овом тешком часу историје српског народа, када су српски синови и кћери поново на судбинском почетку, и када непријатељи српства и православа и противници српског јединства збијају редове да нам задају ударце, потребно је јединство свих српских земаља и свих Срба и Српкиња.

Сагледавајући политички тренутак и праве интересе свога народа, Извршни одбор Демократске странке слободe, прве странке основане после II светског рата у Србији, донео је одлуку, да се поведе поступак припајања странке Српској радикалној странци. Декларацију о припајању донеће Скупштина странке на ванредној седници ових дана.

Према програму и циљевима и дубокој и искреној оданости интересима српског народа у целини, Српска радикална странка је у суштини Српски национални покрет.

Позивамо све родољубиве српске странке и српске синове и кћери, да се придруже политичком и националном програму Српске радикалне странке и њеног вође др Војислава Шешеља.

Београд, 20. маја 1991. године

Председник

Демократске странке слободe

Душан Бошковић

КОЛЕКТИВНО ПРИКЉУЧЕЊЕ ДЕМОКРАТСКЕ СТРАНКЕ СЛОБОДЕ СРПСКОЈ РАДИКАЛНОЈ СТРАНЦИ

Демократска странка слободe, прва опозициона странка у послератној Србији, основана је 18. новембра 1989. година а званична промоција је обављена нешто касније, 14. јануара 1990. године. На промотивној скупштини ДСС изабрани су руководство странке и Извршни одбор који је бројао 15 чланова.

Странка је код Секретаријата за правосудје републике Србије, регистрована 30. августа 1990. године.

Демократска странка слободe је својим националним програмом часно и доследно заступала интересе српског народа борећи се за његове веће слободe и демократију.

Мото деловања ове странке били су стихови великог српског песника Алексе Шантића:

"и свугде гдје је српска душа која,
тако је мени отаубина моја,
мој дом и моје рођено огњиште".

Демократска странка слободe је деловала политички у свим српским земаљама. Њену подршку су добијали Срби на Косову и Метохији, у Војводини, Босни и Херцеговини, Славонији, Барањи, Срему, Далмацији, Лици, Кордуну, Банији, Македонији и свуда где су угрожени, понижени и обесправљени.

Глас Демократске странке слободe, бранећи слободу мишљења и говора, бранећи част и достојанство, чуо се у свим политичким међустраничким конфликтима. Брањени су сви који су заступали српске националне интересе а нападани, жестоко и аргументовано противници тих интереса. У низу политичких активности био је и званични протест код Републичког секретаријата за правосудје Србије због одбијања регистрације Српског четничког покрета.

Глас Демократске странке слободe чуо се и поводом одржавања и прекида скаредне претставе "Свети Сава" у Југословенском драмском позоришту у Београду. Странка је реаговала и уложила писмени протест због пре-

дизборног хапшења др Војислава Шешеља и физичког напада на челнике странке СПО у Врбасу, маја 1990. године.

У циљу упознавања са ставовима новоформираних опозиционих странака, Демократска странка слободе је 9. фебруара 1990. организовала јавну трибину (округли сто) "СВИ ЗАЈЕДНО НА ЈЕДНОМ МЕСТУ О КОСОВУ И МЕТОХИЈИ КАО ЗАЈЕДНИЧКОМ ПРОБЛЕМУ". На овој трибини јавност је сазнала какве ставове заступају поједине странке по питању Косова и Метохије. Данас видимо да је странка СПО потпуно напустила ставове изречене на том скупу.

Демократска странка слободе није странка са многобројним чланством (има око 3000 чланова) али има много симпатизера и присталица. Руководство ДСС није у први план стављало борбу за омасовљење странке већ борбу за доследно спровођење српске националне политике. Према етичком кодексу ове странке њен члан није могао да буде онај ко је у титоистичкој ери, разлобљу једноумља и терора, прогањао и понижавао српски народ. Демократска странка слободе остала је чврсто на курсу свог етичког и националног опредељења.

Свесни садашњег тренутка, први смо учинили корак за уједињење српских националних странака јер без тог јединства нема ни јединства српског народа. Српском народу је доста лажних вођа и због тога је огорчен и озлојеђен. Нажалост све је више самозванана а све мање истинских патриота који своје интересе подређују интересима Србије.

Пратећи рад опозиционих политичких странака и проучавајући њихове програме, као и личности које су на челу тих странака, дошли смо до закључка да је нашим опредељењима најближа Српска радикална странка чији председник др Војислав Шешељ води доследну политику која је у функцији српских националних интереса.

Српска радикална странка је једна од малобројних странака која истински ради на помирењу идеолошки завађеног српског народа уважавајући чињеницу да се комунистичких заблуда имају права ослободити сви Срби који то желе, без икаквих последица, наравно ако нису окрвавили руке и окаљали образ.

Због идентичности деловања и политичког програма и због синхронизације опозиционих странака Демократска странка слободе је донела одлуку да своју судбину веже за Српску радикалну странку.

На састанку Главног одбора странке одржаном у Београду та одлука је потврђена.

Мирко Вујичић

РАВНА ГОРА ПОБЕДИТИ МОРА

На свету Равну Гору, кров четничке Србије, зараван на небу, где је пре педесет година српски војник Драгољуб Михаиловић, под своју заставу, поз-

празник, пролази кроз заборављена села и засеке, од комуниста изопштена из свих развојних планова, без пових грађевина и без младих, којима је

ДРАЖА МИХАИЛОВИЋ – ђак, пуковник, затвореник и бесмртник

вао и окупио српске мужеве који нису признали априлски завршетак рата, долази се путем који се из недара Шумалије усниње на војнички олтар Суворора.

Пут од првене земље, заравњен и насут макаламам непосредно пред

педесетогодишњим притиском наметнуто осећај кривине и који су прилучени лажним сјајем градова напустили родна огњишта.

Пут се завршава на проплатку без растиња, равном и необичном, међу брдима и шумом, који се зато и зове Равна Гора и који је свето место и животворни извор српског четништва.

На том месту, једино светлом у европској мркливи, пушка је 13. маја 1941. године објавила почетак Трећег српског устанка против исконског непријатеља, који је нови поредак намењао оружјем и уништењем сваког супротстављеног народа.

Вођа устанка, краљевски официр Драгољуб Михаиловић који се после априлског расула, не прихватајући депортацију у неки офлаг, пробио из Босне на Равну Гору, рођен је 27. априла 1893. године у Ивањини, ондашњем срезу Моравичком, од оца Михаила, српског писара, и мајке Смиљане из села Тисовине, код Нове Вароши. Драгољуб је био син јединица (имао је две сестре: Милицу која је умрла још далеке 1905. год. и Јелицу која је после рата умрла у Београду.) и као дете је остао без родитеља; у другој години без оца а у седмој без мајке. После њихове смрти бригу о њему водили су стрицеви Тома, Драгомир и Владимир.

Основну школу је завршио годину дана после доласка Карађорђевића на српски престо, 1904. године. После 6. разреда гимназије, који је завршио 1910. год., уписао се у 43. класу Ниже школе Војне академије. Уласком Краљевине Србије у рат против болесне и поустале Турске, када је ослобођена Стара Србија и делови данашње Македоније (то македонствујући издајници не признају) прекинуо је школовање и као питомац подпарелник учествовао у борбама и истакао се храброшћу.

Чин питомаца наредника добио је 1912. у ослобођеној Душановој престоници Скопљу које је данас у кашама лопова и дивљара, Титовог саучесника, Глигорова и банде ВМРО чији су некадашњи припадници учествовали у убиству краља Александра, на његову и нашу несрећу, Уједињитеља. У чин пензионског подпоручника унапређен је 18. јуна 1913. године, на дан победе у II Балканском рату над Бугарима.

Напредовање Драгољуба Михаиловића, активног учесника свих овековних ратова које су водиле Србија и потоња Југославија, ишло је уобичајеним редом. 1. септембра 1918. унапређен је у чин поручника, 24. октобра 1920. унапређен је у чин капетана II класе, 1922. у чин капетана I класе, 1925. у чин мајора, 1929. у чин пуковника а 6. септембра 1935. унапређен је у чин пуковника у коме га је затекао последњи рат у коме је учествовао.

Вишу школу Војне академије завршио је у 23. класи 1923. године а генералштабну припрему 1927. када је преведен у генералштабну структуру. Касније, у току службе, био је помоћни; начелника Штаба команде Краљеве Гарде, начелник штаба Дравске дивизије у Љубљани, начелник штаба Команде за утврђивање, војни изасланик у Софији и Прагу и, пред рат, пошеник начелника штаба Врховне инспекције.

Четнички корпуси

Група српских четника на Равној Гори

У јеку Трећег српског устанка наменован је 11. јануара 1942. године за Министра војске, морнарице и ваздухопловства а 10. јуна, исте године, за начелника штаба Врховне команде у окупираној Србији.

Пошто је од вероломних савезника издан и напуштен, 1. јуна 1944., разрешен је дужности војног министра а 29. августа и дужности начелника Штаба врховне команде.

По завршеном рату, није напустио Србију иако је имао прилике и био позиван да то учини. Остао је у својим слободним планинама измичући комунистичким потерама које су га, тешко болесног и од подмуклих "савезника" напуштеног, ипак у марту 1946. заробили код Чајетине.

На "суђењу", које је било пародија на правду, осуђен је на казну смрти стрељањем која је извршена 17. јула на Ади Циганлији, у то време пустом речном острву, наспрот Чукарице.

Војник Драгољуб Михаиловић је био носилац многобројних одликова-

ња: Сребрне и Златне медаље за храброст, стечене у Балканским ратовима, орлена Белог орла са мачевима IV реда, орлена Светог Саве IV реда, орлена Југословенске Круне III реда, орлена Карађорђевог звезде с мачевима III реда, Де Головог Ратног Крста са палмовом гранчицом и медаље Легије Заслуга, добијене постхумно од председника САД Трумана, која се за изузетне заслуге додељује страним војницима.

Српски Чича је био уман, образован, наочит и породичан човек. Са женом Јелицом имао је троје деце: кћерку Горлану и сина Бранка који су, излавши она и његову свету борбу, били Титови партизани и сина Воју, јунака и четника који је 1945. године пао од злочиначке комунистичке руке на Зеленгори.

Српски Чича је био честит и моралан човек. Више пута је био у прили-

ци да се ослободи физичког присуства свог будућег убице Јозефа Броза али, везан официрском чашћу и етичким скрупулама, није дигао руку на свог и српског непријатеља.

Ове године, педесете после почетка Трећег српског устанка подигнутог на овом месту, преко Струганика и кроз Планиницу, дошли смо из Лелића, где смо дочекали и у цркви св. Николе сахранили свете мошти владике Николаја.

После трновитог пута који га је водио од Лелића до Охрида, Жиче, Војловице, Дахауа, Либертвила и који се, описавши непоновљиви круг завршио у Његовој задужбини у Лелићу, владика се смирио 36 година после смрти. Одавши му пошту (због тога смо годишњицу устанка уместо у понедељак 13. маја прославили у недељу 12. маја) пошпли смо у четничку земљу, на несеску зараван, Равну гору.

Био је леп и сунчан дан, редак у овогодишњем кишовитом пролећу, који је славе учинио славнијим.

Нема лепшег и величанственијег призора од погледа на планинско поље на коме је окупљено хиљаде (било их је преко десет), четника у пуној снази, хиљаде изабраних и наоружаних војника, привржених истим знамењима и идеалима, одлучних да полове кичму сваком злу устрмљеном на Србију!

Пред заставама и сјајним кокардама украшеном и постројеном војском, која се оглашавала песмом и повицима својим војводама Ђујићу и Шешељу, прочитан је следећи проглас легендарног војводе Момчила Ђујића, јунака са победничке и вечите Тромеђе.

Браћо Срби и сестре Српкиње, српски изабраници,

Ви, који сте на светој Равној Гори окупљени под славним српским знамењима, изабрани сте од бога да budete крм српском броду, да избавите српски народ из фараонског ропства. Изабрани сте да у свим српским земљама, које су нам оставили преци, исплетете венац братског мира и слоге и разгорите вечити огањ слободе да би потомству осветлили дане који долазе.

Браћо и сестре,

Ви, који сте у ходочашћу на светој Равној гори, нови сте изданак на, вечито зеленој, грани животворног стабла српског четничтва. Комунистичком вољом и нелегитимном одлуком онемогућен да вас лично поздравим, благосиљам и питам, ја вам честитам празник 13. мај, дан почетка Трећег српског устанка, уверен да завршавамо последње дане нашег прогонства, да се примакао час сусрета и загрљаја са Отаџбином коју смо, све ове године, у души и сећању чували. Ми ћемо се, даће Бог, ускоро вратити и победом окончати борбу коју смо пре сто четири века отпочели.

Нашег повратка се плаше и све чине да до њега не дође они који су, противно Христовом учењу, устали против браће своје, издали своју веру и род и постали слуге и послушници политичког система који је нама Србима, од када као народ постојимо и своју историју памтимо, нанео највише рана и зла.

Ми смо истина и Нашег повратка се плаше, добро плаћени фарисеји који су лажима сакривали своју издају и све учинили да се српске вредности почну умањивати и затирати. Нашег повратка се плаше они који без покајања настављају своју срамоту и не скрећу са Титовог "правог пута", који су честити, велики и храбри само у сопственим мемоарима.

Али историјске неправде и лажи нису дугог века. Комунизмом назван коров и жабокочина се повлаче и суше под погама новог српског нараштаја, младости која не прихвата ту, крвљу и силом наметнуту, идеологију и не клања се златном телету и лажним пророчима.

Процес пропадања омраженог комунистичког система је у току у свим земљама комунистичке заједнице и не постоји политичка сила или економска формула која би га зауставила и одложила. Гротескно изгледају његови, најжалост у нашој Отаџбини још увек бројни, приврженици којима се политички видини завршавају на авнојевским наказним одлукама донетим у Јајцу. Тим одлукама које сви знају а које су на сопственој кожи осетили и они који их не знају, Србија коју смо, кроз цело постојање, трудом и одрицањем подизали заустављена је у развоју и доведена на ивицу опстанка. Срби издајници, такозвани Југословени, који су поштујући авнојевске одлуке допринели да Србија пола века робује и грча у немештанин, криви су пред Богом, људима и судом и зато се плаше нашег повратка. Све чине да га спрече или одложе али историјски точак догађаја нико не може силом зауставити! Изникле су нове зове и од њих начињене нове свирале које у свим српским земљама певају истину о јуначкој борби горских царева, непобедивих српских четника.

Браћо Срби и сестре Српкиње, на данашњи дан пре педесет година, на светој српској земљи на којој стојите, на нашој Равној Гори, један српски војник, пуковник по чину, који није признао априлски пораз и капитулацију, извесно је о бојански храст ратну заставу и као тополски бесмртник, радоначелник наше краљевске династије, позвао на устанак преостале од побеђене војске. Заклет Краљу и Отаџбини отпочео је јуначку борбу за спас образа и опстанак небрањеног и напуштеног народа.

Име тог слободног белог орла који је на окомитој стени стражарио изнад Србије и чувао је, уписано је за вечност, за будуће нараштаје у све српске молитвенике и уибенике историје.

Србија се прекрстила и поменула име Драгољуба Михаиловића.

Убрзо ј под његовом командом било 150.000 герилана који нису допали роп-

ства и који су непрестаним нападима на непријатељску оружану силу, прекидом саобраћајних веза; рушењем пруга, друмова и мостова и других стратешких објеката привезали за себе 7 немачких дивизија. Четнички, лако покретљиви, издржљиви, добро обучени и јуначством надахнути одреди држали су под својом контролом огромну територију са преко 4 милиона становника. Да би стао у крај тој, по велики немачки рајх, сталној опасности, врховни заповедник немачких трупа за Србију је, по-

који су га, у знак захвалности, техранским договором, признајући лажног борца Тита, Стаљиновог агента, оставили без помоћи и жртвовали комунистима. Заборавили су да су војници неумрлог Чиче спасли преко 500 савезничких авијатичара и преко свог аеродрома у Прањанима отпремили у савезничке базе у Италији.

Равногорски јунак, генерал Дража Михаиловић је после "суђења" 17. јула 1946. године стрељан и покопан на необележеном месту, на савском острву, по-

Војвода Момчило Ђујић данас

ред предузимања небројених војничких акција, расписао награду од 100.000 рајхсмарка у злату за главу вође устанка, генерала Драже Михаиловића.

Тада Дража није ухаћен.

Остао је на челу покрета отпора доприневши коначној савезничкој победи

крај српске престонице. Уместо у заборава, како је Јаволов и Стаљинов ученик и слуга Тито предвиђао, сакривајући његов гроб, четнички орао је узлетео у миг, у несму, у срца свих Срба добре воље.

Само 20 месеци касније, мучен грижом савести, на захтев секретара за војску Кенета Ројала, председник САД Хари С. Труман је посмртно одликовао Војда Трећег српског народног устанка медаљом Легије Заслуга, највећим аме-

ричким одликовањем за стране војсковође.

Браћо Срби и сестре Српкиње, запалите данас свећу за покој душе српског Чиче и помените га у молитвама својим. Запалите свећу и за живе, за све Србе и све преживеле борце Равногорског покрета. Превите колена пред Господом, на том светом месту, где је пре пола века први герилац поробљене Европе развио слободарску заставу.

Браћо и сестре,

данас су прилике у омраженој Југославији, српској гробници у коју смо ушли две краљевине и три милиона живота, сличне приликама уочи II светског рата. Некажњена за раније злочине ватиканска и устаника поган шкрини оцањима, припрема каме и бакље желећи да Србе као жртве паљенице опет принесе на жртвени олтар свог, умно поремећеног, поглавника. Срби су опет препуштени себи, нејач се крије по збоговима а свет слеп у свом незнању, увек окренут против православног народа, брзке прелази преко збињања која нам доносе несрећу. Свет устане само када Срби узврате и онда шаље некакве делегације које испитују некакво кршења људских права и одмеравају економске санкције којима нас уцењују.

Проглашавање Срба у Хрватској, на наховом огњишту, за националну мапину, тим нашим опљачканим благом поткупљеним делегацијама некаквих душебрижника није кршење људских права. Зато их треба игнорисати и не примати да слободно вршљају по нашим земљама.

Хрватске наоружане кукавице које су храбре само када су бројчано надмоћне и када су им супротстављени старији жене и деца, насрнуле су, после Пакрапа и Плитвина, недавно и на Борово Село.

До нас у расејању стигла је као Божји глас, као милостивна Блага вест, годинама ишчекивана вест да је устаник након посејао своје кости у плодном лесу западног Срема. Здушно и немерљиво радосно смо поздравили ту велику победу српског народа и четничког оружја.

За постигнути успех и исказану храброст одликовао сам и указом произвео у чин мајора г. Миладина Тодосијевића, команданта четничког одреда, г. Оливера Дениса Барета, заменика команданта, у чин капетана а све остале јуначке четничке борне унапредио сам у официрске чинове. Српски народ им је захвалан и њихова ће имена остати записана у славној историји Српског четничког покрета.

Хрватске до зуба наоружане хорде у чијем саставу се налазе и страни плаћеници, шљам који је спреман да за новац убија нејужне људе, досегнуле су за туђом земљом и били заслужено кажњене. Хрвати треба коначно да схвате да су све земље источно од линије Карлобаг, Огулин, Карловац, Вировитина српске и да ће сваки насртај на њихов интегритет бити одбијен као што је то учињено у Пакрапу, на Плитвинама и у Борову Селу. Српски народ је

одлучан да живи у заједничкој држави и нема те силе која ће га у томе спречити.

Данас се српски живаљ моје јуначке Српске Крајине референдумом изјашњава за присаједињење својој матици. Данас се остварује сан који смо деценијама сањали. Данас се српство сакупља а не дели, сакупља у снагу који нико, док је удружен, не може преломити.

Данас ће се у мом напаћеном и јуначком Книну, престоници Крајине, огласити пушке радостице, пушке победнице, које ће свету објавити да је српство вечно и око светосавских идеала напакон окупљено у једној држави. Нека нам Бог помогне и да како смо замислили.

Браћо Срби и сестре Српкиње,

Србија се рађа да побегнује и траје. Један је Бог, једна је саборна и света мученичка српска Црква, један је свети Сава.

Браћо и сестре,

Равна Гора победити мора!

Председник Војводског савета
и Председник

Покрета српских четника Равне Горе у
слободном свету

Војвода Момчило Ђујић

Четничким корпусима, поново никлим на Равној Гори, распевањем и испуњеним миљем, после гласа крајинског јунака и спаситеља војводе Ђујића, говорили су Бранислав Вакић, подпредседник Српског четничког покрета, мајор Миладин Тодосијевић, командант Српског четничког добровољачког одреда у Борову Селу, Периша Ковачевић и Станоје Ђорђевић, подпредседници Српске радикалне странке, председница Српског културног клуба, госпођа Росвита Тополац, новинар Рајко Ђурђевић и др Сава Грујић, председник Свесрпског народног покрета из Новог Сада.

Песме и пушњи проломили су небо када се својој војсци обратио командант војвода Шешел: који је у свом говору чије одломке доносимо рекао:

Браћо Срби и сестре Српкиње, ми ћемо истрајати у одбрани српског народа и свете српске земље. Наше четничке добровољце распоредили смо по свим српским земљама. Они су, данас, чак и у Загребу и то они најспособнији, оспособљени за диверзантска дејства. Нека се Хрвати не играју, нека воде рачуна; ми смо у стању и атомску централу Кршко да ли-

Прослава годишнице III српског устанка

гнемо у ваздух, у знак одмазде. Одуштајања неће бити. Сваки српски живот, свака кап проливене крви биће осветлена. Нека усташа Стипе Месић не мисли да, ако су се овога пута, куршуми одбили о његов блиндирани аутомобил да је сигуран. Следећи пут ће полетети граната у његовом правцу. Ми ћемо узвраћати и гађати у главу повампирене усташке звери. Не само да ћемо се осветити за садашње српске жртве него ћемо им испоставити рачуне и за жртве из I и II Светског рата. Нека добро размисле Хрвати вреди ли се латити оружја. Нека добро размисле колико ће их остати када им наплатимо Јасеновац!

... Сви месни одбори Српског четничког покрета, Српске радикалне странке и Српског културног клуба поставиће са уписом добровољаца и са њиховим упућивањем тамо где је српство најугроженије. Последњих месеци ми смо се налазили тамо, где је Србима било најтеже. Челичили смо њихову вољу, изражавали подршку и указивали конкретну помоћ. Показали смо да је чланство Српског четничког покрета оно што је најхрабрије, најпосније и најспособније у српском народу. Показали смо да је Српски четнички покрет предвод-

ничка снага васколиког српства, показали смо да смо непобедиви и, поново, поручујемо хрватском народу: кол кога затекнемо оружје у рукама, ко то оружје против Срба упери, неће живу главу на раменима носити. Српски четници се нису никада над недужним женама и децом иживљавали али оно што се мача лати од мача ће и погинути, ако се Србима супротстави.

Ми поздрављамо јуначки српски народ српске Крајине, српске Далмације, српске Лике, српског Кордуна, српске Баније и поздрављамо њихову одлуку да се прикључе овој суженој Србији. Српски народ је ту одлуку прихватио а патераћемо и државну власт да је срповеде у дело. Поздрављамо њиховог јуначког вођу др Милана Бабића који се налази у првим борбеним редовима одбране српства, који својим умом и својом храброшћу израста у ред највећих синова српског народа. Поручујемо му да ћемо, на сваки његов позив, хиљадама четника прискочити у помоћ. Поздрављамо и Српску демократску странку Босне и Херцеговине и њеног многог вођу др Ралована Карашића, који је вољом српског народа, у одбрани националних интереса стао у прве редове. Ми

поручујемо да неће остати усамљени док су српски четници спремни да следе славу својих предака.

Браћо Срби и сестре Српкиње, после овог званичног дела обележавања годишњице Трећег српског устанка ми ћемо прославу наставити певањем српских јуначких четничких песама а ја вас поздрављам традиционалним поздравима

**ЗА ВАСКРС СЛОБОДНЕ СРБИЈЕ
СРБИЈА ЈЕ ВЕЧНА ДОК СУ ЈОЈ ДЕ-
ЦА ВЕРНА**

**С ВЕРОМ У БОГА ЗА КРАЉА И
ОТАЉИНУ**

СЛОБОДА ИЛИ СМРТ

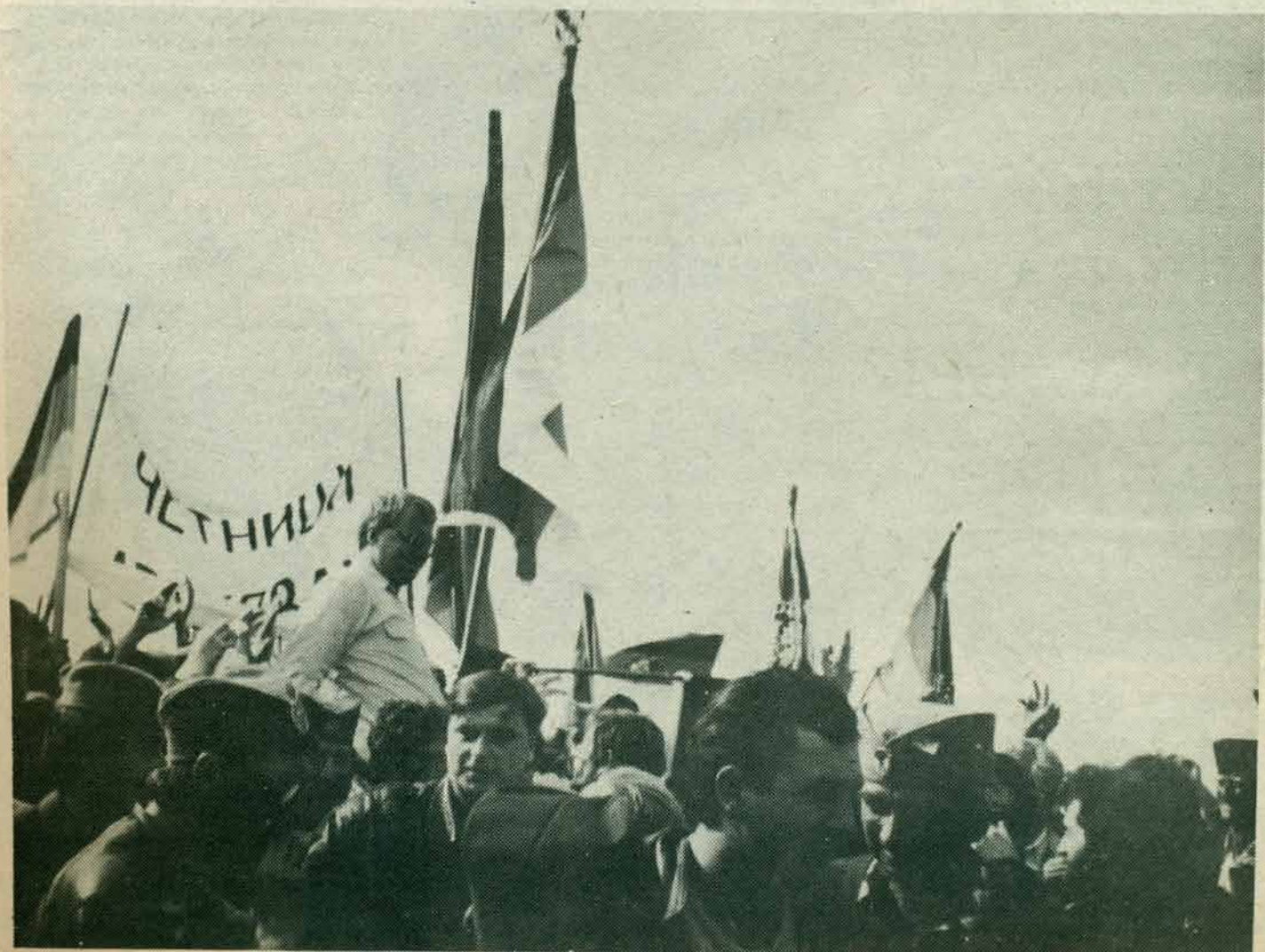
РАВНА ГОРА ПОБЕДИТИ МОРА!

Српски четници су, за својим војводом, понављали поздраве као молитву а онда су га подигли и на рукама носили Равном Гором. Рафални пуцњи и четничке песме грмели су сувоборским пројектом и околним шумама и улепшавали завршетак празничког окупљања у славу почетка Трећег српског устанка.

И на путу за Београд, кроз пасторалне пределе, у аутобусу, најлепше песме на свету нису престајале.

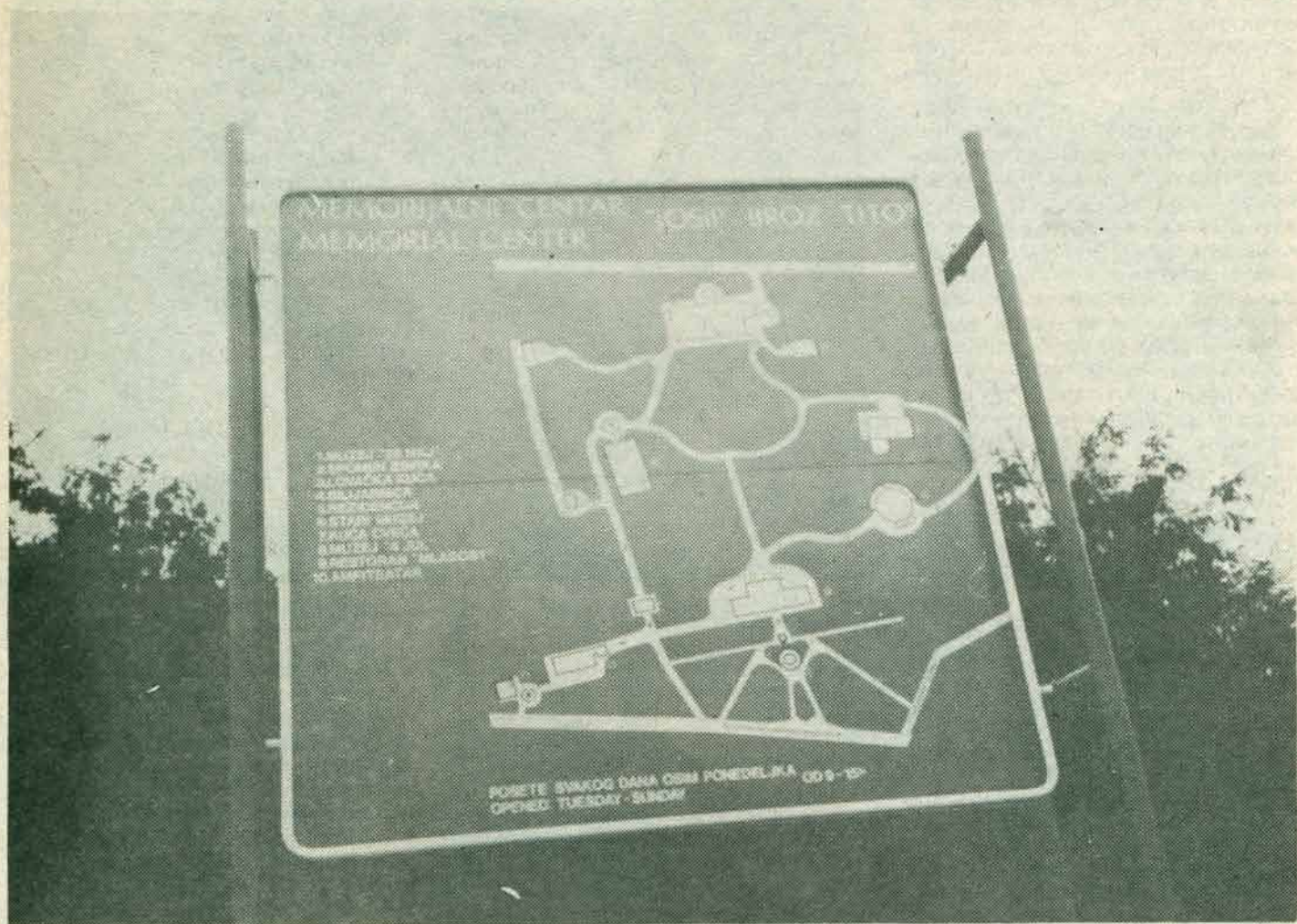
Без њих, Србија би била тело без душе!

Синиша Аксентијевић

Војвода на рукама својих војника

"КУЋУ ЦВЕЋА НАПОЉЕ!" ОТЕТО – ПРОКЛЕТО

На туђем, силом отетом, имању, власништву инжењера Александра Аповића у Ужичкој улици (није нам познато зашто се не зове Титовоужичка улица), после упокојења Јозефа Броза, који није сахрањен у алеји великана јер то, очигледно, и није био, његове ожалострене присталице су, користећи се народним новцем, подигле "Меморијални центар".

На земљишту које није у функцији гробља ни места одређеног за закопавање угинулих животиња где су, мимо прописа и санитарних норматива, ипак закопани један пас, један пунокрвни арапски коњ и једна партизанка сумњивог морала, конкубина по злу унамњеног покојника, подигнут је маузолеј са саркофагом, без хришћанских или партијских обележја, чије одржавање кошта преко два милиона долара годишње.

Бесправно подигнуто здање, претворено у паганско "светилиште" је, још једна, "промањена инвестиција" Комунистичке партије.

Као чир и краста на српском образу, поменута грађевина пече и подсећа на злочине, увреде и пакости које је српском народу учинио подмукли Загорац.

"Кућа цвећа", како комунистички фосили већ 11 година поетично називају ту кућу ужаса, била је 4. маја 1991. године, на дан упокојења "неумрлог" комунистичког плаћеника, место окупљања српског народа.

На иницијативу Српске радикалне странке и њених колективних члаво-

ва Српског четничког покрета и Српског културног клуба на ледњској падини, на заравни подно имања инж. Аповића, решени да ту прљавштину заувек очисте а срамоту,

Последња одбрана бољшевичког "светилишта"

која им је подметнута, сперу, хиљаде окупиљених Срба је подржало и здушно поздравило захтев да се гробно место Јозефа Броза исели из српске престонице.

У 12 часова, после минута ћутања у славу погинулим српским војницима: Рајку Вукадиновићу са Плитвица и Војиславу Милићу из Старе Пазове, скуп присталица идеје о избацивању посмртних остатака тиранина, скуп поноса и разума, отворио је иницијатор целе те акције др Војислав Шешељ чији говор преносимо у целини.

"Браћо Срби и сестре Српкиње,

Српска радикална странка и њени колективни чланови: Српски четнички покрет, Српски културни клуб пре два месеца су јавно упутили захтев актуелном југословенском комунистичком режиму да се гроб највећег злочинца и зликовца у историји српског народа, Јосипа Броза Тита, сели из Београда. Оставили смо им и рок од два месеца. У том року југословенски комунистички режим је показао висок степен панике. Међутим, у међувремену је покренута иницијатива у хрватском Сабору да се посмртни остаци злочинца и зликовца селе из Београда за Кумровец. Зато ћемо показати још мало стрпљења; нећемо им чврст рок остављати али их упозоравамо да наше стрпљење није бескрајно. Ми нећемо српске младиће водити да јуришају на полицију и на исто тако српске младиће у војничким униформама. Нећемо ни по коју цену проливање српске крви у међусобним сукобима али нека се не играју са стрпљењем српског народа. Ове данашње демонстрације су демонстрације последњег упозорења.

Српски народ у својој целокупној историји није доживео теже понижење од овога, да онај ко му је највише зла нанео, ко му је највише јада

Снимци за историју – 1992. године неће бити "куће цвећа"

ду. Опитују нас, кажу: није у традицији српског народа да се скривае гробови али је у традицији српског народа да се мртви на гробовима сахрањују а не сами себи да гробнице одређују.

Кад овај захтев изражавамо ми се руководимо неким, опште цивилизацијским, нормама а те опште цивилизацијске норме и санитарни прописи налажу да нико нема права да буде сахрањен тамо где сам себи одреди, него само тамо где је унапред одређена гробљанска површина. С друге стране, већ је истекао рок од 10 година па, по свим прописима ако родбина не покаже вољу да се стара и да плаћа гробљанско место, врши се ексхумација и кости се премештају у заједничку гробницу.

Ми сматрамо да посмртне остатке зликовца и злочинца Јосипа Броза прво треба понудити његовој родбини. Ако родбина није заинтересована, а видимо да није, понудити га Хрватима. Недавно смо сазнали да је покренута иницијатива да се посмртни остаци усташког поглавника, Анте Павелића, из Шпаније преседе у Загреб. Пошто су Анте Павелић и Јосип Броз Тито два највећа сина хрватског народа било би најлогичније да их сахране једног поред другог и да им заједнички споменик подигну.

Ми и овим данашњим демонстрацијама показујемо да је Јосип Броз Тито дефинитивно мртав у свести српског народа и да ни по коју цену нећемо дозволити да нам обнављају титоизам, комунизам или било који други диктаторски облик.

Браћо Срби и сестре Српкиње, окупили смо се, данас, у драматичним историјским тренуцима. Није за нас злочинац и зликовац Тито више толико значајан колико је апармирајућа чињеница да се у саставу Титове октроисане Хрватске данас повампирио нови усташки режим на челу са новим усташким поглавником и титовим генералом Франјом Туђманом. Српски народ је Туђману већ пресудио; проливена српска крв неће остати неосвећена.

Српски народ јуначке српске Крајине, јуначке српске Славоније, српске Барање и западног Срема одолева жестоком насртајума усташких бандита. Раме уз раме са њима боре се и Срби из ове сужене Србије и из других српских земаља. Победу над усташким бандитима у српском Борову Селу заједничким снагама су извојевали мештани Борова Села, припадници српског добровољачког четничког одреда и добровољачког одреда Српске народне обнове.

задао, ко му је донео највише невоља и несрећа почива на најлепшем месту у нашој јуначкој престоници Београ-

Ово је последња лекција хрватском народу. Слабије смо од њих наоружани али имамо витешко срце и несаломљиву вољу. Нека и даље Хрвати атакују на српске животе али ако ми кренемо из ове сужене Србије, нећемо се ни до Загреба зауставити! Онда, не само да ћемо им успоставити рачуне за данашње жртве, него ћемо наплатити и оне жртве у другом светском рату. **СРПСКИ НАРОД НЕЋЕ ВИШЕ НИ**

НИШТА НИ ДА ЗАБОРАВЉА.
Они који су преживели, немају право да праштају у име закланих!

Нећемо више дозволити, ни у једном српском месту, да се вије усташка шаховина и никада нећемо признати ове Титове границе између појединих федералних јединица. Немамо ми ништа против да Хрвати формирају своју самосталну државу али само под условом да то ураде западно од линије Карлобаг, Огулин, Карловац, Вировитица. Показатељемо им да хрватски генотип у Другом светском рату и полувековна комунистичка диктатура нису успели да униште српство, српски национални понос, свест, част и достојанство и да су данашњи Срби достојни својих предака. Стасале су нове, младе генерације које неће да се мире са комунистичким оковима које су деценијама њихови очеви носили. Сушне слоболе и демократије рађа се поново над Србијом и Срби, данас, треба да покажу максималан степен националне слоге и јединства.

Ништа нама Србима, данас, није важније од заштите наших западних граница. Кад дефинитивно утврдимо и учврстимо те границе, кад се дефинитивно буде, у целом свету, знало шта је српско, онда ћемо сва остала идеолошка и политичка питања да решавамо и међусобно се сукобљавамо. Сваки српски ивот је драгоцен а ми показујемо, боравши стално тамо где је најопасније, да нам није жао сопствених живота. Нећемо српску крв проливати у Београду него тамо где је српство најугроженије.

Српски народ ницији диктат, са стране, неће прихватити. Нећемо прихватити ни махинације салашњег челника југословенског комунистичког режима Анте Марковића који је месецима деловао као продужена рука, новог усташког поглавника, Фране Туђмана. Анте Марковић покушава Србију, економским средствима, оборити на колена и Србија му мора рећи одлучно НЕ! Не, Србија се неће помирити ни да други истакнути усташа, Стипе Месић, дође на чело Југославије.

Ако савезна власт није у стању да разоружа усташке специјалне, ако војска није у стању да их разоружа, ми ћемо их разоружати.

Ми се супротстављамо Стипи Месићу и комедији са председништвом Југославије коју треба прекинути. Видело се да та власт никаквог ауторитета нема, да никаким слободним изборима није конституисана и

Глегов колан, притка за "љубичицу белу"

српски народ, напokon, тражи српску власт над свим српским земљама. Ми одлучно подржавамо вољу српског народа српске Крајине, вољу српског народа српске Славоније, Барање и западног Срема да се припоји данашњој Србији и та одлука мора бити спроведена у живот а Народна скупштина Србије је мора поштовати и санкционисати јер народ више неће имати поверења у такву скупштину ако она то хитно не уради. Сваки другачији потез, свако компромисерство са Хрватима представља излају српског народа.

Браћо Срби и сестре Српкиње, ми се залажемо за политику српског националног помирења а

главна залога тог помирења може бити само повратак великог српског националног јунака, јуначког команданта Динарске четничке дивизије, неоспорног лидера српске политичке емиграције и дугогодишњег главног симбола антикомунистичког отпора српског народа, војводе Момчила Ђујића. Јуначки војвода Момчило Ђујић нама је пример за углед и он ће да се врати у отаџбину у најскорије време и Србија ће га одушевљено дочекати.

Браћо Срби и сестре Српкиње,

Српска радикална странка и њени колективни чланови Српски четнички покрет Српски културни клуб залажу се за јединство српског народа али и за јединство српске опозиције. Наша рука је испружена свим српским опозиционим странкама. Ми

vrlo uspešno sarađujemo sa Srpskom narodnom obnovom, sa Svesrpskim nacionalnim savezom, sa Narodnom странком а поготово врло успешно сарађујемо са Српском демократском странком јуначке српске Крајине и Српском демократском странком Босне и Херцеговине.

Ми са овога места поздрављамо јуначке вође српског народа: вођу српске Крајине др Милана Бабића и неоспорног вођу српског народа Босне и Херцеговине др Ратована Караџића. Читаво српство се поноси њиховом јуначком борбом и њиховим отпором. Ми смо спремни на сарадњу и са свим другим странкама које делују у данашњој суженој Србији али само под једним условом да они напусте отворену коалицију са најирњим српским непријатељима: са Савезом реформских снага Лиге Марковачна, са УЈДЦЈем, Удружењем за југословенску демократску иницијативу које је формирао познати усташки србомрзач Бранко Хорват и са Народном селачком странком на чијем се челу налази познати војвођански аутономаш Драган Веселинов. Свима осталима наше су руке испружене без обзира у каквим смо сукобима били са њиховим руководствима. Нама је у интересу јединство и слога свих српских патриотских снага.

На крају, поздрављам вас нашим традиционалним српским поздравима:

**ЗА ВАСКРС СЛОБОДНЕ СРБИЈЕ
С ВЕРОМ У БОГА ЗА КРАЉА И
ОТАЉИНУ ЖИВЕЛИ!**

На украћеном Дедињу, расветлом преривају одређеном за насељавање "изабраних", где су између вила правилно распоређене стражарске кућнице чула се четничка песма, весник новог времена и поретка; завет који се остварује.

Четници из свих српских земаља узвикивати су имена својих војвода и уносили немир у припаднике државне безбедности и спешне ЈНА који су чинили одбрамбени белем око "светилишта". Они који су им наредили да то чине и дали овлашћења да и ватру на голоруки народ отворе, штитили су, у ствари, своје привилегије и, на недозвољен начин, стечена добра. Иза металне ограде која је била постављена испред музеја препуног бесмислених штафета, налазила су се митраљеска гнезда спремна да, у случају пробоја те баријере, покосе дрзнике који су се усудили да узнемире фараона.

У Србији је увек, мислимо на комунистичку еру, било веома једноставно добити дозволу за употребу силе против народа. У усташком (зову га првеним а то је исто) Сплиту где су им ломили вратове и убијали их, припадници ЈНА нису употребили оружје. Али свако ће спосити последице за своје антисрпско деловање а ми ћемо испитати и утврдити степен одговорности сваког појединца.

Државној безбедности и војсци је ипак била ускраћена могућност интервенције јер су демонстрације, најављене као мирне то заиста и биле а због сваке евентуалности и могућих провокатора била је спремна четничка редарска служба коју је организовао г. Бранислав Вакић, потпредседник Српског четничког покрета.

Демонстрације увређених Срба решених да се реше "троба" "моштију" највећег светског преваранта су настављене говором г. Војина Вулетића потпредседника СРС и Генералног секретара СЧП-а, који је у делу свог говора рекао:

"... данашњим даном мора да започне одлучујући обрачун Срба са Јосипом Брозом, као подувсковоном обманом али ће он истовремено да означити почетак нашег обрачуна са нама самима. Уколико се данас, макар и вербално, обрачунамо са плавом белом љубичином смештеном у зидинама оне срамне куће, то ће бити, надајмо се, и агонија неких лажних нових, и будућих политичких звезда..."

Скупу се жустро и бритко, на свој начин, обратио и један од првоборца српског отпора против болшевичке владавине, челник Српске народне обнове **Мирко Јовић**.

После бујине речи којом је осудио преживеле режиме: комунистички и титоистички, поменувши досадашњу политичку активност др Шешеља, Мирко Јовић је нагласио да погрлу "ЦРВЕНИ ВОЈВОДА", измишљену у некој настраној глави, српски четнички војвода не заслужује.

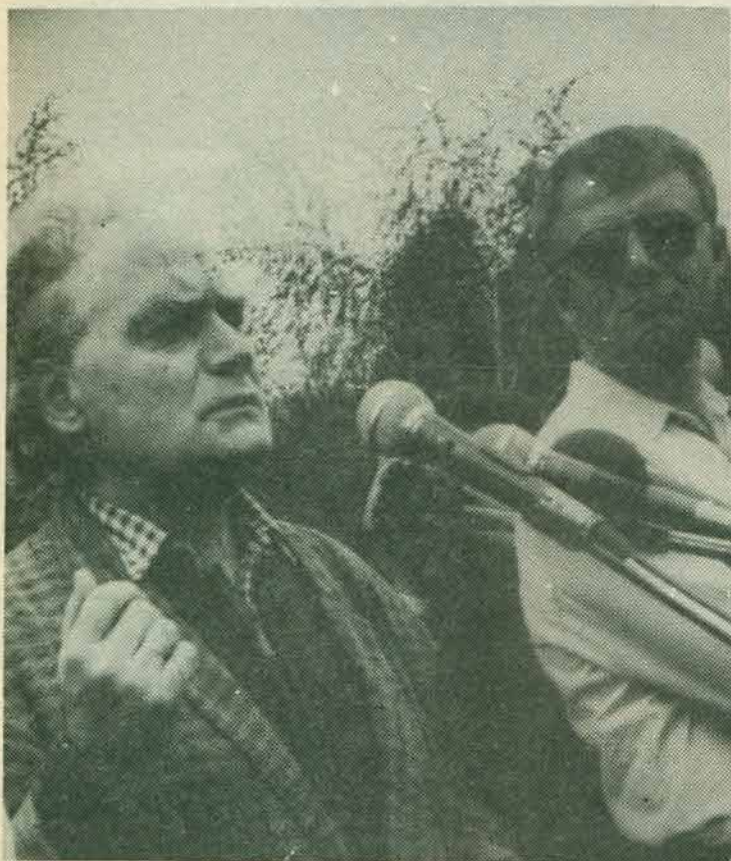
Скупу се обратио и Радомир Смиљанић, познати српски књижевник, који је свој надахнути говор завршио речима:

"... нека Хрвати однесу посмртне остатке свог највећег сина, са пијететом ћемо то поздравити, нека га пренесу у Мирогој. Тамо лежи Артуковић, тамо ће, као што је рекао др Шешељ војвода, ускоро лежати Павелић, нека га однесу где год хоће. Нека господин Кухарић опоје свог католичког покрштеника Тита и нека се дело заврши тај цивилизаторски чин а овај најлепши део Београда, ови хектари дивног парка који, као "Меморијални центар", коштају српски народ годишње као изградња две фабрике и три болнице, да се преда народу. Овај такозвани музеј "25. мај", са поклонишћом лажном вођи, такође треба укинути. Нека се поклати продају на липитацији и нека се то претвори у фонд за помоћ изгладнелој и обогалејој радничкој класи, коју је преварио њен вођа, и нека го постане "Дом опозиције" под старатељством Српске радикалне странке, најстарије српске странке."

На демонстрацијама које су организовано и у реду противале српским родољубима и четницима говорио је и **Бранислав Вакић**, потпредседник Српског четничког покрета из чијег говора издвајамо констатацију: "Његов највећи злочин је што је после октобра 1944., када је Црвена армија ослободила Београд а партизанска војска се домогла авијације и тенкова није наредио напад на усташки логор "Јасеновац", највећу кланицу српског народа, него је та фабрика смрти несметано радила све до априла 1945. године!"

Четнички мајор Миладин Тодосијевић је нагласио да је српски војник, ратник за српске националне вредности, и да није вешт говорник. Командант четничког добровољачког одреда у Борову Селу, новом селу Дренову, је, нагласивши да је тамошњи живаљ у муш и тузи, позвао све при-

Књижевник
Радомир
Смиљанић
говори
окупљеном
народу

сутне Србе да, у границама својих могућности, помогну праведну борбу тамошњег живља и праведну борбу Срба у свим, од усташкоидне хрватске власти, утрженим српским земљама.

Снежана Васиљевић, председница Кола српских сестара је предложила да се простор "Меморијалног центра Јосип Броз" и постојеће виле на том простору искористе за: дечија облаштва, смештај старих и изнемоглих лица и болесних ратника и дечија летовалишта.

Росвита Тополан, председница Српског културног клуба је, у свом обраћању демонстрантима, истакла:

"... дошли смо са захтевом да се од нас што даље посе кости човека који је из наше средине протеривао знање и културу јер је добро знао да су историјски значајни само они народи који имају своју културу."

Рајко Ђуровић, новинар је, између осталог, рекао и: "Србија је постала гробље а гроб Јосипа Броза кућа цвећа. То је апсурд који више нећемо да трпимо!"

Тома Николић, један од потпредседника Српске радикалне странке, је у свом излагању рекао и: "... 10 година ми стрпљиво чекамо да Србија отвори своја недра и избаци зликовца и злочинца Тита."

Рајко Мрђа, председник регионалног одбора Српске радикалне странке за Барању је поздравно присутне и апеловао за помоћ "... у име Бога и за спас рода, нека нам се догоди Србија" пожелио је представник Срба, авнојевском одлуком изопштен из своје земље.

Станоје Ђорђевић, потпредседник

СРС, је обраћајући се демонстрантима, издвојивши четнике као радикалске узданице, рекао: "... ваше присуство даје нам снагу да не трајемо у нашим радикалним захтевима а посебно у нашем свесрпском захтеву да се, са овога места, укљоне остаци човека под чијим се именом одржала и развијала најстрашнија идеологија 20. века – ТИГОНИЗМ!"

Тога дана, 4. маја 1991. године на демонстрацијама испред "куће цвећа" народу је говорио и историчар Дарко Ђурић који је потресно приметио:

"... у потаји и немоћи, у глуво доба и на глувом месту, банда целата је убила витеза српске слободе, генерала Дражу Михаиловића. На његовом необележеном, бескрсном и неопојаном гробу подигли су луна парк, кафану и купалиште. Убица и даље лежи у свом фараонском леглу порока и да могу и небо и земља би због тога, попрвенели од стига. Окупили смо се, Срби, да бар део тог стила скинемо са своје савести и са душе нашег народа."

Око 14 часова демонстрације, које су почеле у подне, окончано је војводом др Војислав Шешељ следећим речима:

"Браћо Срби и сестре Српкиње, данас смо демонстрирали своју одлучност.

Ми се не плаћемо и усташки поглавник Франьо Туђман, напоскон, зна да се ми не плаћемо. Све што смо одредили као свој политички циљ ми ћемо остварити и то гарантујемо својим животима.

Српски народ није могла да понижава ни турска империја, ни Аустроугарска, ни фашистичка Немачка а камо ли ова шака јада, неисторијских Хрвата. Пападају голоруке људе, десетине српских младића су претукли у полицијским станицама. Ударају жене и децу а српски борци за слободу пуцају и ударају само на онога усташу који носи оружје. Нема тог Хрвата кога су голоруког Срби напали. Нема те хрватске жене или хрватског детета које може претом показати на Србина. Ми ћемо свим оним Хрватима, који носе оружје и иду на српска села, доћи главе, ни један преживети неће!

Кад смо се, враћали из Белог Манастира блокираше нам пут. Њих 30-50, са аутоматским оружјем, снајперима, полуаутоматским пушкама на готово, шишанили су у нас. Хтедоше да ме у Осијек одведу, рекоше на саслушање, али пристигоше наши јуначки четници, пристигоше Срби из српске Барање, запретише им и – одмах ме пустише! Каква им је то хрватска држава, каква им је то хрватска полиција, какви су им то усташки одреди? Гледао сам како им се тресу кукавичке руке, како се зиоје са оружјем у рукама упереним у нас голоруке. То су Хрвати, ПОСЛЕДЊЕ СМЕЋЕ ЕВРОПЕ!

Ето, зато тај народ нама не може бити братски. Како такви браћа да нам буду?! Није, ни мало случајно, наш велики песник Јован Лукић 1942. године, пред америчким председником Рузвелтом, рекао Хрватима: "Ви Хрвати ете најхрабрији народ на свету али не по томе што се ничега не бојите, него по томе што се ничега не стидите!" Није ни мало случајно што је председник Рузвелт планирао да, после рата, ту Хрватску, разуме се ону праву Хрватску западно од Карлобага, Огулина, Карловца и Вировитице, стави под старатељство Уједињених

Мирко Јовић, челник СПО-а

нација, као државу злочиначког народа. То није успело само због издаје Винстона Черчила и одлуке да се власт у Југославији преда у руке злочовцу и злочинцу Јосипу Брозу Титу. Али, ми Хрватима поручујемо: по нормама међународног права, ратни злочини никада не застаревају и никада њихови злочини неће застарети. Никада Јасеновац, крашке јаме, српске кланице, порушене куће, спаљене цркве, поклана српска деца, неће бити заборављени и неће остати неосвећени.

Народ који заборави своју историју осуђен је да је понови. Ми Срби ништа не смемо заборавити а све српске земље су окренуте према небу и вапију за осветом. Ми, последњи пут, позивамо и генералштаб ове, такозване, Југословенске народне армије да разоружа усташке одреде. Ако их они, у најскорије време, не разоружају, ми ћемо их разоружати!

Браћо и сестре, сутра ћемо прославити Ђурђевдан, са нашом браћом из Српске народне обнове, сутра навече на Опленцу.

Позивам вас и да 12. маја сви дођете на Равну Гору где ћемо прославити пола века од почетка Трећег српског устанка под вођством генерала Драже Михаиловића. 12. маја на Равној Гори, највероватније у 15 часова, зависи од времена сахране моштију светог владике Николаја.

Позивам вас и да 15. маја дођете пред скупштину Југославије на демонстрације супротстављања избору Стипе Мезића, усташе, на чело Југославије.

Ове наше демонстрације завршићемо мирно, певањем патриотских песама! Живели!

4. маја, пагански маузолеј, такозвана "кућа пшча" није, на радост тито-

стичког талого срушена. Остала је да, још неко време, ружи Београд и траје а онда ће бити или исељена или, на четнички начин, без најаве, сравњена са земљом као пунска Картагина. Место на коме се налазила биће окађено и враћено некадашњем власнику, породици Ацовић.

Синиша Аксентијевић

ПАСЈЕ ГРОБЉЕ

Гробови недужних, патриотски и антикомунистички одређених Срба који још неопојани леже расути широм српских земаља, од стране болшевичких и србофобичних крволока су неваспитано и погрдно до сарказма названи "ПАСЈА ГРОБЉА".

Покојници који су због привржености и служења свом народу и својој отаџбини, немајући никакве друге кривице, погубљени и покопани у заједничке или појединачне раке, не заслужују да се њихова мученичка гробља тако називају.

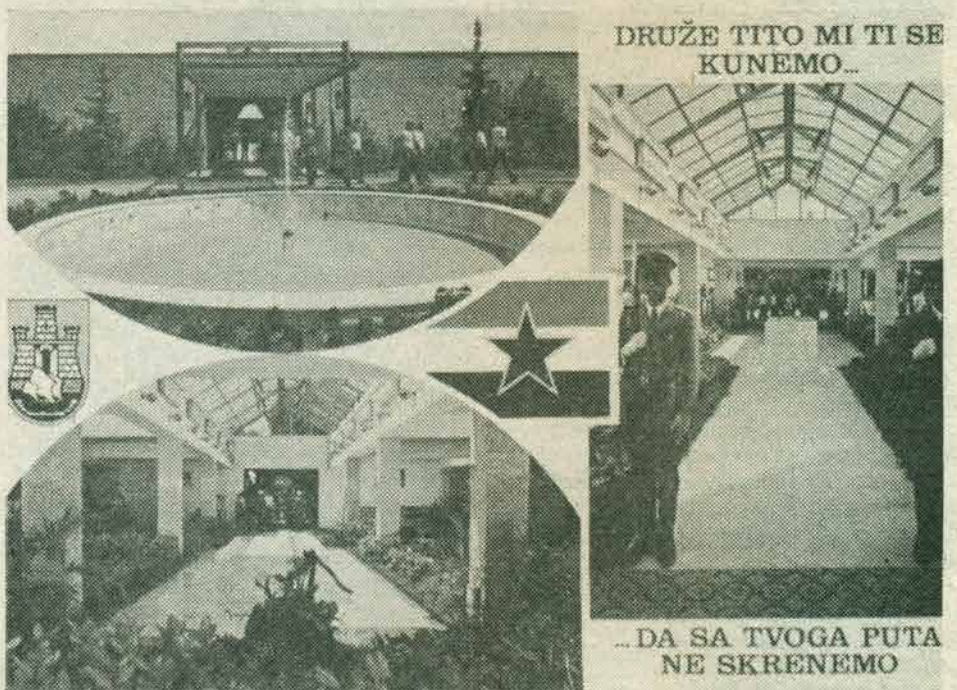
Они, који су им идеолошки супротстављени, у слепој мржњи смислили и одредили назив "ПАСЈЕ ГРОБЉЕ", приврженици по злу упамћеног система који замире и истиче на ђубриште историје, не показујући ни мало искреног покајања, криви су и нико нема права да им, у име жртава и српског народа, опрости.

Назив и погрда коју су смислили могу да буду примењени само у случају "гроба" њиховог врховног команданта и врховног лопова, коминтерниног послушника и нарученог убице, Јозефа Броза, који је као пас луталица скитао светом, лајао и кезио зубе на све што је српско и уједао искључиво Србе.

Зато из употребе треба избацити називе, службени: "Меморијални центар Јосип Броз Тито", и од увешљених ходочасника, леменшијом савладаних, изгубљених у времену и про-

стору, наметнути: "Кућа пшча" и то место назвати правим и одговарајућим именом – ПАСЈЕ ГРОБЉЕ!

Синиша Аксентијевић

На београдским киосцима још увек се продају ове разгледнице

ТРАГОМ ВЕСТИ

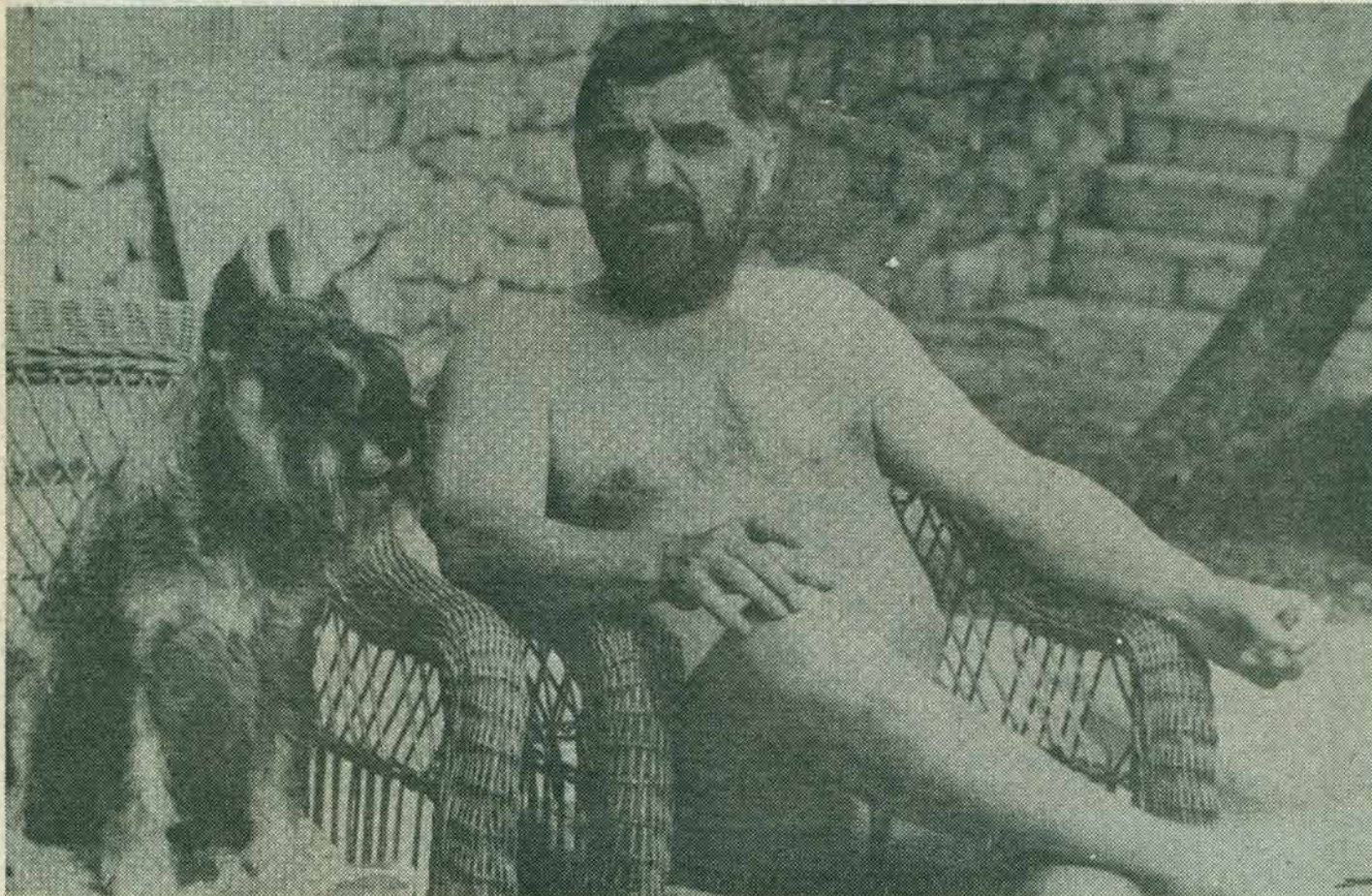
1.

У листу "Борба" (јал' "Новости"), од 13. маја ове године објављена је геронтолошка мудрост друга, а од скоро господина Радивоја Лоле Ђукића, којом је у(с)тврдио да др. Војиславу Шешељу, поводом одбране Борова села у којој су учествовали српски четници, треба забранити јавне наступе, а што имплицира кућни, а можда и неки други притвор. Обзиром да се,

2.

У хајци на др. Војислава Шешеља укључени су, осим геронтолога Радивоја-Лоле Ђукића, и Анте Марковић, а богме и савезни јавни тужилац. Уколико они у(с)тврде да је др. Шешељ са својим четницима спасавао српски живаљ у Борово селу, има, бре, да га нема. Срби су по схватању тих душебрижника, брига Хрвата и пре свих, брига МУП-а Хрватске, који

'љаб заиста горак уверава нас, по ко зна који пут, новинар "Борбе" – Славиша Лекић, који се у последње време толико острвио на др. Војислава Шешеља да се просто бојимо да није у питању механизам који је Сигмунд Фројд својевремено назвао "реактивна формација", а који у случају "Борбиног" гастербајтера Славише Лекића служи као метафора. "Реактивна

Псић и Месић у тренутцима одмора

Радивоје Лола Ђукић дуго бавио "сатириром", као доживотни ТВ сатиричар, исмевајући такве друштвене моћнике као што су шофери, портيري, ватрогасци, кувари и припаднике осталог естаблишмента, не знамо да ли та његова рестриктивна демократија значи нов допринос демократској мисли или је по среди Лолина "духовитост". Будући да је Радивоје члан усташког УЈДИ-ја (београдска секција усташког Бранка Хорвата) или Савета реформских снага (што се своди на исто), бојим се да је Лола ипак мислио озбиљно.

Са великим нестрпљењем очекујемо даљи Лолин допринос денационализацији Србије. Читај – издаји.

Србе толико добро чувају да су принуђени да запошљавају и хрватске робијаше и Каракушијеве Арнауте. Захваљујући непосредном ангажовању храбрих српских четника резултат је засад нерешен: преко 60 погинулих усташких душебрижника напрема један. Очекује се узвратна утакмица, па б'мо вид'ли.

3.

Вели Алекса Шантић у песми "Остајте овде": Грци су тамо залагаји хљеба...". Да је тај гастербајтерски

формација" је, иначе, културни образац којим се често служе примитивни људи, (па зашто не и новинари), желећи да себе прикажу као део културног естаблишмента. Овом метафором се служи и Славиша Лекић, пишући о др. Шешељу такве ступидарије у које ни сам не верује, чиме потврђује Шантићеву мисао о грком гастербајтерском 'љебу. Уваженом Славиши Лекићу неће, разуме се, бити нимало тешко да о др. Шешељу пише и апологетске текстове уколико му се за то пруже одговарајући финансијски услови. Ни економски емигранти нису напустили родну грудну зато што су наше "горе пуне студене тишине", већ зарад грког 'љеба. Горак

је и "Борби" лебац, као што је горка и острашћена новинарска активност због које они често осећају психоматске сметње. Органске болести чији се узроци налазе у компликованом психичком апарату, нису ништа друго до морални мазохизам, или простије речено морално самокажњавање, и мало је важно да ли је за појаву чира, хипертензије или честих главобоља криво свесно или несвесно, битно је да Славиша Лекић зарађује свој горак новинарски "леб" у емиграцији. Засад, у екстериторијалној "Борби".

4.

На свечаном ручку у Лелићу, пред живим свенем патријархом Павлом, догодио се немио инцидент. Револтирана што је неко из СДС рекао за Вука Драшковића да није никакав Србин, његова боља половина, Даница Драшковић, одбранила је част свог вољеног тако што је инкриминисаног опалила флашом по глави. Како сазнајемо да су несудећи председник и несудећа председничкиња избачени из сале (долуше културно, како то и приличи), није нимало чудно што из Председништва и из Политбироа С(е)П(е)О није пристигло никакво протоколарно извињење. Сазнајемо, такође, да странка СПО намерава (лимбурга месена када дође на власт) да 9-ти март прогласи за званични државни празник, а после аксидента у Лелићима уводи се и орден за храброст чији би симбол била пивска флаша. Први срећни добитник била би леди Макбет ваљевског округа. Њој би, разуме се, припала "пивска флаша I реда", док би се за разне степене јунаштва практиковале и "пивске флаше II и III реда". Пре уручења "пивских флаша" интонирала би се химна С(е)П(е)О, која колико смо обавештени, припада усеном музичком благу, а у народу позната под именом "ЕВРИ БАДИ-ЗИГ ХАЈЛ".

5.

Текст Мирјане Радетић "Позив на рат", од 15. маја ове године, објављен у

Хрватска по вољи Анте Марковића

лајића. Препоручујемо Радетићки да прочита двотомно дело "Савезници и југословенска драма", аутора г. Веселина Буретића.

Даме се за године не питају, али се диоптрија временом мења.

6.

"Политика" је 17. маја 1991. године објавила саопштење Српског покрета обнове у коме дословце пише: "захтевамо од свих чланова Председништва Југославије да поштују Устав (1974.) земље и пословник о избору председника и потпредседника Председништва". У тексту се, даље вели да ће се "кривина због неуставног понашања чланова Председништва свалити на српску страну".

Другим речима, странка СПО захтева да Стјепан Месић буде, следећих година дана шеф СФРЈ. Аферим! За политички неупућене, ово подмукло

дочили да ће поглавник Српског покрета обнове, Вук Драшковић, да мучки Србији зарије нож у леђа. Подлим саопштењем СПО, и оснивањем такозване српске опозиције, отвара се потпуно нови фронт који није ништа друго до балансирање националне српске опције. Или, простије речено, уколико у Србији дође до букурештанске репризе, да чине значајну политичку превагу. Сама чињеница што се у тзв. српској опозицији налазе фрустрирани отпадници из неких других странака и старци са преживелим политичким идејама, казује да српски народ од њих не очекује никакво добро. Напротив, чека га импликација која је садржана у изданичком саопштењу Српског покрета обнове. Пошто је такозвана српска опозиција у стању политичког ишчекивања, Српски четнички покрет и Српска радикална странка их овим путем обавештава да су одавно организовани да се, уколико буде потребно, обрачунају са свима који су спремни да тргују са интересима српског народа. Упозоравамо их да им неће помоћи никаква подземна политичка активност, нити пак колаборација са најжрљивим српским непријатељима какав је, на пример, Стјепан Месић, за чији се избор залаже Српски покрет обнове, издајник српског рода Вук Драшковић, такозвана српска опозиција, и политички метузалемаи са поремећеним перцептивним способностима, али са изоштреним слухом за политичко и територијално мешетарење. Вас ће, господо, српски народ истоварити на хубриште историје, да правите друштво Вуку Бранковићу, Јосипу Брозу, Милошу Минићу и свима онима који су попут вас покушали да ушићаре, тргујући са оним што је сваком сувереном народу најсветије.

Војин. Ј. Вулетич

"Леди Макбет"

"Вечерњим новостима", не намеравамо да коментаришемо просто зато што је њен коментар Сабора Срба, одржаног 12. маја на Равној Гори, последња хорор филмова "прослављеног" режимског режисера Вељка Бу-

саопштење СПО је доста нелогично, али не и за оне који су давно пре-

ПРОТЕСТНЕ ДЕМОНСТРАЦИЈЕ ПРЕД СКУПШТИНОМ СФРЈ

У организацији Српске радикалне странке и њених колективних чланова: Српског четничког покрета и Српског културног клуба 15. маја 1991. године испред Скупштине Југославије, у присуству више десетина хиљада људи, одржане су протестне демонстрације против избора, декларисаног усташе, Стјепана Месића за председника Председништва СФРЈ.

Скупљање народа је почело још у преподневним часовима а када је око 13 часова прострујала вест да Месић није изабран за председника са свих страна, из хиљада грла, чули су се поклици радосног одобравања.

У препознатљивом декору, стотина српских и четничких застава и транспарената, шајкача и шубара, одушевљење је достигло врхунац када се, тачно у 15 часова, на степеницама Скупштине (у врло блиском будућем времену биће и у великој скупштинској сали) појавио српски четнички војвода др Војислав Шешељ дочекав експлозивним повикима "Војо, војводо!"

ВЕЛИКА СРБИЈА

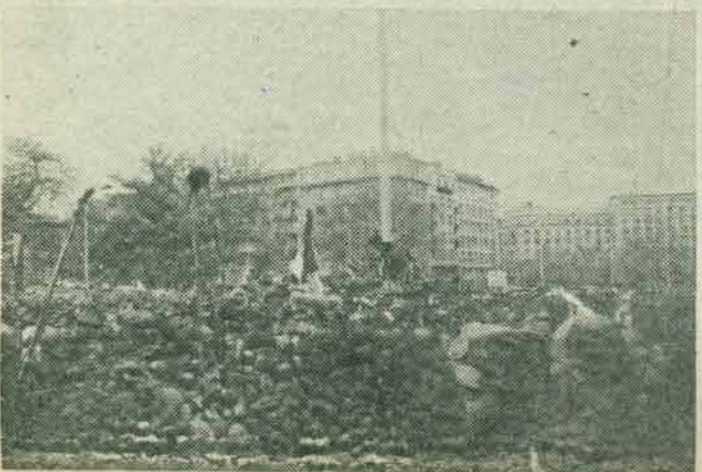
Обративши се присутнима са "Браћо Срби и сестре Српкиње" војвода их је обавестио да је "Јутрос стигла тужна вест, од злочиначке, душманске руке погинуо је велики син српског народа Вукашин Шошканин!"

После минута ћутања у славу погинулог члана Српског националног већа за Славонију, Барању и западни Срем и команданта одбране Борова Села, истакавши да је: "та иста, језуитска, злочиначка рука која стоји иза овог убиства, иста рука која жели да од нас Срба робове створи!" војвода Шешељ је позвао присутне четнике и Србе да се освете усташким убицама.

Народ је прихватио завет и као грмљавина чуло се: "Освета, овета!", "Убићемо усташе!"

"Обавештени смо да избор Стіпе Месића није успео и српски народ то поздравља, јер српски народ не може дозволити да један отворени усташа дође на чело државе, онај који је претио изгоном српском народу из српске Крајине. Данас изражавамо противљење и против свих органа нелегалне и нелегитимне југословенске државне власти. Та власт никаквим демократским изборима није изабрана".

Затим је војвода Шешељ изрекао оптужбе на рачун савезног премијера Анте Марковића који је усташама омогућио да се наоружају и спречио њихово разоружавање. "Његов је циљ да Србију економски и политички упропасти и да нас Србе завади!"

Др Шешељ је још додао да "Срби више неће заборављати и праштати", да народ у Српској аутономној области Крајини и свуда где то буде потребно може рачунати на помоћ осталих Срба, "јер је нашим непријатељима сада јасно колика је снага српског народа. Знају да из Југославије не могу више да изнесу све шта су хтели. Зато желе прво конфедерацију, да садашње границе постану и државне, па да се осамостале. У овом тренутку за васколико српство нису важне никакве страначке и политичке поделе, него је најважније да се сви Срби позову на јединство".

"Данас нема времена за неслогу" рекла је др Љубица Шолаја из СДС која је још упозорила на "страховладу режима у Хрватској према Србима".

Бранислав Вакић, потпредседник Српског четничког покрета је истакао да: "Четници не желе никакву Југославију и браниће Србију дуж свих њених граница".

Станоје Ђорђевић, потпредседник Српске радикалне странке, поручио је да је: "српском народу припреман хрватски трјумвират Месић-Марко-

Четници одржавају ред испред Скупштине

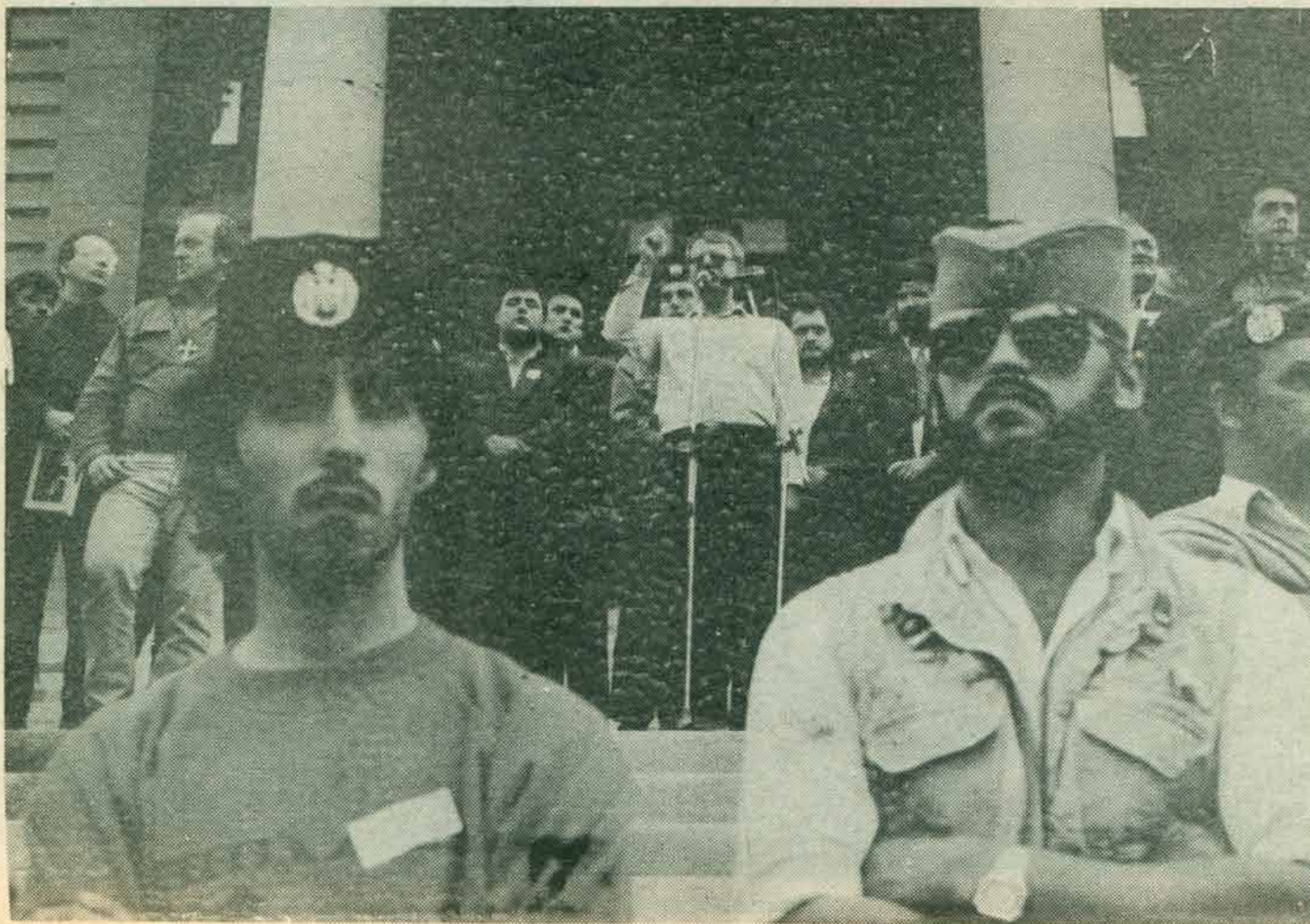
вић-Лончар", али да та намера неће проћи!

Окупљенима су се још обратили: срдечно поздрављен Мирко Јовић, председник Српске народне обнове, Сава Грујић председник Свесрпског савеза и Зоран Костић, књижевник из Београда, председник удружења "Солитарност".

Демонстрације су, у миру, окончане четничким песмама које су се из снажних звучника постављених на улазу у Скупштину, ориле а народ их прихватио.

М. Ђириловић

Претње устанком врховништву

ПОДМЕТНУТИ ПОЗДРАВ

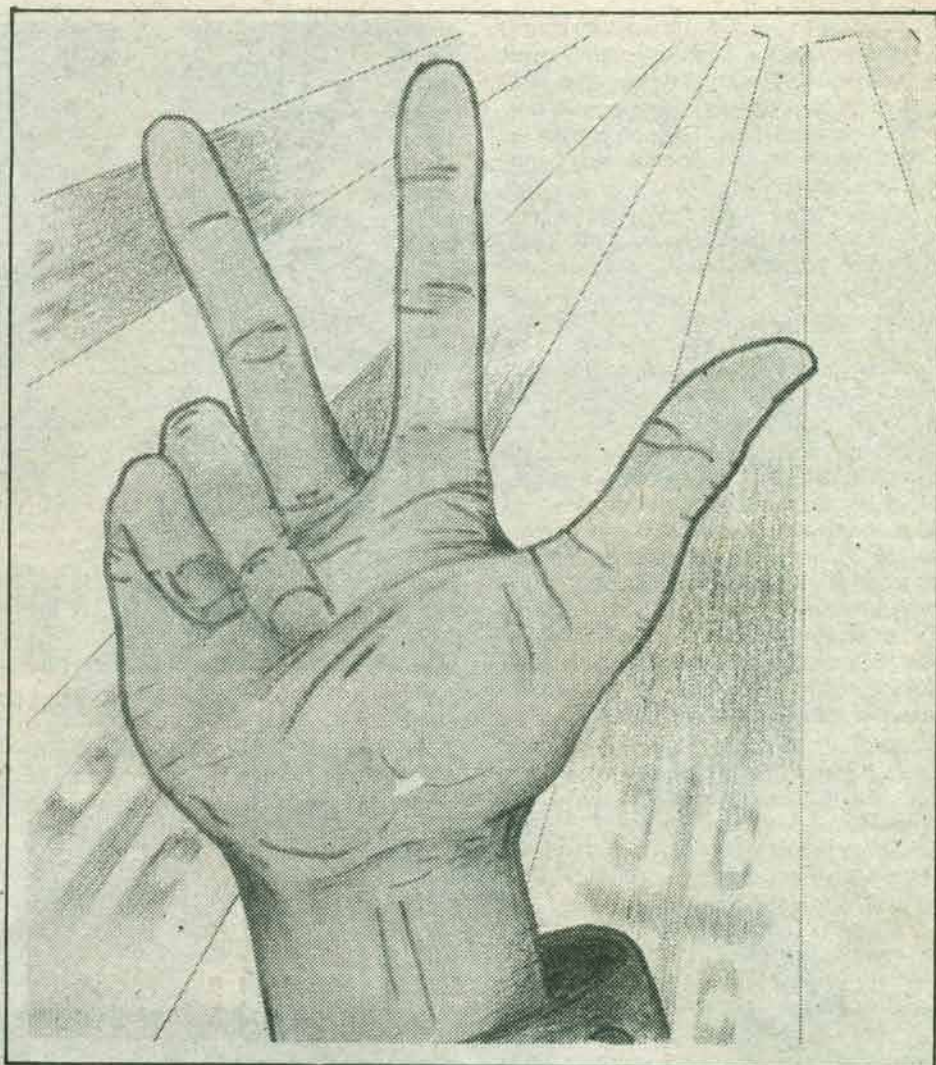
Човекова веровања су одједи првих његових искустава о себи и свету у коме живи. Било да су настала на основу непосредног чулног опажања околине, било да су плод свесне, организоване индоктринације, веровања су одувек била покушај објашњења појава и збивања.

Човек употребљава говорну или писану реч да би исказао смисао онога што жели рећи. Језик му је крат симболима, али се често служи и знацима или сликама који нису строго описни.

Симболи се спонтано стварају у несвесном, мада касније могу бити свесно разрађени. Спонтано створане или свесно разрађене, појединци, групе људи, па и народи, их прихватају, или не, употребљавају, користе се њима као знацима за распознавање и припадности (некоме, нечему).

У Српским земљама и код Српског народа, од пре, отприлике, годину дана, појавио се један знак, симбол "уздигнута и раширена три прста", и то у облику који не одговара Истини, коју сведочи Православље.

У Православљу, скупљена три прста (палац, кажипрст и средњи прст десне руке) симболизују сједињено Свето Тројство. Мали прст и домали прст десне руке, притиснути уз шаку, представљају сједињену човечанску

Три уздигнута прста симболизују паролу "Бог и Хрвати" – заклинање усаташких челника

природу, Господа Исуса Христа, и Божанску природу Господа Исуса Христа.

Симбол, знак "уздигнута и раширена три прста", представља разбијање Светог Тројства-Господа Бога Оца, сина Г. И. Христа и Св. Духа. Овакав знак "уздигнута и раширена три прста" користили су Хрвати, Усташе, на челу са Главником Анте Павелићем за време Другог Светског рата, приликом давања заклетве. Исту употребу, овај знак је имао код Хрвата и за време Првог Светског рата, као и после њега.

Код Римокатолика је уобичајена употреба и поздрав знаком "уздигнута и раширена три прста", такође, тј. наравно!

Појављивање и употреба знака "уздигнута и раширена три прста", у Српским земљама и Српском народу, унатраг, отприлике, годину дана, тумачења и објашњења шта значи тај знак, су само (обмана) и поистовећивање са Римокатолицима, и са Хрватима, тј. усташама, и Усташтвом.

Вероватно, да Срби не знају, или нису знали, да су знак "уздигнута и

раширена три прста", употребљавали Хрвати, усташе, као и Римокатолици. Да је народ знао, тј. да му је указано и објашњено, ко је, и када употребљавао исти знак, сигурно га не би прихватили, био би одбачен.

Да ли су људи који су "увели" у народ овај знак, то знали!? Можда нису!? Или јесу???

ПРИЛОГ: Фотокопије слика на којима се види "знак"

Стефан Николе Рањел

РАВНОГОРСКА ПЕСМАРИЦА

ЈУРАО 501

За време рата, између ратних операција, у слободним српским планинама, српски четници, припадници војске равногорског Војводе Драже Михаиловића, водили су веома развијен и садржајан културни живот. На територији коју су контролисали постојала су и радила

многа културно-уметничка друштва, фолклорне и певачке групе. Издавани су часописи и новине који су, поред описивања и коментарисања ратних догађаја, објављивали и веома вредне и успеле литерарне саставе.

Овом песмарином, коју је припремила и издала равногорска омладина, побијемо тврдње комунистичких злонамерника да су четници били необразована, полуписмена рула која се бавила,

искључиво, трошењем алкохола и гибанице и клањем недужних грађана.

Људи наклоњени песми и музици не могу бити оно што им гебелсовски и језуитски обучена комунистичка пропаганда депенијама приписује.

Песмарица садржи 20 песама а поред предговора, неоспорно обдареног аутора, објављујемо и две, до сада непознате, песме енглеских војника, некадашњих савезника.

Четничка позоришна група

ПРЕДГОВОР

Објављивањем ово неколико песама, ми скидамо завесу само са једног дела духовног живота ратника непокорене Србије. Сем неколико песама, које су својом исконском снагом заносиле и борце са Цера и Кајмакчалана, и садање равногорске витезове, све остале су остале у току ове последње борбе и садашњег ропства. С њима на уснама се борило, пркосило, молило и ратовало. Зато су оне и бол и радост и сан и нада.

Кроз столећа царства и радости, ратова и патњи, огромна српска душа низала је стихове, које нико никада није могао исцрпсти. Тако и у овој нашој страпној стварности. Сви моменти наше Голготе, сви крајеви простране земље Србије, сви знани и незнани хероји опевани су у њима.

Заједно са својом суром опремом и тешким оруђем носили су наши горски витезови са собом збирку песама кроз све дубраве и шуме, преко свију кршева и голети, где год је живео Србин, и где год је стицао мачем своја права.

Свесни да се кроз муке и смрт долази до Васкрсења, војници Равне Горе певали су и онда кад је највећи део наше омладине копао по мрачним рудокопима окупатора, или носио плаћено оружје мрског завојевача. И тада, у данима зачмале наде, та њихова песма била је снажна и горостасна, јер је носила вечну веру у слободу.

Ехо песама тих несаломљивих духова, стоструко одјекује широм простране Отаџбине, јер објављује наступање праведније сутрашњице и Новог Царства.

Ју гоу ту цоји

Ју гоу ту цоји, ју гоу ту цоји,
Ју гоу ту цоји, д четникс арми.
Дража из дер, ситинг ин д чер,
Органејзинг четнике хир енд сври пер.

*Ју гоу ту кам, ју гоу ту кам,
Ју гоу ту кам, ту Равна Гора.

Бринг ју лонг јр ганс, бринг ју грејт
јр бомс,

Бринг ју лонг јр нејвс енд емјунити.

Ју гоу ту трај, ју гоу ту трај,
Ју гоу ту трај д четникс спејшл.

Дрти грејт кромпир кукт ин д пан,
Једемо пасула сваки други дан.
Ју гоу ту кам, ју гоу ту кам,
Ју гоу ту кам ту Равна Гора.

Ју гоу ту цоји... Песма енглеских официра, врло популарна у четничким редовима, инспирисана херојском борбом Драже Михаиловића, која у слободном преводу гласи:

ОД БРАЈИЋА

Од Брајића, од Брајића
Па до Бабајића.

Туд се шећи, туд се шећи
Четири Енглези.

Њих четворка, њих четворка
Гестаповци тражи.

Ако нађи, ако нађи,
Они биће стрелан.

Али шећи, али шећи,
Ако Бог да срећи.

Придружите се, придружите се, придружите се четничкој војсци. Тамо је Дража, он ради и организује четнике свуда.

Дођите, дођите, дођите сви на Равну Гору.

Понесите ваше дугачке пушке и ваше велике бомбе.

Понесите ваше дугачке ножеве и муницију.

Пробајте четничке специјалитете: Прљав велики кромпир куван у казану и пасуљ кога једемо сваки други дан.

Дођите, дођите, дођите сви на Равну Гору.

Од Брајића... Енглески официри, заробљени на Криту 1941. приликом проласка кроз нашу земљу побегли су из воза који их је одводио у немачко ропство и нашли су заштиту код српских сељака. По доласку на Равну Гору, где су се ставили на располагање четничким одредима, тада још пуковника, Драже Михаиловића, побуђени популарном песмом његових војника ОД ТОПОЛЕ... певали су своју химну, која природно носи све стилске и граматичке грешке настале услед недовољног знања српског језика.

(Објашњења ових песама такође су, дословце, пренета из Равногорске песмарице ЈУРАО 501)

СРПСКА МИ ТРУБА ЗАТРУБИ ИЗ ТОГА СЕЛА БОРОВА

Карта Војне крајине насељене Србима граничарима

"Четвртак 2. мај. У подне, у 12 часова и 15 минута све је стало: време, слике, људи. Устанки поглавник Фрањо Туђман је, са својим плаћеницима, наспруо на свету земљу Србију!"

Ово је у свом ратном дневнику записао заменик команданта Четничког добровољачког одреда стапионираног у Борову Селу, капетан Оливер Денис Барет, учесник битке у којој је, после скоро 50 година, небеским сјајем блеснуло српско оружје.

Четнички добровољачки одред формиран одлуком Централне отаџбинске управе Српског четничког покрета и потребом да се српски животи и интереси заштите свуда где су угрожени, упућен је у Западни Срем 2. априла 1991. године.

Само месец дана касније, одбијајући напад католичких србомрзника и најамника и испуњавајући завет дат Отаџбини, Четнички добровољачки одред се вазнео на небо, на престо победника, у историју, у песму коју ће српске свирале преносити кроз време и векове, кроз све српске земље до српског краја.

Са српским назирејима, вољом и руком Бога Правде сачуваних у ватри и метежу, који су у Борову Селу стали на белет бројнијем и боље наоружаном непријатељу разговарамо како је било, осветљавамо и анализирамо победу извојевану у петочасовној јуначкој борби.

Наш први саговорник је Миладин Тодосијевић, после битке одликован мајорским чином, четнички ратник, командант добровољачког одреда, стамен као стена са Јелице која му је надкрилила кућу у Трнави.

— Господине мајоре, дозволите да Вам се обратимо. Ви сте први четник који је после II Светског рата унапређен у официрски чин. То одличеје сте стекли оружјем, где, када и на који начин?

Указом војводе Момчила Ђујића, 9. маја на прослави Трећег српског устанка, на Равној Гори, унапређен сам у чин мајора, недељу дана после битке у Борову Селу где сам био ко-

Мајор Миладин Тодосијевић

Месна заједница у центру Борова села

мандант Четничког добровољачког одреда. За мене је то велика част и захвалан сам господину војводи Ђујићу и српском народу.

Хоћете ли, сада, да се представите и опишете историјске догађаје у којима сте учествовали.

Рођен сам 21. 3. 1955. године у селу Трнави код Чачка. Имам родитеље и две удате сестре. Нежењен сам. (Овај податак није тачан јер се Миладин средином јула оженио). Славим светог Николу и веома сам религиозан. У цркву идем од кад знам за себе.

У српско Борово Село, место од десетак хиљада становника, смештено на дунавској обали, дошао сам 2. априла. Постављен сам за команданта Четничког добровољачког одреда и радио сам на организовању послова везаних за смештај, живот и активност четничких добровољаца од којих су неки дошли заједно са мном. Ми смо српска војска и живели смо и понашали се у складу са војничким законима.

Били смо смештени у биоскопској сали и у једној просторији месне заједнице где је била импровизирана кухиња. Мештани су обезбеђивали храну а свакодневно је дежурало по 5 жена које су је припремале, чистиле просторије и прале нам веш. Имали смо све обезбеђено, осим алкохола чија је употреба била искључена.

Шта је била ваша дужност?

Чували смо село. Давали смо страже на четири места. На улазу од Даља и на улазу од Вуковара, на Прецуљама, и на још два места са друге стране. Стражарили смо ноћу, на барикадама, а дању смо углавном спавали и одмарали се.

Колико људи је било у саставу добровољачког одреда?

У тренутку напада било је нас 14 четника војводе Шешеља, два припадника Јовићевог одреда "Душан Силни" и 6 мештана. Мени подређени вој-

ници су били дисциплиновани и без поговора су извршавали сваки задатак. Ред, рад и однос са мештанима су били на висини. Није било ни једног неспоразума. Поштовали смо се међусобно а зближавали су нас исти циљеви и иста опредељења.

Четничка стража

► Где сте били у тренутку напада?

Био сам у кафани где сам свратио на кафу и по цигарете. Било је подне и био сам ненаоружан. Грешку је направљено штаб одбране села који је поверовао усташким обећањима и претходних дана уклонио барикаде. Ужаснули су ме призори који су уследили после њиховог изненадног упада и бесомучне пушњава.

У тренутку напада ђаци из оближње школе су излазили. Чувши прве рафале унезверене мајке су дотрчале, босе, уплакане, како се која затекла. Чупале су косу и бацале се преко деце штитећи их својим телима. Никада нећу заборавити те сцене.

Усташе су пуцале у све што се креће. У том првом нападу пао је и брат Војислав Милић из Старе Пазове. Убијен је на моје очи. Био је на стражи, испред штаба, када је погођен. Онесвестио се а када је дошао себи и одбола јаукујући био је бездушно, рафалом са леђа, сасечен. Поред њега је лежао и Бора Пајковић, рањен у руку, који се претварао да је мртав. То га је спасло.

Пошто сам био затечен и ненаоружан нисам могао да им помогнем. Када ме је Војин убица угледао окренуо је калашњиков и припуцао на мене. Био је удаљен око 30 метара и да нисам правовремен реаговао, вероватно данас не би разговарали. Утрчао сам у оближњу пицерију коју је он рафалима демолирао. Један метак ме је закачио, уствари само окрзнуо, по руци. Искочио сам кроз прозор и прикључио се браниоцима који су се, после првих тренутака изненађења, консолидовали.

Шта се даље дешавало и како је битка окончана?

Био је прави пакао. Хаос. Када је на усташки позив стигла војска, преживели су се предали. Војска их је спасла иначе би били дотучени.

Како објашњавате чињеницу да су боље наоружани и опремљени "специјалци" претрпели пораз у сукобу са, бројно и оружаном, слабијим браниоцима Борова Села?

Нема ту никакве тајне. Они су били плаћеничка војска скупљена на брзину и сатављена од проблематичних типова које је окупио заједнички мотив – новац. У првом, озбиљнијем искушењу побацили су оружје, закукали и предали се. Насупрот њима, ми смо били решени да за одбрану српских живота и имања дамо и живот. Ми смо бранили своје, бранили смо ону децу којима је школски час, уместо звона, прекинуо рафал калашњикова.

Да ли је Четнички добровољачки одред распуштен?

Не, није. Ни говора. Ја сам тренутно на одсуству. Ако буде затребало одазваћу се у свако доба. То ми је дужност. Заборавили сте да сам ја четнички мајор.

Имате ли, за крај, неку поруку читаоцима.

Па, поручујем им да се не замајавају никаквом Југославијом. Југославија је највећа гробница српског народа и апсурдно је да се ми Срби за њу залажемо. Српски народ не сме више нико да верује, ни војсци ни политичарима. Српски народ мора да се окрене себи и да на рушевинама и зграишту ове сужене Србије гради нову за своје потомке. Нова и јака Србија је наша једина перспектива.

• ОЛИВЕР ДЕНИС БАРЕТ

Четнички капетан, стар 22 године, из Београда.

Како је то четничко име и презиме, Оливере?

То је дуга прича, него да причамо ми о ономе о чему треба да се прича.

У Борову Селу сам од 2. априла. Организовали смо четничку команду и

штаб и прихват добровољаца који су свакодневно долазили. Било је пуно посла а свакодневно смо давали и страже.

Тих дана, уочи битке, напета ситуација је попустила, тако да су чак и барикаде биле уклоњене, што се показало врло погрешним. Насевши на лажна обећања и приче о референдуму мештани су раскрчили путеве што је омогућило усташким специјалцима да без икаквих проблема дођу у сам центар села.

Били смо затечени појавом јаким усташких снага које су, користећи се фактором изненађења, и убиством нашег стражара Војислава Милића, стекли извесну предност и имали је само првих пола сата.

Колико дуго је трајала битка?

Битка је трајала 5 сати. После првих пола сата када су они имали предност, из минута у минут ситуација се мењала у нашу корист. Они су били убеђени да ће се само прошетати кроз незаштићено Борово Село. Мислили су да ће брзо завршити посао за који су били изнајмљени. Утолико је било веће њихово разочарење а после извесног времена почела је да их хвата паника. Имамо тоне записе који сведоче како су се панично довикивали у стилу: "шта нас снађе" и "комши јеси ли жив?". Пролазило је време, много их је погинуло а надали су се помоћи из Осигека. Када су преко телефона обавештени да им помоћ не може бити упућена, били су сасвим деморалисани и једина нада им је била ЈНА. Молили су се да војска што пре уђе у село и да их заштити.

Значи исход битке је био одлучен после само пола сата.

Да, толико нам је требало да се консолидујемо и да ситуацију преокренемо у нашу корист. Када су били опкољени показали су свој кукавичлук и бескрупулозну спремност на све. У дому здравља где их је било много сакривених, ухватили су присутне пацијенте: жене и децу и држали их као таоце. Неки Дарко Мајданић, име смо касније сазнали из ХТВ програма јер га је Туђман одликовао због "храбрости", је узео дете, ставио га на прозор а поред њега поставио бомбу. Псовао је да ће га разнети ако будемо пуцали. Из дома здравља нису смели да извире и покушају пробој.

Можете ли да направите биланс погинулих и рањених?

Са наше стране један је пао а двоје је било рањено. Бора Пајковић који је био рањен у руку опоравља се у Горњем Милановцу. Са њихове стране, из причања очевидца и мог запажања, закључујемо да је било убијених: 12 Хрвата, легалних специјалаца који су морали бити пријављени. 15 Хрвата затвореника или скитница без породице чији нестанак нико није пријавио. Било је доста припадника некакве милиције са Косова, неког Јашарија. Било је емиграната са страним пасошима, плаћеника, пскупљених у

европском подземљу. Јашаријевих Шиптара је погинуло 20. Најмање 60 људи је положило животе за нешто што нема смисла, за неку земљу која није њихова и коју би хтели да отму на силу.

Јесу ли у ту бројку урачунати и пострадали на Савуљи?

Не зна се тачан број погинулих на Савуљи. То је житно поље које су обезбеђивали мештани, досељеници са Озрена. Поставили су заседу и десетковали усташе. Војска и данас, 20 дана после, проналази надувене лешеве, зове осјечки МУП али више нико не долази по те смигранте и бескућнике. Људе обележене бројевима нико не тражи! Тачан број погинулих знају само Бог и Туђман који их је послао у смрт.

Где сте ви били у тренутку напада?

За напад нисмо били припремљени. Већина нас, стражара, је имала преподневни одмор. Они су имали шпијуне који су пратили наше свакодневно кретање и који су знали када је наша мобилност најмања. Ја сам био у спаваони, на другом спрату месне заједнице. Пушњава ме је затекла у кревету. У собу је утрчао један мештанин, Милан бивши милиционер, који је алармирао напад. Истрчао сам из спаваоне и са полеђине зграде, спустивши се на међуспрат, искочио кроз прозор. Свуда се пуцало. Кроз главу ми је пролетело два смо издани. Мислио сам да су у то били умешани Хрвати мештани који су имали сву слободу кретања.

Скочивши са прозора, доскочио сам баш испред једног усташе. На себи сам имао аутомат. Усташа је, као и ја био затечен, па ме је његов неконтролисани рафал промашио. Бог је ту имао великог удела. Он ме је промашио, ја сам се докопао заклона, учествовао у бици и дао неке резултате.

Да ли сте имали разрађен план одбране у случају напада и како је он функционисао 2. маја у подне?

Наравно да смо имали. Каква би ми били војска без тога. После почетне конфузије коју је изазвао њихов изненадни долазак за врло кратко време сви смо били на својим, планом предвиђеним местима, и дали свој допринос у уништењу нападача. Зар би без плана и неорганизовани могли да победимо. Управо план и добра организација су надокнадили наше слабије наоружање.

Када сте се вратили из рата?

10. маја смо, у организацији наших људи, прешли Дунав. Нисмо то урадили одмах после битке јер је постојала могућност неког новог напада. Избежумљени Туђман је стално преко ХТВ претио осветом. Пошто није имао петљу да поново удари а тешко да ће је и убудуће имати и пошто је војска заузела село и контролисала га ми смо се повукли, остављајући, ипак, нешто својих људи да, због сваке евентуалности, буду тамо присутни.

На крају, завршавајући овај разговор, хтео бих да се захвалим нашим

Шиптари – жртвена жагњад хрватске власти

драгим домаћинима и саборцима из Борова Села на пажњи којом су нас окруживали. Ми ћемо опет, у случају потребе, доћи и раме уз раме са њима пружити отпор и задати смртни ударац помахниталој усташкој звери.

Захваљујем се и славном команданту четничке Динарске дивизије, легендарном војводи Момчилу Ђујићу и обећавам да ћемо у сваком тренутку бранити сваки део свете земље Србије!

МОМЧИЛО ГРКОВИЋ, 28 година, командант Ваљевског корпуса, четнички поручник из Ваљева.

У Борово Село, Зоран Миливојевић и ја, дошли смо 17. априла. Прве ноћи смо били слободни а већ сутрадан смо били на барикади, испред месне заједнице.

У комунистичкој војсци, коју иначе не признајем, био сам падобранац. У Борово Селу сам се борио под кокардом и убудуће ћу признавати само тај симбол јер сам потомак четника. Деда ми је био четник и не могу се борити под петокраком и за петокраку.

Где вас је затекао почетак напада?

Затекао сам се у кафани где сам био на кафи са командантом Миладином. Када смо чули пушње истрчали смо. Дочекао нас је рафал који је мени провирао између ногу. Био сам без оружја па сам поново улетео у кафану. У том тренутку је један рањени мештанин, такође, дошао али, пошто је био неспособан за борбу, дао ми је реденик са патронама и ловачку пушку. Ватра из ловачке пушке им није нашкодила, сачма се као зрна грашка одбијала од панцира. Сачма може само да обори и ништа више. Касније су им мештани пуцали само у

ноге и пребијали их. У току борбе, докопао сам се руског карабина.

Можете ли да нам кажете како су дошли и колико је било нападача?

Ушли су у село са 5 цивилних кола, једним ландровером а око 50 их је изашло из неких приколица из којих се објављивало да је стигао неки интернационални циркус. Било их је и раније убачених у цивилним оделима, које је у својој кафани прикривао један мештанин муслиман. Касније, када је почела пушњава, пристигла су још 2 аутобуса, 2 ландровера и један мини бус. Укупно их је, по мојој процени, било око 300.

Од првих метака је пао наш стражар Војислав Милић. Убио га је њихов командант Бошњак. Разгласом су позвали господина Шошковићанина да се са мештанима издвоји у месну заједницу а нас четнике су позвали да положимо оружје и да са уздигнутим рукама изађемо и предамо се.

Да ли их је неко послушао?

Таман посла! Нико није ни помишљао. Изаћи са подигнутим рукама својствено је кукавицама. Прави човек се бори до последњег метка. Ми четници смо први прихватили борбу. Ко зна шта би било да у самом почетку нису наишли на наш отпор. Касније су нам се придружили мештани наоружани углавном ловачким пушкама. Било је и карабина а нашао се и неки томпсон. Резултати наше акције су познати. Туђман је на ХТВ изјавио да је 2000 до зуба наоружаних четника у добро осмишљеној и постављеној заседи сачекало припаднике МУП-а који су били, само, у пролазу кроз Борово Село. Морао је да оправда себе.

Цео живот ћу памтити ту борбу. То се не може избрисати. Виђао сам пострадале у саобраћајним несрећама, виђао сам жртве појединачних убиства али овако нешто је неописиво.

Десетине тела у локви крви, на једном месту. Пакао у питомој равници. Ми их нисмо звали да дођу. Пошли су у лов на Србе и мислили су да ће опет проћи некажњено. Никад више, ко дигне руку на Србе, неће проћи некажњено! Поново ћемо их дочекати ма где се, у српским земљама, буду појавили.

ЗОРАН МИРОШЕВИЋ, поручник Ваљевског четничког корпуса, неожењен, 31 годину стар.

Као и сви чланови Добровољачког четничког одреда и ја сам у Борову Селу свакодневно од 1-5 ујутру био на некој барикади. Стражарили смо и чували Србију.

1. маја, дан уочи усташког напада, ујутру, око 2 сата, ухватили смо двојицу специјалца блиских сарадника Бранимира Главаша. Један се звао Далибор Крижанић а други Звонимир, не знам како се презивао. Ухватили смо их између усташке кафане "Слон" и места где смо чували стражу. Мештани Славко Арбутина, Небојша Попов и Жељко Крњајић из Ловаса, учествовали су у њиховом хватању. Усташе су ухваћени када су хтели да скину нашу, српску, заставу.

Зар се усташки функционери баве скидањем застава?

Да, баве се. Баве се они свим и свачим. Спровели смо их до штаба, вратили се око 5 сати и отишли на одмор. Очекивао сам неке непријатности, провокације и слично, али нисам претпостављао да ће одмах у 12 и 15 почети масован напад свим расположивим средствима.

Значи напад је почео због њиховог заробљавања?

Да, али уствари то је био само повод. У 11 и 15 усташе су јавиле да ако се та двојица пусте, неће бити напада. Доктор Јовић, командант одбране села, је мислио да је то нека њихова провокација и није објавио узбуну, тако да смо били затечени. Напад је почео сат касније и показао је да су српски четници најбоља војска на свету!

Када је почео окршај налазио сам се у спаваони. Раденко Станић из Лознице

и ја имали смо један руски карабин и 30 метака испред нас. Ту смо извесно време пуцали на усташе а онда смо се пробили до штаба.

Да ли можете да процените колико је било мртвих?

Овде код трафике, у центру села, било их је најмање 20. Ја сам ту био и могу да тврдим да их је на том месту толико страдало. Дошли су поред амбуланте из куће једног Мађара и из кафана "Сан Марино" где су раније били убачени. Шта се дешавало у другим секторима знам само из приче. Највише су страдали на Савуљи, у житу које су опоганили.

Како се окончала битка?

После скоро 5 сати борбе све је било завршено. У Борово Село је ушла војска и заштитила преостале преживеле усташе. Они су за напад на нас добили 7-8 милијарди у маркама а тим новцем нису могли да купе храброст и ратну срећу.

РАДЕНКО СТАНИЋ, поручник Четничког добровољачког одреда из Лознице, 32 године.

Мишљења сам да млађи и не треба да иду и страдају у борби. Старосно доба треба да се ограничи од 25-40 година. Српску младост треба сачувати за обнову ове наше, економске пострадале, Отаубине.

Јесте ли служили војску и да ли сте имали неку специјалну обуку?

Служио сам је као обичан војник. Овде у Борову Селу сам дејствовао као четнички специјалац самоук! Ми из Вуковог краја смо талентовани самоуци.

Први напад ме је, као већину нас, уморних од непреспаване ноћи, затекао у спаваони. Пошто је ватра долазила са стране врата, нисмо могли да се пробијемо. Двојица усташа који су

Поручник Раденко Станић

били испод прозора пала су после 20 минута па сам изашао кроз прозор и прикључио се штабу који је запосео линију иза месне заједнице.

Имао сам руски карабин М43 са 4 преостала метка. У току борбе сам дошао до другог оружја: узео сам га од муповца.

Да ли је био жив па вам га је добровољно уступио? (покушавамо да се нашалимо на шта се ратник осмехнуо.)

Не може бити жив. Пао је. Тако сам дошао до аутоматске "заставине" пушке. Вероватно су је украли из неког војног магацина а могла су је преко неких својих веза у ЈНА добили.

Да ли сте, у току борбе, осетили страх?

Јесам. Првих пола сата осетио сам ужасан, до сада не доживљени, страх. Нисам се плашио могућности да будем погођен. Плашио сам се само да им жив не паднем у руке. После је сваког страха нестало и ми смо борбу окончали на, по нас, најбољи начин.

ДРАГОЉУБ ВЛАСТЕЛИЦА, поручник Четничког добровољачког одреда из Лознице, ожењен, отац једног детета.

Рођен сам у селу Стража али живим у Лозници. Ожењен сам и имам трогодишњу кћер.

Оставили сте своје дете да би у Борову Селу бранили туђу децу.

Не могу да прихватим да су то тамо била туђа деца. Да, све сам оставио и отишао тамо да браним тај српски народ од усташке каме, усташког злочина. О Борову Селу не треба много причати. Оно што је писано у штампи је један мали, можда хиљадити део праве истине. Прву истину не можете речима описати, можете је само доживети.

2. маја, у четвртак, у подне, усташки специјалци, редарственици, муповци, како их све не зову, наоружани најсавременијим оружјем: калашњиковима, сузавцем, збројевкама пиштољима 2 x 15 метака, бомбама, бајонетима продрли су у центар Борова Села. Били су то плаћеници, претежно Шиптари и Мађари, било је и Румуна а најмање је било Хрвата. Мислим да је то био њихов најамбициознији пројекат којим су хтели да поврате пољуљани морал из Пакраца и са Плитвица али им је од стране српских добровољаца и мештана задан највећи ударац.

Када је почело, спавао сам. Пробудила ме је пуцњава и гласни повици. Дограбио сам томсон, са којим сам стално спавао, и излетео напоље. Нашао сам се поред једне већ изгореле трафике. Рафал, који ми је био намењен, ме је промашио. Утрчао сам у кухињу где ме је дочекао снајпериста и испалио два метка на мене. Имао сам среће па сам и то избегао. У кухињи сам нашао 6 жена, једно дете и једног старијег човека. Касније сам пробио плафон и преко крова пребацио ту нејач на сигурније место.

Поручник Драгољуб Властелица

Ког детаља ћете се сећати целог живота?

Онај са калашњиковом и снајпериста који су ме промашили били су само око 20 метара од мене.

Да ли сте им видели лица?

Не лица им нисам видео; носили су касице са визиром преко очију. Била су то два мрачна представника прљаве идеологије која су ту, поред трафике, и завршила. Сасекли су их наши.

Можете ли нешто да нам кажете о заробљеницима, колико их је било и када су заробљени?

Када су схватили да немају изгледа да своју акцију окончају победом, притешњени као у ступици, у неколико кућа и дому здравља, на почетку битке осионе, усташе захватила је паника. Страх од смрти или пада у четничке руке уништио им је свако до-

стојанство. Све који су се затекли у дому здравља, задржали су као таоце. Сакривали су се иза деце. Да се није појавила војска, ми би их до задњег детукли. Појаву војних транспортера из којих је звучницима понављано да се прекине ватра, иначе ће војска напасти оне који буду пушали, дочекали су као спасење. Када је ватра прекинута, изашли су са подигнутим рукама и побацали оружје.

Колико их је било и како су се држали?

Било их је преко 70 а држали су се као последње људске беде. Плакали су, не претерујем то сви присутни чину њихове предаје знају, вриштали и говорили да имају децу и да се друже са Србима. Молили су да не пуцамо, да више нико не пуца. Неки су на нервној бази добили спонтани излив који нису могли да задрже. Поред тога што су изгледали љигаво и јадно заиста су заударали. Војска их је покупила у транспортере и одвезла, као отпад, према Винковцима.

Да ли сте ви имали контакта са војском?

Не, они су радили свој посао а ми свој. Војска је између њих и нас формирала једну тампон зону која их је спасла.

Хоћете ли, ако затреба, опет у неко Борово Село?

Сигурно, сасвим сигурно, у сваком моменту сам спреман да одем тамо где је то потребно. Морамо да схватимо озбиљност ситуације. Све српске земље су угрожене. Деца су престрављена, жене нису слободне, стари немоћни. Морамо их заштитити. Морамо штитити српску земљу која је задужбина наших предака.

Четничком акцијом у Борову Селу задан је дефинитивни ударац усташкој политици силе и покушају да се огњем и мачем задрже српске земље које су, нелегитимном авнојевском одлуком, припојене Хрватској. Четничком акцијом у Борову Селу слоњена су крила усташком лешинару који неће више слободно летети изнад српских подручја, страшити нејач и демонстрирати своју силу и лажну величину.

Четничком акцијом и српском, победничком трубом свету су оглашени постојање и неуништивост дела српског народа, чувара имена и националних вредности, супротстављених свим непријатељима српства, јуначких четника Равне Горе.

Српска труба је, за историју и будуће нараштаје, затрубила радосну вест из Борово Села.

Кроз разговор са учесницима битке разјаснили смо, најсветлији тренутак нове српске националне историје. Са учесницима битке, четницима:

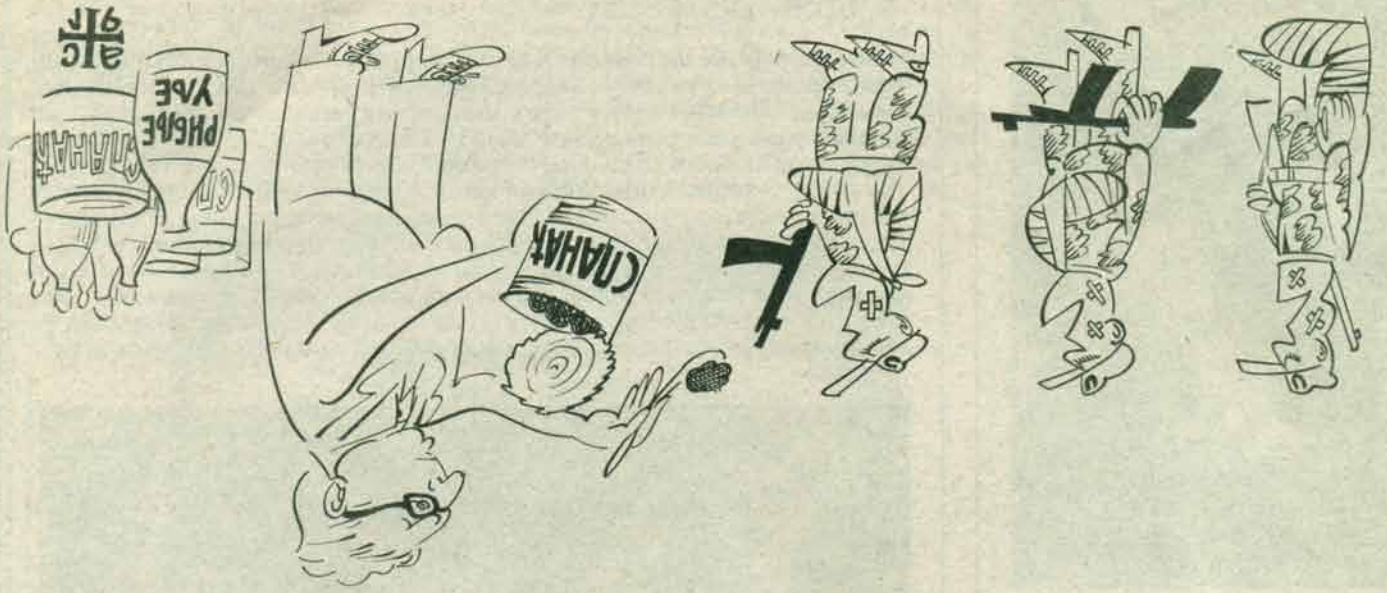
Бором Пајковићем
Предрагом Савићем
Зораном Радивојевићем
Мирком Милановићем
Марком Марковићем
Јованом Штулом
Петром Јовановићем
Дејаном Вуксановићем
Николом Вранешевићем
нисмо могли да обавимо разговор јер су били на положају, на српској стражи, у неком од угрожених делова Отаџбине.

Синиша Аксентијевић

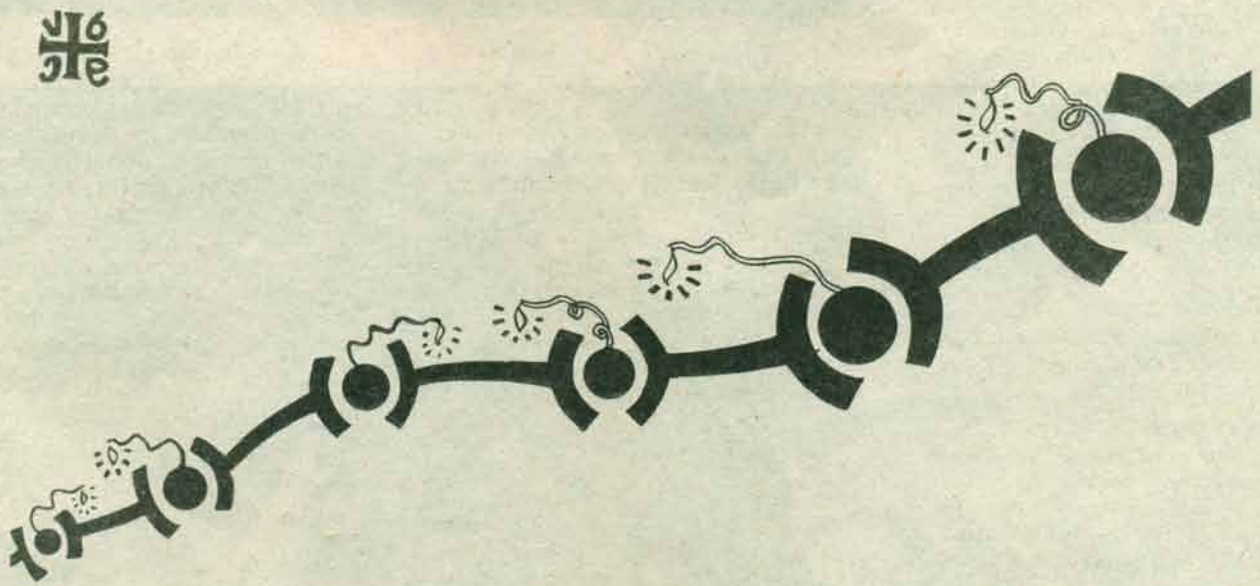

Интервенција ЈНА спасла је усташке нападаче

ПОСЛЕДНЯ ШАНСА

ГРАНИЦЕ

Редакција листа "Велика Србија" даје награду, једногодишњу претплату на лист, оном грађанину лепе наше ОТАЉБИНЕ и лепе њихове домовине који докаже да је г. Вук Драшковић неком својом писаном или усменом речју, у негативном контексту, поменуо усташког поглавника Фрању Туђмана, председника Председништва СФРЈ Стипу Месића, србофобичног СИВца Ангу Марковића, исламског фундаменталисту Сулејмана Угљанина или било ког непријатеља Србије којих је била родна година.

Пошто је поменуте и све друге србомрсне оставио на миру, челник СПО-а, по броју чланова четврте странке у Србији, је испљувао, наружио и увредио све значајније, политички ангазоване Србе, а они које није испљувао, наружио и увредио, и који нису ушли у његову псовачку антологију требали би да буду забринути за свој опстанак на вишестраначкој, политичкој сцени.

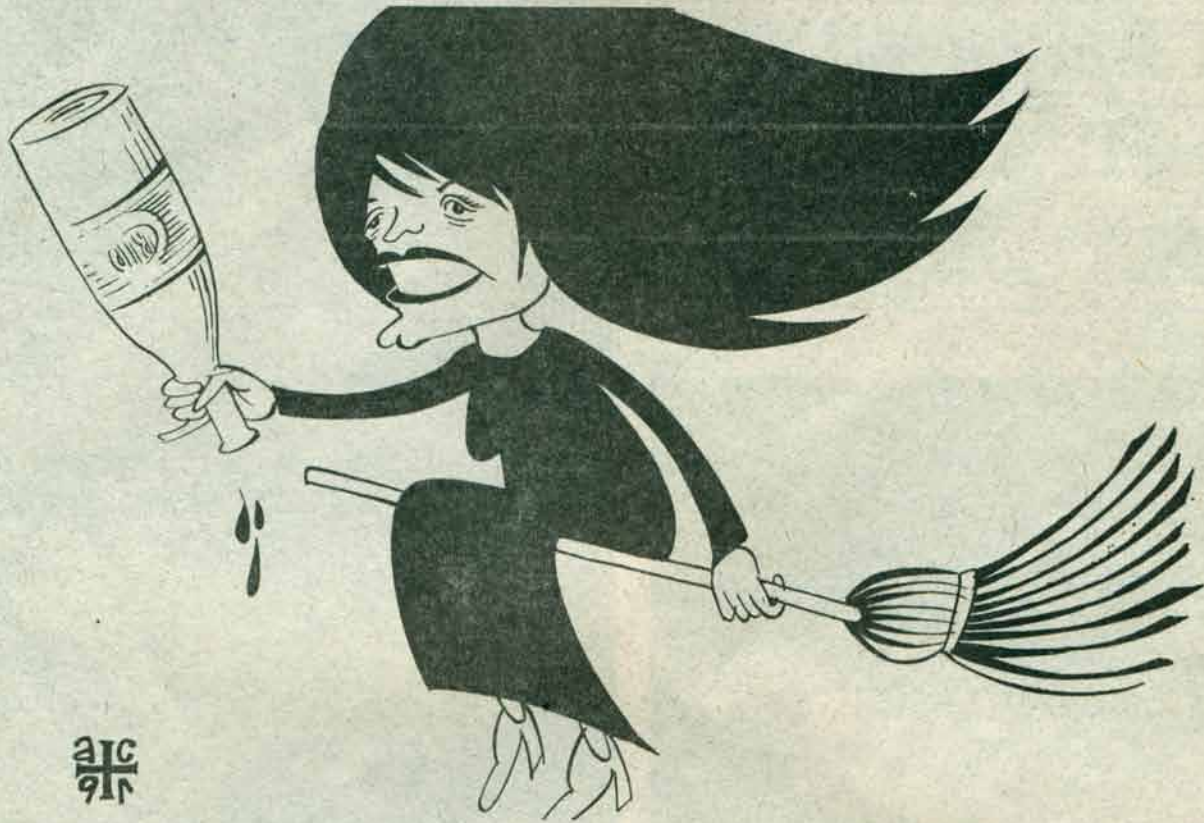
Поставља се питање где су етничке и етичке МЕЂЕ ВУКА МАНИТОГА.

Флаша ј
омиљени пр
у породици Др

**РАТНО ВАЗДУХОПЛОВСТВО "СРПСКЕ ГАРДЕ"
(ДАНИЦА ДРАШКОВИЋ)**

аис
917

ша је
предмет
Драшковић

Без намере да узнемиравамо јавност, објављујемо фотографију једног члана СПО-а који је, не сумњајући у предизборно обећање свог председника, растерећен новчаних брига око сопствене сахране, узлетео и који тренутак касније усхићено треснуо на плочник.

Сазнали смо да се снимљени СеПсОвац одлучио на овај корак у знак протеста због одбијања ТВ-Београд да удовољи г. Вуку Драшковићу и стави му на располагање један канал на коме би он, 26. пута дневно, представљао програм своје странке о узгоју крва и оваца.

С.А.

ПАРАСТОС ГЕНЕРАЛУ ДРАЖИ МИХАИЛОВИЋУ

Српски Чича, вожд III српског устанка

17. јула после вечерње службе коју је служио патријарх српски г. Павле, одржан је парастос генералу Дражи Михаиловићу, српском Чичи, вођи III српског устанка, трагично преминулом пред зору истог дана далеке 1946. године и покопаном на непознатом месту савског острва Але Пиганлије.

Први пут под окриљем црквених власти (томе је допринела честита личност новонабраног, од Господа одређеног, српског патријарха господина Павла) после 45 година је одржан парастос генералу мученику. Право на парастос, које по канонима Српске православне цркве има свака крштена душа, пољом атеистичких власти, депенијама је ускраћивано невинно осуђеном и погубљеном ЈЕДШНОМ ВОЂИ покрета отпора у окупираној Србији.

Иницијативом Српског четничког покрета и Српске радикалне странке (парастос је у организацији СЧП-а одржан и прошле године, на истом месту, а обавио га је пензионисани, нажалост почивши, народни свештеник отац Новак Станојевић) у присуству великог броја верника, покојникових поштовалаца (и црквена порта је била испуњена) одржан је парастос за покој душе мученички пострадаога човека.

Војвода Шешељ са сарадницима
у Саборној цркви

Његова светост
патријарх српски
г. Павле

У саборном храму српске престонице чинодејствовали су архијерејски намесник града Београда г Чедомир Вучковић и свештеници Петар Лукић старешина храма, и Константин Јаракковић као и ђакони, познати српски појци, Влада Микић и Радомир Перчевић уз појање хора Првог српског певачког друштва.

Парастосу су присуствовали: Његова светост патријарх српски г. Павле, епископ бихаћко-петровачки Хризостом, епископ скандинавско-британски г. Доситеј и епископ средње-западноевропски г. Константин.

Од страначких челника, поред организатора парастоса српског четничког војводе др Војислава Шешеља, присуствовао је само, српству одани, председник СНО, Мирко Јовић, док присуство осталих (атеистичких, и ко зна све каквих) првака опозиционих странака није примећено.

Нису уочени ни г. Бранко Михаиловић и сестра му Гордана, деца генерала Михаиловића који су, као припадници "народно-ослободилачке" комунистичке војске издали идеју и борбу свог оца.

Није било ни представника официјелне власти.

Синиша Аксентијевић

САОПШТЕЊЕ

Седиште Српске радикалне странке
пресељено је из улице Милутина Бојића бр. 2

у улици МАРШАЛА БИРЈУЗОВА бр. 58.

Нови телефон странке је (011) 637-018.

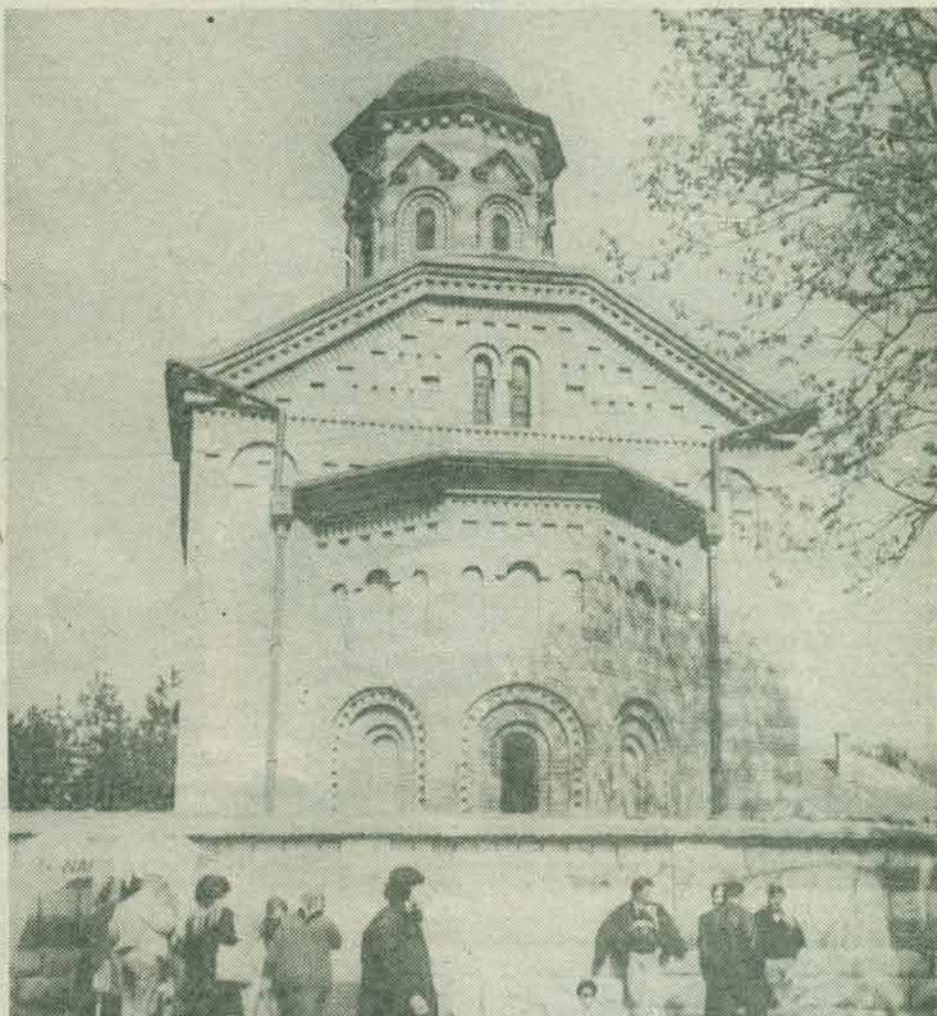

ВЛАДИКА НИКОЛАЈ: ДА СЕ СРБИ ОБОЖЕ, СЛОЖЕ И УМНОЖЕ

Лелићи поред Ваљева 12. маја дочекало је свој најлепши дан. Вратио се у село најславнији син владика Николај. Вратио се да у вечном миру почива у цркви Светог Николе коју сам подиже 1929. године. Овај грађанин света и једна од најумнијих глава коју је икада Србија имала после дуго година нашао је свој мир и остварену жељу да почива међу својима и у својој земљи. Доктор философије. Завршио Старокатолички факултет у Берну, Филозофски факултет у Оксфорду, Духовну академију у Петрограду. Један од највећих мислилаца православља. Грандиозни ум на част и понос свих срба. Човек чије дело тек треба да се изучи. Жртва комунистичког безумља и мртав им је сметао. Мртвог су се бојали. Три ипо деценије је требало да прође од његове смрти да би се вратио у своју отаџбину чији је поносни син био. Никада и ниједног тренутка није заборављао своју Србију и када је тешко оболео говорио је: "Имам доброг лекара и лекове, али за мене нема ни лека ни лекара док се Срби не сложе". Умро је 18. марта 1956. године за време молитве.

19. архијереја Српске православне цркве са патријархом Павлом држали су Свету архијерерску службу. А владика Ларвентије је рекао: "Истина се не може никада од људи упрљати и умањити. Доказ за то је, ево, и овај наш величанствени скуп овде, кала смо се састали да дочекамо нашег великог и драгог владика Николаја"

Његова Светост, патријах Српски господин Павле:

Задужбина владике Николаја

Војвода у Лелићу

– Захваљујемо свима што се наш велики владика Николај вратио у своје родно место, где је угледао божју светлост, да овде, ево и почива. Да захвалимо Господу што нам је дао свештенослужитеља, једног таквог беседника, једног таквог, пре свега и изнад свега, човека, који је не само био спреман и трудио се да своју душу спасе него се трудио да свима учини, да свим људима који га буду слушали и по својој слободи усвојили ону слободу коју је он проповедао да нас помогне путем правде, истине и љубави увек идемо и да на тај начин будемо људи божји, да увек припадамо народу божје, који је и у слободи и у ропству и у срећи и у несрећи знао да тим путем, путем Божијим иде и своје душе спасава.

Било је тог дан лепо бити Србин. Овај народ је још једном показао да су све идеологије пролазне да једино вечно остаје служба Богу и Народу.

Велизар Шофранца

ДА ЛИ ЈЕ ЗИМЕРМАН (И ЗАШТО) НАЈОМРАЖЕНИЈА ЛИЧНОСТ У ДАНАШЊЕМ СРПСТВУ?

Данас се често спомиње презиме америчког амбасадора Зимермана (на немачком – "собни човек", тј. собар; вероватно да је неки господинов предак био собоспрематељ у Аустрији). Но, како тако, тек ово име је међу Србима за последње две године постало синоним одбојности, неверице, па чак и мржње. И ја сам га пар пута "закачињао" у својим написима јер је то и заслужио (без обзира што има три моје слике у својој колекцији).

Са великим ангажовањем се тај, иначе, фини господин оглашавао око отимања Косова и Метохије Србији, како је то још давно Броз био запртао (кад је оно сањао да буде црвени, цар Балкана, те отворио границе између Србије и Албаније). Још од 1941. године почео је етногеноцид 400.000 Срба са Косова уз масовна убиства и отимачине српских имања. Срби се једини на Балкану, уз Грке, двадесетседмим мартом определише за демократију, уместо понуђеног им фашистичког "новог европског поретка", којег Хрвати и Албанци здушно прихватише. И уместо похвале и признања, добише Срби од својих великих савезника шупаљ нос до очију – најчешће савезничка бомбардовања српских градова целе 1944, док ни једну бомбу не бацише на хрватски павелићевски и фашистички Загреб.

Ни доскорашња силовања српске нејачи по Косову од стране помахнитале Арнаутије, ни окупација убиства Богољуба Башића из Дољца, Миодрага Шарића из села Меће, Данила Миличића из Самодреже, ни тек стасале Бранке Ђукић са Чакора, чак ни перфидни и стравични злочин извршен над Мартиновићем у Гњилану, нису усталисали душе западњака и Зимермана. Он је, напротив, нашао за сходно да обилази Косово са покретачем албанског лажљивог лобија, конгресмена арнаутског порекла – Диогардијем. Тамо је тражио "људска" права за мафијашке сепаратисте, који успут пуне Америку наркотицима и од тих средстава исплаћују свој лоби и купују оружје.

Амбасаде се успостављају по државама да би мисије у њима могле пратити развој догађаја и прилика у земљама домаћинима. Слањем извештаја помажу својим владама да што исправније воде политику, јер у супротном све на нос излази. Време је, на жалост, показало да господин Зимерман ни мало није тако уљудан према Србији, земљи домаћину. Таквом амбасадору се управо удвара некадашњи вук, Вук Драшковић. Свакако да добија препоруке и од престолонаследника Александра II из Лондона, да је Вук сада за било какву Југослави-

Милић од Мачве са бившим америчким амбасадором Џоном Скенаром

ју, барем северне републике у којима имале и своје сопствене армије са пуном бојевом готовошћу.

Хајде, разумемо ми Краља што се залаже са своју круну – педесет година је она чамила у подрумима Белога двора, док је одозго табала Брозова чизма, али нам није јасан даљни животни пут Вука Драшковића, за којег и сам тврди да ће опет бити списатељски (чим посвршава неке горуће политичке послове у земљи). Не ради ли се ту можда о претераној умишљености писца за политичким потребама. Па и Бог, рођен из Речи: креирајући светове, добро је поразмислио хоће ли их напуштати или не... Прави истражилац увек за започетим послом иде до краја: земљоделац на својој њиви, уметник увек бли над својим делом. Тако и у политици: не може се пред једне изборе борити ватрено за Велику Србију а пред друге за било какву Југославију, јер су, сад одједном, они са стране (још средином октобра 1990.) тако "решили", слично као што су априла 1981, ти неки, на тајном конгресу у Лондону границе Југославије били избрисали. Каква ће та трећа Југославија бити, ретко ко зна, можда су нешто "обавештени" по-

једини прваци опозиције, како би такву идеју слепо подржавали, одустајући на пречац од јединствене државе Срба. Није ли тај изненадни преокрет ЗА Југославију само енглеска маска за легализовање суверених Хрватске и Словеније и њихових републичких армија, као што су пре рата ти исти Енглези успели са Хрватском бановином и "Мачеком селашком стражом". Мислим да ће свака српска опозиција, која би изненада дошла на власт у оваквој Југославији, сносити тешко бреме одговорности пред српским народом који ће у било каквој конфедеративној Југославији опет остати политички и културно неуједињен окружен католичким региментама. Српско питање у Европи и даље остаје нерешено, а Европа ће добити ново револуционарно жариште, све док Срби коначно не добију оно што су сада могли добити, а 1918. пропустили.

Наравно да садашњи амерички амбасадор не може бити сам кривцем за овакво разапњавање Срба на крст, мада нам је све јасно око њега, пошто је пореклом Аустријанац, а Аустрија копа и капом и шаком да оствари Черчилову идеју о поновном успостављању (преко "Алпен-Адрије") подунавске католичке Конфедерације (Православни народи Балкана треба

едмах да одговоре као противтежа својом Новом Византијом). Свакако да је о оваквим плановима упознат и садашњи амерички амбасадор, али је његов претходник г. Скенлан барем нас Србе храбрио, обилазећи српске средњовековне манастире по Косову и Метохији, а није посећивао јавно или тајно албанске сепаратистичке центре. Посећивао је г. Скенлан и наше нама Србима драге славе, и само вртео главом од помисли шта нас можда све чека од америчке администрације, што нас и сустиже.

Амбасадори морају имати очи да виде и уши да чују. Очигледно је да је Зимерманов предходник имао поред ових чула и срце и душу, јер је упозоравао, охрабривао и објашњавао ба-

рем покретом очију. У Америци је касније на разним Институтима покушао да објасни право стање ствари у Југославији, а постао је и приложником и посетиоцем Светосавског храма и кад је отишао са службом из наше средине. (Чак сања да као пензионер купи кућу у Србији и ту прежежно живи).

Ето, и бивши амерички амбасадор је био образован и културан човек, као што за овога тврди скоро преко "Политике" Вук Драшковић. Он је добио од Вука и епитет "дивног" човека, иако се тачно утврдило да је г. Зимерман радио на разграђивању Србије, хтевши њен први праг, Косово и Метохију, предати Албанији. Драшковић је свакако имао са г. амбасадором нека "усаглашавања" око освајања

власти на "најдемократскији" начин, упадом некаквих "брзих" интервентних снага, неких "ватрогасних" бригада. Какве ли брукве за поносити (и војнички) српски народ који је на почетку овога века бацио на колена за само шесто година четири царевине.

После свега што је Вук урадио у политици вишестраначког устројавања (Хвала му!), почео се кретати исувише фаталним координатама, и по његову странку и по себе, а и време му за његову уметност почиње истицати. Осећам да неће имати ни пет посто нада за спасење своје душе. Јер сваки датум са предзнаком "девет", после оног мартовског, кобан је и трагичан по њега.

Милић од Мачве

САНЦАЧКИ ХАЈВАН

фото: Владимир Добрић

СРБИ

БУДИТЕ ОПРЕЗНИ

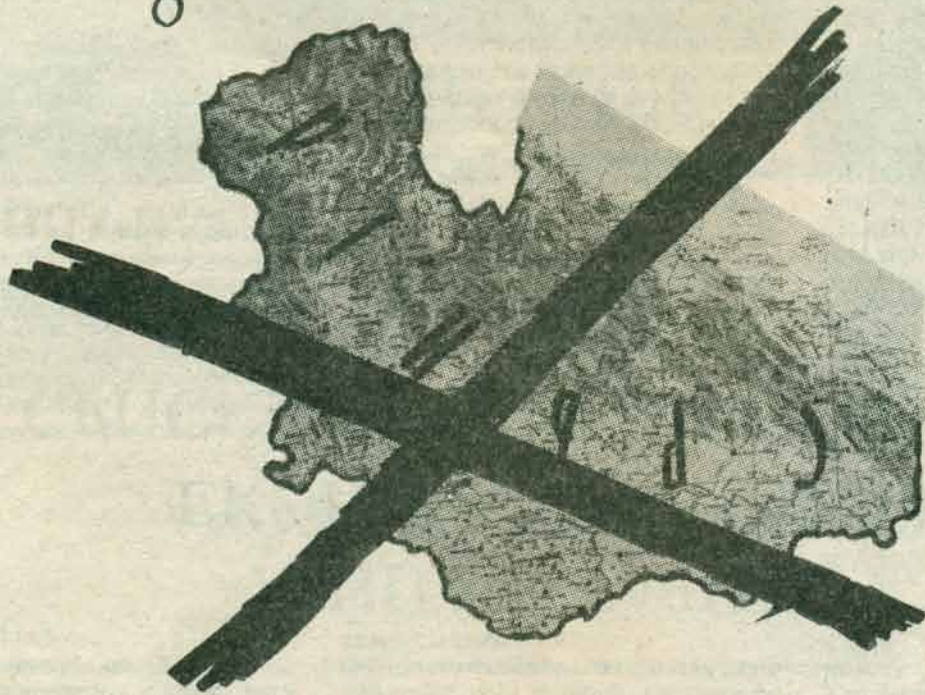
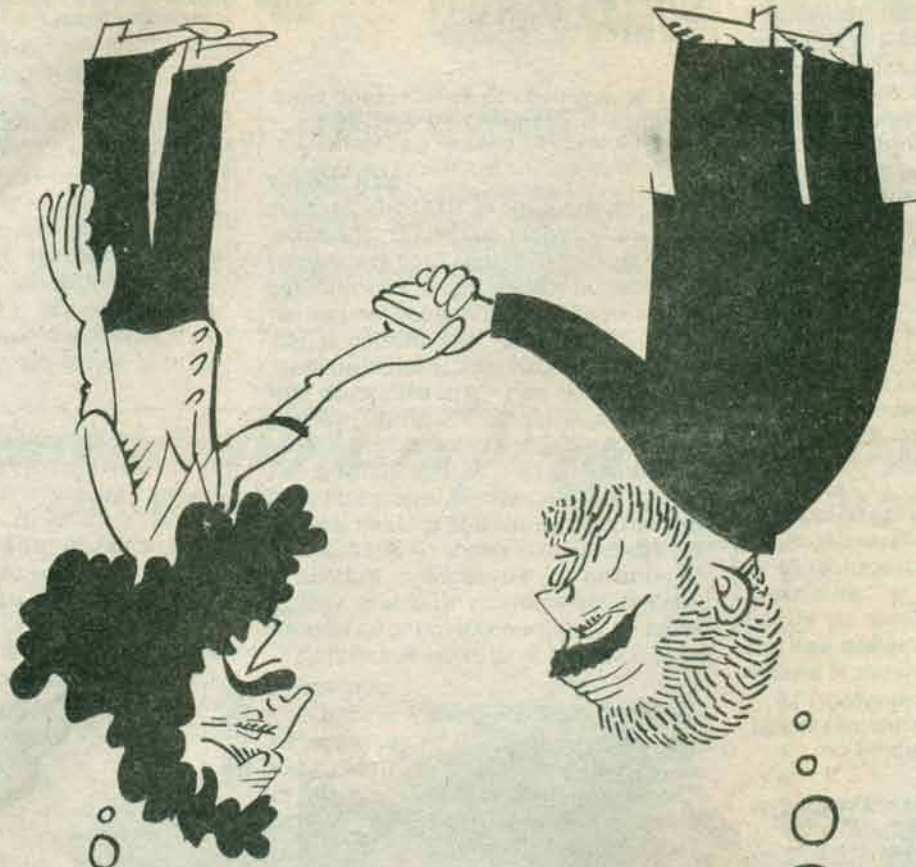
Изабраник европских пентагоналних и хексагоналних грађевинских твртки, слободних "црнотраваца", тевтонских губитника, ватиканских ушкопљеника и неких подземних организација (српски народ га никада није бирао), др Анте Марковић РАЗМИШЉА.

Имајући у виду резултате његових досадашњих размишљања, нарочито оне који се односе на српску привреду, потсећамо га да је крајње време да нас поштеди својих егзибиција.

Синиша Аксентијевић

16

TEJETAJIA

ЕКОНОМСКИ ПРОГРАМ

Српска радикална странка поклања велику пажњу економским питањима. У том циљу Извршни одбор странке је консултовао више истакнутих стручњака економских наука а његова Економска комисија је разматрала пројекте економског програма и приватизације привреде.

Између више понуђених и разматраних модела, Извршни одбор и његова Економска комисија су издвојили модел економског програма и приватизације привреде мр оесе Олега Голубовића, који је најприхватљивији економском гледалишту Српске радикалне странке.

Овом приликом Вашој пажњи предлажемо Економска начела СРС, Програм приватизације и део који се односи на "малу привреду". Социјални, аграрни, порески и остали делови су у разради и изводе се из Економских начела.

Главни одбор СРС

ЕКОНОМСКА НАЧЕЛА СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Економски програм СР странке полази од начела либералне концепције привреде, у чијој су основи слободно тржиште, предузетништво и приватно власништво.

1.

Тржиште и пословни успех су основна мерила за развој или опстанак предузећа и осталих привредних институција. Изузетак од овог правила мора бити образложен неспорним државним интересом, који формулише влада и потврђује парламент.

Поред политичких услова, функционисање слободног тржишта условљено је привредним, радним, пореским и другим законодавствима и институцијама које подстичу привредни развој, лојалну конкуренцију и предузетништво, и штите власнике фактора производње од неекономске логике владе, власника, послодавца или синдиката.

Законодавство које регулише привредну материју и материју везану са прометом сваке врсте имовине је подстицајно, а слободна воља учесника у промету не сме се ограничавати другим факторима. Што законом није забрањено, то је дозвољено, ако се, наравно, не коси са принципима добре и поштене пословности.

Посебно место на тржишту заузимају: берза акција и хартија од вредности, удружења послодавца и независни синдикати.

2.

Економска политика владе је ограничена на монетарну, фискалну и социјалну сферу. Кад је реч о регионалном и социјалном развоју и развоју грана од државног интереса, влада може да интервенише само посредством инструмената пореске политике и, изузетно, директним инвестицијама, које ограничавају укупна државна средства за ту намену, и одобрење парламента.

Једино су влада и народна банка надлежне за спровођење монетарне и фискалне политике на нивоу државе. Локалне порезе одређују локалне вла-

сти, у распонима прописаним од стране владе. Основ монетарне политике чине конвертибилност домаће валуте и строго контролисана емисија.

Порез на промет и царинске дажбине искључиво су у надлежности владе. Порез на промет не надилази европски просек, а треба настојати да се оријентише на земље са мањим порезом. Царинске дажбине се одређују на бази реципроцитета и економског интереса у оквиру регионалне и билатералне размене. У принципу, влада се залаже за укидање царинских баријера.

Основ пореске политике владе чини порез на приходе (на профит, наднице, ренту, камату, итд.). Порез је стимулативан и ограничен на европски просек, уз оријентацију на земље са мањим порезом. Инвестиције у производњу, капитална добра, култура, образовање и слично – ослобађају се пореза или се дају пореске олакшице.

Социјална политика владе се ограничава на основну социјалну, и здравствену заштиту. Стандардно основно и средње образовање је бесплатно. Школовање на државним универзитетима и другим државним институцијама подложно је строгим критеријима. Финансира се из ограничених државних средстава или недржавних извора (привреде, фондација, приватних средстава итд.). Сви остали облици социјалне и здравствене заштите, као и образовања, организују се на приватној основи и плаћају на начин регулисан у либералним привредима (приватна осигурања, болнице и ординације; приватне школе и универзитети; кредити за школовање, фондације, итд.).

3.

Приватно власништво и иницијатива показали су се ефикасним. При-

ватним власништвом мора да буде обухваћен доминантан део привреде и осталих делатности. Свуда где су се стекли услови за приватну иницијативу, а при томе нису угрожени достигнути социјални и други стандарди, власништво мора да пређе у приватне руке. Приватизација привреде одвија се према приликама.

Унутрашња организација приватних, државних и јавних предузећа је ствар власника, односно менаџмента. Организација посла и радних места не служи социјалном збрињавању. Привреда се подређује ефикасности, а социјално обезбеђење и бенефиције спадају у домен социјалне политике. Примат привредне ефикасности је, дакле, услов успешне социјалне политике, која се намирајује из већег националног производа.

4.

У актуелним условима, начини приватизације привреде су:

а) Обезбеђење услова за стварање нових и проширење постојећих приватних фирми, при чему нове фирме треба да имају у свету уобичајене олакшице;

б) Приватизација постојеће, такзване друштвене својине. Сва предузећа (са изузетком појединих великих система, инфраструктуре, и одређених социјално-образовних и културних установа) прелазе у приватно власништво акционара. Део акција се дели запосленима и менаџменту постојећих фирми, а део се пушта у продају. Реч је, дакле, о комбинацији интерне и екстерне приватизације;

ц) Директна страна улагања и оснивање мешовитих предузећа. Стране компаније и приватна лица могу неометано куповати имовину, хартије од вредности и акције;

д) Денационализација имовине и њено враћање лицима којима је одузета, или њиховим законитим наследницима. (Изузетак су лица која су се обогатила у последњем рату, и ратни злочинци, према међународном праву.)

У случају да је денационализована имовина у приватним рукама или не постоји у првобитном стању, држава је обавезна да је адекватно надокнади првобитном власнику. Право актуелног трајног корисника денационализоване имовине (изузев пољопривредних добара) не сме да се угрози, а услови њеног коришћења ће се

одређивати на основу закона и прописа. Власник денационализоване имовине преузима права и обавезе у вези са њеним поседовањем. Поседовање имовине коју користи заштићени корисник, мора бити рентабилно;

е) Приватизација преостале државне и јавне имовине, када се за то стек-

ну економски и други услови. Државна и јавна предузећа немају никаквих посебних погодности на тржишту, и задржавају овај облик власништва само на основу услова који су одредили њихов статус. Пословање ових предузећа је под државном, и независном јавном контролом.

Олег Голубовић

ПРИВАТИЗАЦИЈА ДРУШТВЕНОГ СЕКТОРА

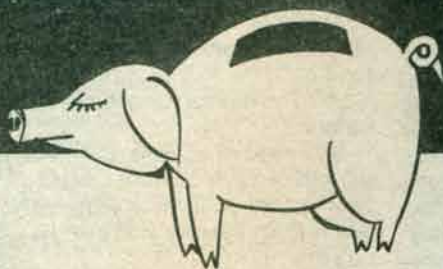
Поред начелног става да друштвени сектор треба приватизовати, битан је и модел приватизоване привреде, као и начин приватизације. Свака па и најбоља идеја, лако се компромитује, ако јој је учинак несразмеран.

тражити узор и поћи од наслеђеног стања привреде.

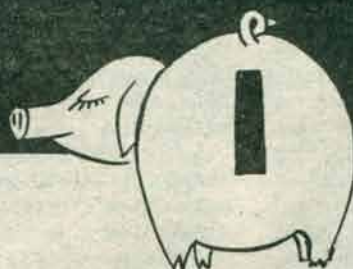
По свој прилици, узор за нашу приватизовану фирму била би компанија са делом партициповане имовине, ја-

Велики део деоница међу запосленима појачава непосредну власничку функцију и власничку одговорност за добробит предузећа. Преко годишње скупштине (која се лако сазива и менаџерска је, јер су власници и запосле-

БЕЗ РЕЧИ

**КАСА ЗА
СТРАНУ ВАЛУТУ**

**КАСА ЗА
АНТИНЕ ДИНАРЕ**

Модел приватизоване привреде мора тежити ономе што већ постоји у нормалном свету. Уз то, треба нагласити непосредну власничку функцију, како би се, у прво време, надоместили берза акција и хартије од вредности, као и неразвијено финансијско тржиште.

Према томе, морамо се клонити оног што не постоји у свету и не експериментисати с новинама. Треба

ким менаџментом и екстерним сувласницима, домаћим или страним.

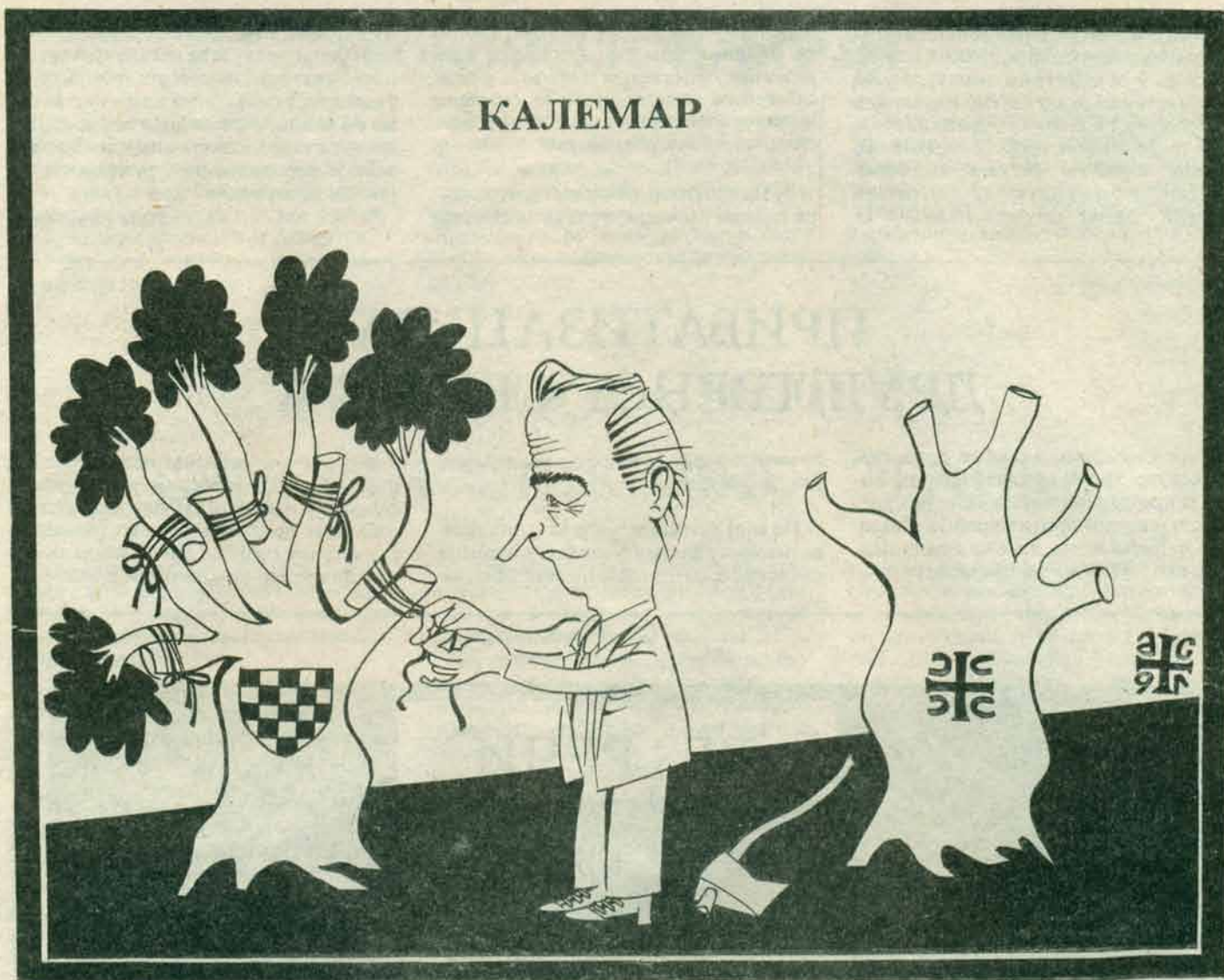
Партиципација предвиђа поделу акција међу запосленима, с тим да и руководећи тим, с циљем стимулације, добија свој део пакета. То већ постоји у свету и добро функционише.

ни у фирми) акционари контролишу и санкционишу руководећи тим, подржавају га или смењују у целости, или његов део. Смена менаџмента, или његовог дела, била би последица лошег пословања предузећа.

Стабилност и независне одлуке руководећег тима при нормалном пословању су гарантоване делом пакета акције и великим овлашћењима у периоду између две скупштине.

КАЛЕМАР

Приватизовано предузеће не сме да буде херметично. Део пакета акција мора се пустити у промет. Куповином значајног дела акција појачава се утицај екстерног фактора и стварају се реалне претпоставке за оживљавање берзе. Екстерне акције су доступне домаћим и страним купцима. Страни купци су врло пожељни. Куповином екстерних акција улива се свежи капитал у предузећа.

Номинална вредност пакета акција у поседу деоничара (до тренутка котизације на берзи) мора бити покривена имовином фирме. Акције морају имати реалну подлогу, како због екстерних купаца и стечаја, тако и због изласка на берзу. Приватизација, услед неприлагођености привреде и становништва финансијском тржишту и трансакцијама претходи берзи.

Код нашег, или био ког модела приватизоване привреде, начин приватизације мора бити једноставан, разумљив за већину, ефикасан и кратак.

То значи да треба узети у обзир стање фактора производње, наслеђени привредни модел, политичке и територијалне факторе, стање финансијских институција, структуру, навике

и обавештеност становништва, ситуацију у државној управи, као и циљеве који се постижу самим начином приватизације.

Узимајући у обзир све чиниоце, од четири теоријски могућа начина приватизације (интерни, екстерни, дистрибуције и холдинг-компанија) одлучили смо се за комбинацију прва два – интерног и екстерног.

Поступак нас приближава жељеном моделу и узима у обзир наведене релевантне циљеве и чиниоце.

Моделу претходи једнократна правна операција. Целокупна друштвена својина се дефинише као државна – што је, у суштини, одувек и било. Узурпирану имовину држава враћа запосленима. Запослени ову имовину треба да расподеле посредством деонича, уз обавезу да се настави рад постојећих предузећа и пуштање у промет одређеног броја акција.

Изузетак су поједини велики системи, инфраструктура и одређене социјално-образовне, културне, и друге установе, чија би нагла приватизација

изазвала значајне поремећаје. Њихова спонтанна приватизација одвијала би се према приликама и условима за то.

Део пакета акција се дели између менаџмента и осталих запослених, а преостатак се пушта у продају, преко пословних банака и агенција.

Вредност пакета акција се одређује на основу тржишне вредности имовине, валоризације тржишне позиције и имена предузећа, као и на основу финансијског успеха предузећа у претходном (три до пет година) периоду. Укупна номинална вредност пакета акција не може да прелази тржишну вредност имовине производних предузећа два пута, а трговинских и осталих фирми – три пута.

Менаџмент и запослени задржавају акције у висини вредности имовине, с тим што запосленима припада 70%, а менаџменту 30% овог дела пакета акција. На основу удела у акцијама управља се предузеће и дели профит. Менаџерима није дозвољено да продају свој део акција. По напуштању фирме, акције менаџера остају у предузећу, што није случај са осталим запосленима.

Други део пакета се продаје по номиналној вредности, све до одређивања реалне цене акција (котизације на берзи), свим заинтересованима.

У случају стечаја предузећа, власник деонице купљене на слободном тржишту, има првенство у наплати, у односу на власнике акција по основу бесплатног додељивања. Та предност важи највише две године од приватизације фирме.

Олег Голубовић

ПРОГРАМ ЗА "МАЛУ ПРИВРЕДУ"

У оквиру програма Српске радикалне странке о приватизацији привреде, значајно место заузима такозвана "мала привреда". У "малу привреду" спадају предузећа чије оснивање није везано за фамозни "друштвени" сектор, већ за иницијативу и предузетништво појединаца. У такву привреду могу да спадају и значајне фирме, чија величина, промет и место на тржишту зависе од предузетништва и способности оснивача и запослених, њихове организованости и умешности.

Према томе, сам појам "мале привреде" више је везан за актуелно стање доминације друштвеног власништва и за почетни период његове приватизације. Надаље, након рашчишћавања власничких односа, бивша "мала привреда" ће се третирати сходно облику власничког организовања (приватно власништво, или акционарско, ограничена или неограничена одговорност, итд.) и економским параметрима.

Оснивање и успешно пословање приватних фирми везано је за активни део становништва, спреман за иницијативност и преузимање ризика. Полази се од тога да ће њихов удео у производњи, промету и профиту бити релативно значајнији од приватизованог "друштвеног" сектора и

државних предузећа, донекле оптерећених несфикасним самоуправним наслеђем, монополом и социјалном хипотеком.

С обзиром на производни и економски потенцијал приватних предузећа, коришћење личних (а не "друштвених") средстава при оснивању и почетном пословању, на социјалну функцију запошљавања младих генерација и апсорбовања вишкова из приватизованог и државног дела "велике" привреде и администрације, на порески потенцијал, итд. – "мала привреда" мора, у првој фази, да добије неопходну административну и финансијску потпору. Та потпора не подразумева никакве државне бенефиције и материјална давања већ поједностављене административног поступка приликом отварања фирми, запошљавања и отпуштања радника, ангажовања спољних сарадника, евиденције текућег и периодичног пословања, као и пореске олакшице у периоду од најмање две године од формирања фирме и стимулативну фискалну и креди политику.

Пример поједностављења пословања, природно, треба да важи за сва предузећа и приватизована "друштвена" – акционарска и државна и јавна, међутим, код приватних предузећа то је најизводљивије. "Чисто" приватним предузећем управља и контролише га сам власник, односно власници, тако да се евиденција текућег и периодичног пословања мора прилагодити најосновнијој државној контроли и интересима управљања фирмом а не некаквој несхватљивој евиденцији државе.

Држава мора да организује ефикасну финансијску полицију која би контролисала исправност пословања и пореске обавезе. На томе се њена функција завршава.

СДК треба да се као непотребна служба укине. "Д" у скраћеници значи "друштвено" и нема никакве везе са "П", приватним власништвом. Комплетна евиденција као и сви рачуни морају да се налазе код пословне банке. Постојеће пословне банке обавезне су да организују посебну службу за рад са приватним предузећима и да им пруже сву неопходну помоћ приликом финансијских трансакција и протока докумената. Тако би се превладали административно-документациони проблеми. У оквиру службе треба да постоји кредитно одељење као и одељење пласмана средстава. Ова одељења радила би на комерцијалној основи чиме би се елиминисала постојећа и, евентуално, будућа дискриминација "мале Привреде" у односу на државна и приватизована (акционарска) предузећа.

Паралелно би се приступило организовању нових, приватних банака, отварању експозитура иностраних банака, као и оснивању других, приватних финансијских институција – осигуравајућих друштава, каса, хипотекарних банака итд. То треба стимулисати. Конкуренција финансијских институција олакшава рад и поспешује пословање приватних фирми и не само приватних.

"Мала привреда", односно приватна предузећа, равноправна су са осталим сегментима привреде, када је реч о сарадњи са иностраним партнерима. Дозвољени су сви облици повезивања и инвестирања како у земљи тако и у иностранству.

О ИДИОТИЗМУ

У једној од својих прича, (Ерих Кош, "Аутобуска станица"), аутор је описао једну овакву сцену: Двојица Београђана се, једне снежне зимске ноћи, мимоиђоше са две не баш превише времешне жене, од којих је једна била обучена у шоферску булду а на ногама имала тешке ХТЗ цокуле. Лик те неугледне жене се у потпуности слагао са њеном одећом, али оно што је привукло пажњу аутора није њена неугледна спољашност, већ речи кје је та жена, теноћи изговорила. "Кад ти кажем, ПРЕСРЕЂНА САМ", рекла је она својој другарици, и мимоиђоше се са двојицом Београђана, који су непосредно пре тог сусрета започели озбиљну филозофску расправу којој, иначе, никад краја нема.

Раставши се од свог пријатеља, писац "Аутобуске станице" је целим путем размишљао о ПРЕСРЕЂИ те неугледне жене која по његовом схватању заузима врло ниско место у друштвеној хијерархији, и чије су речи, њему филозофу, дисонантно звучале. Како је уопште могуће, питао се писац, да неко ко је тако неугледан, ко вероватно живи у неком хумезу од стана, којој плата не стиже ни до двадесетог, може да тврди да је ПРЕСРЕЂАН. Збирка прича "Аутобуска станица" писана је, пре отприлике, петнаестак година, и не би било нимало чудно да се такве речи чују и данас иако живимо уполитичким ванредним, скоро ратним приликама. Данас би речи - ПРЕСРЕЂНА САМ, са етичког становишта звучале, готово, непристојно. Био би то чин раван идиотизму, као кад би неко на погребу певушио некакву популарну песмицу.

Појам ИДИОТИЗАМ не треба увек везивати за ПСИХИЈАТРИЈУ већ, просто, као неспособност да се ЕТИЧКИ схвате неке СОЦИЈАЛНЕ РЕЛАЦИЈЕ. Потписник ових редова је и сам имао прилику да се, ових ратних дана, сусретне са једним склатантним

случајем ИДИОТИЗМА, можда типичнијим од примера из приче Ериха Коша. Силазећи низ степениште Главне управне зграде (скраћено ГУЗ), затекао је испред благајне двоје својих колега од којих је један, слатко се смејући, узвикнуо: БУРАЗЕРЕ, ЛУДО СМО СЕ ЗАБАВЉАЛИ! Аутору ових редова је разумљива свака потреба за забавом, па чак и за лудом забавом, али ИДИОТИЗАМ такве врсте, нескладан са друштвеним збивањима, морао је прокоментарисати сочном псовком.

Било би, разуме се, сулудо свести све људске активности на преозбиљну форму, па чак и у данашњим ратним временима, јер је забава човеку примерена. Нису сви рођени филозофи, као двојица пријатеља из Кошове "Аутобуске станице". А да је то истина, уверава над "Дугин" фељтон чији је садржај - КАКО СУ СЕ БЕОГРАЂАНИ ЗАБАВЉАЛИ У ВРЕМЕ ОКУПАЦИЈЕ ГЛАВНОГ ГРАДА".

Из прича преживелих Београђана од којих једна тврди да се у Београду пушкарало једном до два пута годишње(!!!), (иако нас ПРЛЕ и ТИХИ уверавају у супротно), види се да су грађани Београда живели "нормално", онолико нормално колико су поштовали законе окупационе управе. Ако је веровати изјави Београђанке, која је за време окупације држала балетску школу, грађани се нису одрицали забаве, али их је окупационо време само натерало да ту исконску жељу задовољава у затвореним интимним просторима. И тада би, као уосталом и данас, било врло непристојно тврдити КАКО СМО СЕ ЛУДО ЗАБАВЉАЛИ, и сигурно је да би сви ти случајеви јавног испољавања сопствене раздраганости били са презиrom осуђени. Сочна српска псовка би само ставила тачку на презрење.

Наведени случај ИДИОТИЗМА из ГУЗ-а десио се за време рата између Јаншиних територијала и Југосло-

венске армије, коју је НЕКО добро снабдео хорцима и гуменим меџима, и коју је, опет НЕКО, свесно жртвовао. Јер како иначе објаснити пораз ЈНА и губитак 40-так голобрадих војника, ако им пре тог сукоба неко није везао руке. Неко је, ипак, принео на жртвени олтар животе невиних младића, чиме је истовремено, "овенчао славом" словеначку територијалну војску. Тих ратних дана свет је са згражавањем пратио сукобе острвљених "Јанеза" и унапред жртвованих војника ЈА, па јавно саопштавање да "смо се ЛУДО ЗАБАВЉАЛИ" делује стварно ИДИОТСКИ. У тим, по етику злослутним речима, крије се неспособност саосећања са несрећом сопственог рода. То су ИДИОТИ којима није тешко да "заплачу на Пушкиновом гробу" а емотивно равнодушним према сопственом народу.

Када би психијатријски идиотизам, који, иначе нема национални набој, био усамљена појава, онда на њега не би требало потрошити ни једну једину реч, али национално равнодушје, изражено кроз активност такозваног Теразијског парламента, организације УЈДИ, Савеза реформских снага (српског) и неких наврат нанос основаних ИДИОТИСКИХ политичких странака, (такође српских), итекако заслужује да се о њиховом АНАЦИОНАЛНОМ ИДИОТИЗМУ јавно прозбори. Такву издајничку појаву треба извргнути руглу јер представља велику опасност за опстанак српске нације, којој, уколико не учини нешто радикално на плану НАЦИОНАЛНЕ СВЕСТИ, не прдстоји баш светла национална будућност.

Није ни мало случајно што је ЛУДИ ЗАБАВЉАЧ (из ГУЗ-а), гласао у децембру '90 за Ивана Ђурића. Странке попут СРСЈ и регрутују такву врсту анационалних идиота, којима је страшно све што је људско, односно страшно све што је своје.

Војин Ј. Вулетих

МАРШИРАЛА, МАРШИРАЛА ДРАШКОВИЋА ГАРДА

ПЕДАГОШКА ПОЕМА

или у жаргону нишких "педагога" ТЕПАЊЕ У ВРАЊЕ

На свим окупљањима, на територији уже Србије и Војводине (у осталим српским земљама где су због своје превртљиве и антисрпске политике изгубили упориште, немају образа и храбрости да се појаве) у организацији Српске радикалне странке, поред уобичајеног декора: застава, пригледних транспарената и слика, била је присутна и група припадника СПО-а чији су безобразлук и невоспитано понашање били сразмерни њиховом броју.

Подстакнути деструктивном делатношћу својих челника и сопственим невоспитањем и глупошћу, ометали су нормалан ток окупљања, добацивали неистините и заједљиве примедбе и псовке, прекидали говорнике и све чинили да дође до дефинитивног прекида.

У свим случајевима провоцирања (обезбеђење је имало изричиту наредбу да не наседа провокацијама), једи-

ни ко им се супротстављао био је војвода Шешељ. Он их је убеђивао да греше, аргументованим излагањем смиривао и објашњавао им политичку ситуацију тако да су, на крају, прихватили његова образложења и у миру се разилазили. Они, малобројници, које није успео да убеди у своје намере, разилазили су се гунђајући и полугласно коментаришући али без инцидентата.

Међутим, у месецу јуну (са растом температуре и опадањем рејтинга странке, расла је и њихова агресивност) дара је превршила меру.

5. јуна, на промоцији Српске радикалне странке у Шапцу, били су толико непријатни, милитантни и провокативни да је и сам др Шешељ, решен да им се супротстави јер су га непре-

стано прозивали, напустио говорницу и кренуо према њима. Немајући храбрости да се огледају са човеком кога су вређали и немајући храбрости да стану иза својих тврдњи, показујући своје право лице, разбежали су се на све стране.

Настављајући синхронизовану акцију провоцирања, 8. јуна у Врању, прилично бројна група СПО-ваца, локалних "величина": шибицара, цепенара, пијанца, силеша, беспосличара, психопата и других девијантних типова са друштвеног и политичког дна, је, из летње баште оближњег ресторана, дошла на промоцију СРС са намером да је растури.

Осећајући се сигурно на "свом терену", припити и осииони, звиждали су, добацивали ружне слогане и "досетке" и реметили представљање политичких и економских начела Српске радикалне странке, због којих су се окупиле хиљаде људи тог региона.

Нису се обазирали на, више пута понављана, упозорења већ су настављали своју "представу" због које су и добили Своје!

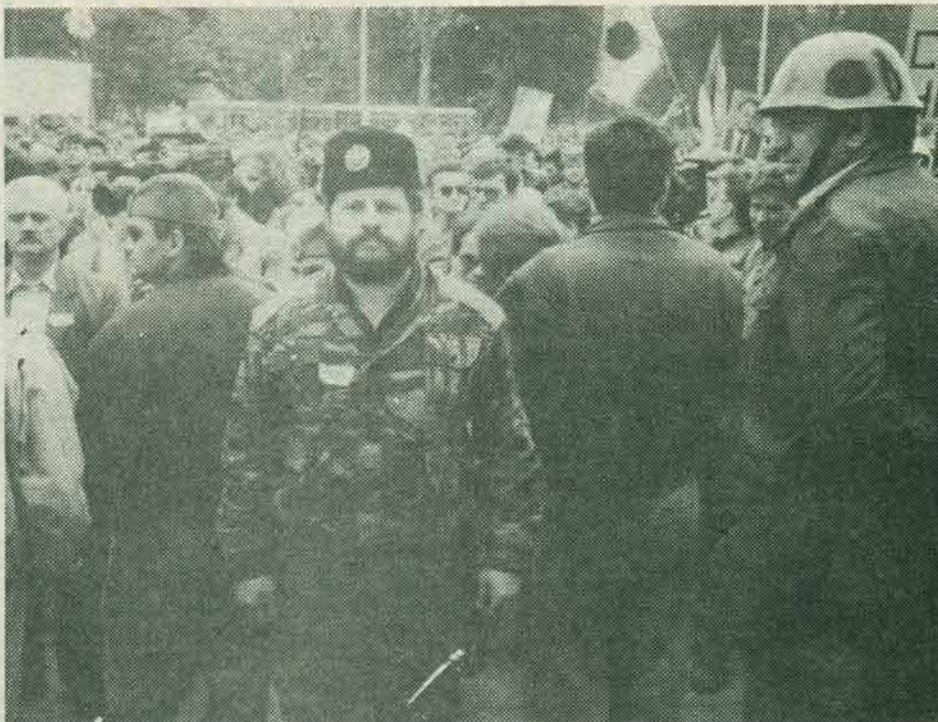
Припадници обезбеђења из пратње војводе Шешеља, део Нишког четничког одреда, једне од најбоље организованих јединица Српског четничког покрета, под командом Бранислава Бакића, озбиљног домаћина, она породице и честитог Србина, ступили су на сцену.

Опремљени кратким дрвеним "васпитним" палицама или штафетама које преносе разум, Бакићеви војници су им, иако их је било знатно мање, неопажено пришли иза леђа и користећи фактор изненађења и добру организованост сручили су се као "бич Божији" на затечене изгреднике.

У метежу који је настао, а због интервенције милиције кратко трајао, пуцала су ребра, главе и носеви Вукових елитних разбијача туђих промоција, јуришника који обично јуришају што даље од чврстог противника и на безбедна места.

Када се завршила изнуђена четничка интервенција, када су се са попришта повукли актери и повређени (6 провокатора је затражило лекарску интервенцију) и када је на том месту био успостављен ред (промоција није прекидана) проломно се аплауз. Присутни Врањани, којима је досадило њихово кабадахијско понашање и вишегодишње малтретирање здушно су поздравили разобличавање њихових моралних и физичких вредности.

После свега, уместо да се сакрије у мишију рупу и изведе неку поуку, Општински одбор СПО је издао саопштење за јавност у коме је, настављајући са лажима, истакао сарадњу

месног СУП-а и ДБ са страначким обезбеђењем промоције СРС које је "брутално" спречило "демократско" псовање, вређање и малтретирање говорника Шешеља и присутних грађана. Такође су тражили смењивање начелника СУП-а и ДБ у Врању а најавили су и писмено обраћање Министарству унутрашњих послова и Министарству правде Србије.

Ако то не буде довољно и ако њихова "права" не буде задовољена на тим инстанцама, ми им предлажемо да цело случај изнесу пред Савет безбедности Уједињених Нација.

На крају, срећне вам ране и "у памет се браћо" Сепеови! Они, чије налоге извршавају и због којих ране видите, нису у функцији јачања српских позиција и остваривања српских интереса. Они су продужена рука наших непријатеља који бесомучно кидишу и не бирају средства у борби против српства. Њихови дани на политичкој сцени Србије су истекли, народ их је препознао а све што, у својој немоћи, чине су њихови последњи трзаји којима желе да одложе одлазак из политичког живота.

С. А.

У ПАМЕТ СЕ ХРВАТОГОРЦИ

Како је кренуло ускоро ће и на Цетиње да рече хоца. Кад могу да ричу и лају Туђманова пашчад-Јеврем Брковић, Зечевић и Перовић не видим разлога да и неки пијани дервиш не понови срамни чин из манастира Острог. Демократија је добро али и велико зло. Захваљујући демократији на сред Цетиња излази лист "Либерал" и то штампан латиницом. Комунистички пињатолизац и највећа профукњача Црне Горе Јеврем Брковић са осталим керовима носи прногорски барјак на поклоњење Туђману. А Цетиње ћути. Црна Гора ћути. Зар су црногорци постали толико малодушни или аветињама неударују у траг. Вазда је било издајница али вазда је било и чувара образа и светиња. Цетињски манастир није само цетињска, црногорска он је свесрпска светиња.

Он је вечна зубља слободе. Откуда слобода једном лопову (покрао је слике и кафу из удружења књижевника Црне Горе) да он налаже баљнак. Знало се ко може пред манастиром наложити баљнак. Чак ни његово браство нема право на то. Брковићи су танко и непознато и непризнато браство у Црној Гори, и као такво нису ни имали право да учествују у бојевима него су носили таин ратницима. И као што увек бива таква браства увек су давала издајнике. А Јеврем Брковић, је највећи издајник којег је Црна Гора имала од свог настанка. Господин Туђман се хвали "својим првеним хрватима". А ти се његови хрвати сло-

бодно шетају Црном Гором. ДОКЛЕ! Пре извесног времена покушали су да пребију митрополита Амфилохија. Можда ће следећи пут да запаље манастир. Архиву су запалили.

Браћо Цетињани! Зашто дозвољавате да неко каља српску престоницу. Зашто нашим светим улицама и парковима (на Цетињу је сваки педаљ земље свет) лају хрватски керови и завијају пут Загреба. Да брани и штити Цетиње има право сваки Србин па он живео у Чачку, Њујорку или у Бањанима. Српско је Цетиње и та зубља мора сијати све док буде и последњег црногорца и србијанца - док буде иједног живог СРБИНА. И како рече Владика РАДЕ "ТРИЈЕБИМО ГУБУ ИЗ ТОРИНЕ".

ЗАКАСНЕЛА ЕВРОПСКА САВЕСТИ

Утицај јавности савезничких земаља на судбину ослободилачког антифашистичког покрета Драже Михаиловића у другом светском рату је до сада на разне, најчешће непримерене начине интерпретиран у југословенској стручној литератури. Поједностављено виђење утицаја средстава јавног информисања, радио програма, штампе и филма на формирање друштвене свести у демократским срединама какве су, несумњиво биле британска и америчка, не омогућава прави увид у све облике интересовања светске јавности задогађаје у Југославији и посебно Србији.

Својеврсна информативна блокада у ратним условима и деолошко-политичка индоктринација од стране званичних органа, пре свега Владе Велике Британије, свих вести које су од 1943. године говориле о правом стању српског народа и борбеном доприносу равнорског четничког покрета, појачани су још више са продором трупа Црвене армије на територију Србије. Операције совјетске војске, закључене освајањем Београда 20. октобра 1944. године, резултирале су устоличењем Јосипа Броза на престо комунистичког диктатора, чиме је испуњен битан део Стаљинових захтева на југоистоку Европе. Остало је још да се мерама британске Владе помогне конституисање и учвршћење новог, антисрпског и антидемократског режима. Јавна и тајна подршка, манипулација трагичним жртвама српског фронта, легализација фарсе о комунистичкој власти као форми испољавања демократских тежњи српског народа, свесно превиђање чињенице да су борбена дејства НОВЈ у директној вези са политиком очувања НДХ и беспримерна пропагандна активност средстава јавног информисања, били су плод напора политичких, војних и обавештајних органа Уједињеног Краљевства. Напора чија је једина сврха била да се нови тоталитарни поредак у Србији и формално промовише.

Овакво стање ствари је свакако имало снажан одјек у срединама где нису

биле доступне аутентичне информације. Подршка Брозовом комунистичком покрету, ипак није добила општи карактер, јер су се многи угледни, мислећи појединци у Британији и Америци с правом запитали колико у вестима које стижу из Југославије има заиста истине. Искуство са болшевичким системом у СССР-у

маља, су о томе најбоље сведочили. Због тога је дошло до формирања више самосталних комисија, удружења и лига чији је почетни циљ био прикупљање веродостојних информација са угрожених подручја, разбијање званичне информативне блокаде и покретање питања заштите основних људских, политичких и на-

Интернационални мајстор који је матирао Србију

пре рата и очита тенденција насилног ширења његовог утицаја у Европи и свету били су звоно на узбуну које је све јаче упозоравало на тешке последице које могу наступити уколико се дозволи да фашистички тоталитаризам буде замењен другим – болшевичким. У одбрану демократије и права на слободно опредељење људи и народа устале су многе организације и покрети, док су неки нови у међувремену били формиран. Овај процес освешћивања је текао брже у Сједињеним Државама, али је и конзервативној британској средини, традиционално несклоној критици владине спољне политике, постојало јасно да време које долази не обећава ништа добро. Примери Пољске, Грчке и Југославије, дакле савезничких зе-

ционалних права појединаца и народа у целини. У складу са тим све јасније се истицао и захтев да се Влада Велике Британије јасно одреди према својим коначним ратним циљевима јер се од почетних принципа, са којима је Британија ступила у рат, битно одступило у току последње две ратне године.

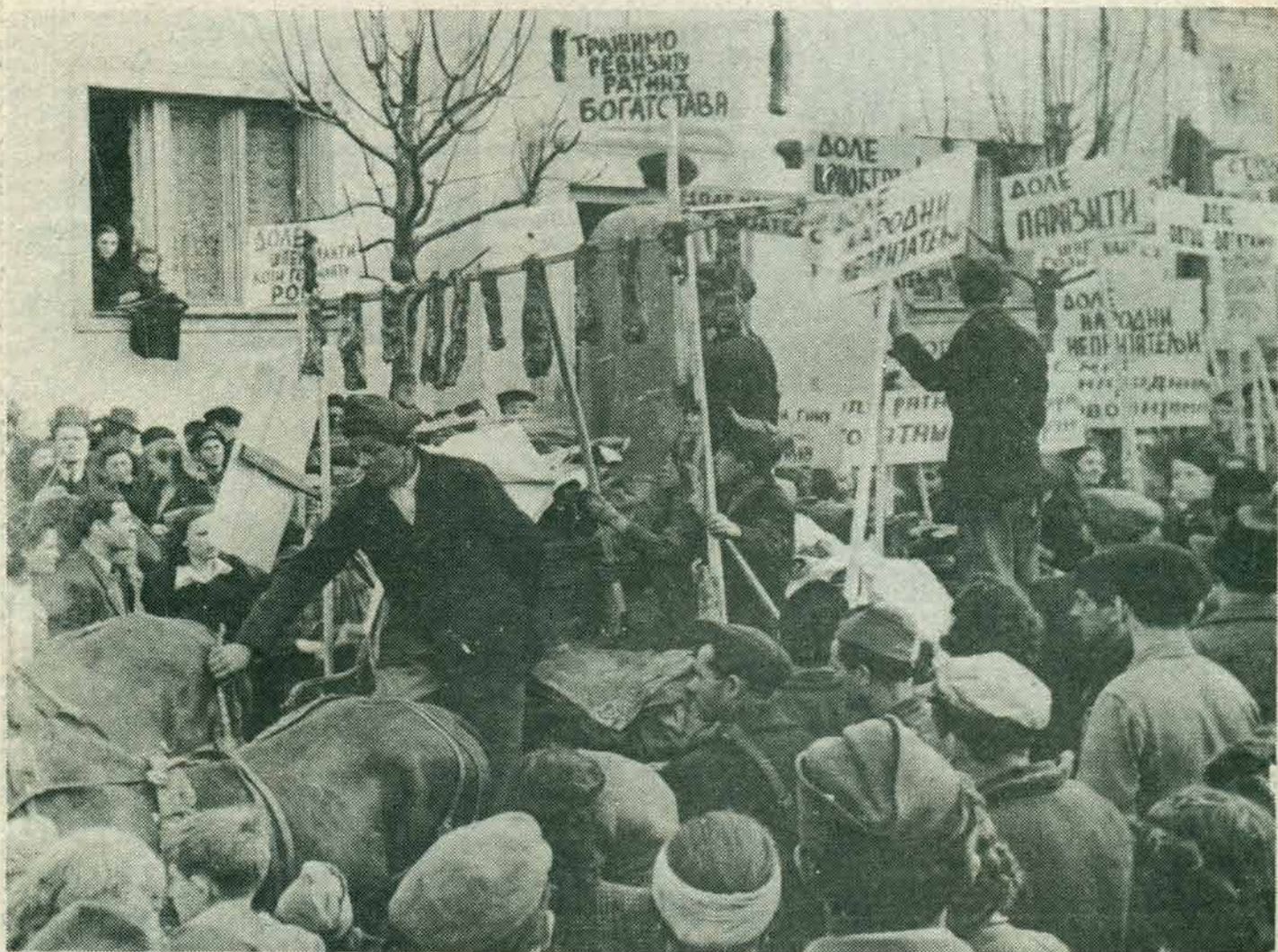
Једна од организација која је јасно уочила куда воде поступци Владе Винстона Черчила била је и Британска лига за европску слободу (British League for European Freedom). Њени чланови су ангажовали већи број непристрасних политичких и јавних личности да у деловима Европе које је ослободила Црвена армија прикупе релевантне чињеничне податке о стању у тим земљама. На основу ових података Лига је у јавности Велике Британије заступала демократска и људска права угрожених народа и покушавала да посредством јавног мњења утиче и на будуће кораке Владе Њеног Величанства.

УЛИЦА
МАРШАЛА
ТИТА

Ђорсокак

ВЕЛИКА СРБИЈА

Представа за изгладнели народ

Једна од њених комисија пратила је и развој догађаја у деловима Југославије који су почетком 1945. године били под контролом комунистичког режима Јосипа Броза. Закључци до којих је комисија дошла објављени су марта 1945. године у елаборату под називом "Југославија данас", који је стављен на увид најширој јавности. Премла су нам данас чињенице наведене у елаборату мање-више познате, наводимо интегрални текст јер ће за читаоца свакако бити занимљиво да добије увид у то како су неутрални посматрачи савезничких земаља сагледали почетак националне трагедије Срба под Брозовим режимом.

British League for European Freedom –
Mart 1945 year

(Британска лига за Европску слободу)

– ЈУГОСЛАВИЈА ДАНАС –

Следећи преглед тренутне ситуације састављен је из извештаја поузданих британских, америчких и југословенских посматрача у Југославији.

Ако говоримо о данашњој Југославији, треба имати у виду да се једна половина земље још увек налази у немачким рукама, или правилније у рукама Павле-

лића и Хитлера. Колико је познато, за сада коначно очишћени су од непријатеља следећи делови земље: Србија, обалски појас Далмације, Банат, Бачка и делови Срема.

ОРГАНИЗОВАЊЕ ПАРТИЗАНСКЕ ВЛАСТИ – ПРВА ФАЗА.

Чим су партизани постали господари земље, прво питање, које је требало решити, било је "Чишћење" престонице и провинције од присталица генерала Михаиловића. Ови, као и сви други, који не би хтели признати партизанску власт, били су денунцирани као "Издајници" и "Сарадници", и на оптузбу ма које двојице, могли су бити стрељани без претходне истраге. Није тачно познато колико људи је на овај начин настрадало, али постоји бојазан да је у самом Београду број ових достигао 6000. Приватна својина погинулих била је заплена. Са свима људима, за које се сматрало да су опасни за режим, поступало се на тај начин.

Али партизани нису штедели труда, да прикрију своја насиља пред домаћим и страним јавним мишљењем. Све ово је учињено у име "демократије", "Слободе" и сличних оваквих фраза. "Воља народа" је исто тако врло популаран израз. Назив "комуниста" се брижљиво избегавао и замењен је називом "антифашиста", сем у партизанском часопису "Борба".

ОРГАНИЗОВАЊЕ ПАРТИЗАНСКЕ ВЛАСТИ – ДРУГА ФАЗА.

Друга фаза организовања партизанске власти била је подела земље на шест федеративних јединица: Србија, Хрватска, Словенија, Босна и Херцеговина, Македонија и Црна Гора, и образовање "Народно ослободилачких Комитета".

Централна федерална власт је "АВНОЈ" са Др Иваном Рибаром као председником. Ово тело узело је на себе законодавну власт, тако да замењује парламент.

До 7. марта 1945. је као централно извршно тело функцирао Народно ослободилачки комитет, са маршалом Титом као председником. Садања југосло-

венска влада настала је спајањем овога тела са члановима бивше Краљевске југословенске владе, чији је претходник био Шубашић.

У свакој општини, вароши или селу, постоји народно ослободилачки комитет, који представља локалну административну власт место ранијих општинских одбора. Председници ових одбора и чланови су скоро сами убеђени комунисти.

КОМИТЕТИ ЗА ЗАШТИТУ НАРОДА

Најважнија функција у свим местима поверена је комитетима за заштиту народа (ОЗНА). Ова тела контролишу политичку полицију која је организована по систему немачког "Гестапо-а" и совјетског "Н.К.ВД.". У Београду такав комитет заменио је ранију Управу Града. Састављен је искључиво из регистрованих чланова комунистичке партије у сључивши ту и Мађаре и Немце. Главни штаб ове организације налази се у Београду, али се њена власт простире преко целе земље. Организација има неограничено право хапшења.

ЈЕДНО-ПАРТИЈСКА ВЛАДАВИНА

И ако начелно нема забране за све друге политичке партије које постоје у Југославији, и ако у Националним Ослободилачким комитетима и другим организацијама има људи који нису комунисти, ипак само комунисти контролишу свачију активност. Остали су само фигуре, које треба да прикрију прави карактер свих тела.

Сва ефективна снага у Централни ипак је остала у рукама Титовим и у рукама неколицине комунистичких генерала и вођа, а који дејствују преко Централног Комитета за заштиту народа. Садања влада је исто тако комунистичка, чланови те партије држе сва главна министарства, укључивши и оно које има да припреми обећане изборе. Министар Грол, једини званични представник једне некомунистичке партије и једини човек из ранијег јавног живота, остао је без портфеља. Ни једна друга значајна српска, хрватска или словеначка странка није заступљена у влади.

Народно Ослободилачки фронт, познат као "Н.О.Ф.", је комунистичка партија под новим именом. Њена активност жари преко целе земље и она ради руку под руку са Националним Ослободилачким комитетима. Свако веће надлештво или институција има свој засебни Народно Ослободилачки комитет и фронт. Овај тоталитарни политички систем представља се као "демократски" пошто је Национално-ослободилачки фронт "израз воље народа". На једном конгресу свих женских организација, који је одржан у Београду пред крај јануара, Тито је изјавио да је он у принципу за политичке партије, пошто без

њих не може бити демократије. "Али народ не жели политичке партије, већ покрет и ми морамо поштовати жељу народа". Све присутне жене као на команду узвикнуле су: "Ми желимо покрет, ми не желимо партије".

ИЗБОРИ

Брзо после истеривања Немаца из Југославије вршени су "избори" у престолници, за чланове анти-фашистичког савета Националног ослобођења Србије. Де-

се не врше истога дана у свим местима. Постоје специјални "летећи изборни одреди" за извршење избора и они путују из места у место да надзиравају изборе. Национално ослободилачки Комитет састављен обично од комуниста сазива "митинг" свих људи и жена на варошском или сеоском тргу. Комитет исто тако припрема кандидатску листу коју летећи изборни одред потврђује или исправља. Вођа одреда, окружен са наоружаним људима, пита са трибине, пошто је прочитао имена "да ли неко од

Почетак идолопоклонства

легати за овај митинг нису били послати из народа како се то тада наглашавало. Тако рећи сви су били официри и војници партизанске војске и извесан број њихових цивилних сарадника; овима је било наређено од стране Тита и њихових команданата да присуствују. Нити је овде, нити ма где на другом месту постојала више него једна кандидатска листа, увек унапред спремна од комунистичке партије и сви кандидати били су једногласно изабрани. Господин Иди је 1. децембра у доњем дому на постављено питање потврдио постојање тих једнопартијских избора.

Последње вести из Македоније говоре о изборима који се сада тамо одржавају и служе као добра илустрација примењених метода и начина на који се изражава "слободна воља народа". Београдски радио објавио је 29. III. да ће се избори у овој федеративној јединици завршити кроз неколико недеља, а који су почели већ пре месец дана и да ће предложени кандидати добити 100% гласова као што је предвиђено. Избори

присутних има ма шта против предложених кандидата". Под околностима под којима се то врши обично нема никаквих приговора и вођа објављује да су кандидати "једногласно изабрани". На тај начин се "воља народа слободно испољава".

ПУТОВАЊЕ У ЈУГОСЛАВИЈУ

Данас је путовање врло тешко. Нико не може напустити кућу без нарочите дозволе издате од локалног Н.О.Ф.-а, и пре него што је дозвола пуноважна морају сви могући "ослободилачки комитети" дати своје политичке "примедбе". Селидба у самом Београду је везана са истом процедуром.

ПРОПАГАНДА

Сва пропаганда како у земљи тако и у иностранству је под комунистичком контролом. Изводи се на уобичајен начин и једно специјално званично тело познато под именом "Култура" има монопол над свим штампаним стварима.

Нема ни говора о некој слободи јавног мњења. И најмања војничка јединица има свог политичког комесара, који је увек регистровани члан комунистичке партије и који редовно држи предавања ради подучавања људи који су под његовом командом, у политичкој идеологији.

ДЕМОНСТРАЦИЈЕ ПРОТИВ КРАЉА ПЕТРА

Систематска анти-монархистичка пропаганда је отпочела од како је Краљ ставио извесне приговоре на споразум између Тита и Шубашића. Следствено томе одржане су демонстрације у целој земљи, а нарочито у престоници. Ту је било наређено свим цивилним службеницима да напусте канцеларије и да учествују у уличним демонстрацијама. Исто тако је било наређено варошком становништву да изађе, а сељаци су били доведени у варош од стране локалних "ослободилачких фронтова комитета". И они који су ишли на пијану или су угурани у демонстрације. Сви су били подучени да вичу. "Доле са краљем издајницом" и друге сличне изреке. Једна комунисткиња која је надзирала ове демонстрације узвикнула је: "Свиње! Ови шетају као да иду на погреб! Неки од њих уопште не отварају уста! Следећег пута морају добити чвршће инструкције". Извештајима присутних Енглеза и Американца потврђује се одсуство сваког одушевљења демонстраната.

КОЛАБОРАЦИОНИСТИ (САРАДНИЦИ) У ТИТОВОЈ ВОЈСЦИ

И поред атака против наводних "сарадника" потврђена је чињеница да су извесни недвосмислени сарадници и издајници примљени у партизанске редове и неки од њих добили су високе чинове и положаје. Тако се истиче случај Сулејмана Филиповића, који је био до пре две године у служби усташа и одговоран је за покољ Срба у Босни. Он је сада министар шума Југословенске владе.

Други је партизански генерал Месић, капетан у предратној југословенској војсци који је побегао са бугарског фронта када је почео рат 1941 године. Он је ступио у Павелићеву усташку војску и био је одликован и од Хитлера и од Павелића. Пошто је био заробљен од стране Руса код Стаљинграда, доцније је унапређен у чин генерала и постављен за команданта југословенске дивизије у Русији. Ова дивизија под командом Месића сада се у Србији бори против четника Михаиловићеве организације гонећи их као "издјнике".

Трећи је Владимир Назор, хрватски песник, који је био један од најодушевљенијих Павелићевих присталица. Он сада заузима угледно место у једном народно ослободилачком комитету.

Сем тога у Енглеској се налази извештај број партизанских официра, који су оптужени да су били у најтежњој сарадњи са Гестапо-ом, за време окупације у

Југославији. Они су сада под заштитом партизанских јединица формираних у овој земљи. Злостављање једног од Михаиловићевих официра од стране ових партизана у једном логору у Батхенду споменуто је у Доњем Дому.

ЕКОНОМСКИ ЖИВОТ

Економски живот у Југославији је потпуно поремећен као и у другим окупираним европским земљама. У извесним покрајинама питање исхране је очајно, нарочито у пасивним крајевима. Сем црне берзе друге трговине нема. Творнице и радионице су такорећи свуда затворене због недостатка сировина. Одело, обућа и друге најважније потребе, могу се добити једино на црној берзи и то по фантастичним ценама.

И ако приватна иницијатива није званично укинута, партизанска организа-

ција је преузела све банке и велика предузећа, биле оне државне или приватне. Веће банке као што је Народна Банка, Државна Хипотекарна Банка, Поштанска Штедионица, Државна Аграрна Банка и друге веће приватне банке стављене су под контролу специјалних ослободилачких комитета. Друге имају нарочите комесаре и контролу. У великој већини случајева чланови тих комисија су регистровани припадници комунистичке партије.

Према једној "Ројтерској" вести из Београда од 20. III спољна трговина ће бити стављена под контролу владе.

СТАВ (ДРЖАЊЕ) НАРОДА

Народ је свуда задржао став резервности, што је још појачано са знањем

Генерал Н. Љубичић – заслужан за титоизацију Србије

да су невини људи били стрељани без саслушања. Често се могу чути сељаци како говоре: "Ми нестрпљиво чекамо пролеће да би могли отићи у шуму". Поставиће се питање они или ми. Другог излаза нема".

У својој декларацији приликом образовања нове владе 10. II. Тито је објавио да ће се народу дати слобода говора и удруживања, слободни избори и још велики број разних других слобода. Он је исто тако поново обећао "строга кажњавање ратних злочинаца, непријатељских агената и народних издајника". Али он није дао никакве гаранције да ће престати безизузетно прогањање политичких противника.

ГЕНЕРАЛ МИХАИЛОВИЋ

Што се тиче генерала Михаиловића, који је први организовао герилски рат у Југославији против Немаца, Италијана, Мађара и Бугара, јављено је да има јаку војску под својом командом која је једним делом у Босни а једним делом у Санџаку.

Пре но што су Руси продрли у Југославију из Румуније и Бугарске, Михаиловић је послао нарочиту делегацију руском Врховном команданту и понудио му своју сарадњу. Објавио је општу мобилизацију у Србији, која је наишла на величанствен одзив и издао је својим трупама наређење да помажу Русе на сваки могући начин. Али његова понуда

била је од стране руске команде одбијена. Поједини руски команданти прихватили су додуше сарадњу неких Михаиловићевих јединица, али су ове доцније разоружане и интерниране. Да би избегао сваки сукоб са Русима Михаиловић је повукао своје снаге из Србије у Санџак и Босну.

Према најновијим обавештењима, њему се сад прикључио знатан број домобранаца т.ј. редовне хрватске војске која је остала верна Др Мачеку. Михаиловић и његове јединице су у изузетно опасном положају, јер су изложене непрестаним нападима са свију страна од Немаца, партизана и хрватских устана, а сем тога оскудевају у свему и свачему. Михаиловић је понудио своје снаге савезничкој команди за средњи исток да се употребе на ма ком бојишту против непријатеља, али одговор није примио. У јануару 1945. године послао је заједно са Централним Националним Комитетом хитан позив за помоћ савезницима и југословенским политичким вођама у иностранству.

20.000 његових људи на средњем истоку, у Италији, у Шварцарској, Француској и Британији, су исто тако у болном положају. Као немачки заробљеници сада су ослобођени од стране Енглеза или Американаца и пошто су одбили да се прикључе Титовим партизанима, већина од њих је интернирана. Они су се јавили као добровољци, да образују једну југословенску јединицу за борбу против Немаца под англо-амер-

ичком командом, али им то није одобрено.

Овде изнете сумње да већина југословенског народа не стоји иза Тита потврђују се изјавом Стојана Прибићевића, америчког новинара српског порекла и личног пријатеља маршала. У описивању ситуације у Југославији у листу "Nju stejtmen end nejšn" од 27. I. 45. каже: Типичан пример је Београд. После ослобођења октобра прошле године, варош је била готово 80% противпартизанска. Целу недељу дана грађанство се није усуђивало да изађе на улицу.

Извештај Британске лиге за европску слободу умножаван је и преведен на више страних језика, па се тако штампало и превод на српски језик. Један број примерака подељен је и југословенским ратним заробљеницима који су ослобођени из логора на територији Немачке. Биле су то ретке поуздане вести које су стигле до људи четири године одвојених од отаџбине. Неки од њих су, схвативши шта се у земљи дешава, одлучили да остану у емиграцији, док су се други, жељни дома и породице, или напросто лаковерно, решили на повратак у Југославију. Враћајући се, носили су са собом и овај извештај који су потом, кришом и са страхом читали најближој околини. На жалост, судбина Југославије и посебно српског народа је већ била запечаћена и грешка се више није могла исправити. Било је касно и за савест Европе и за наду потлаченог народа.

Дарко Ђирић

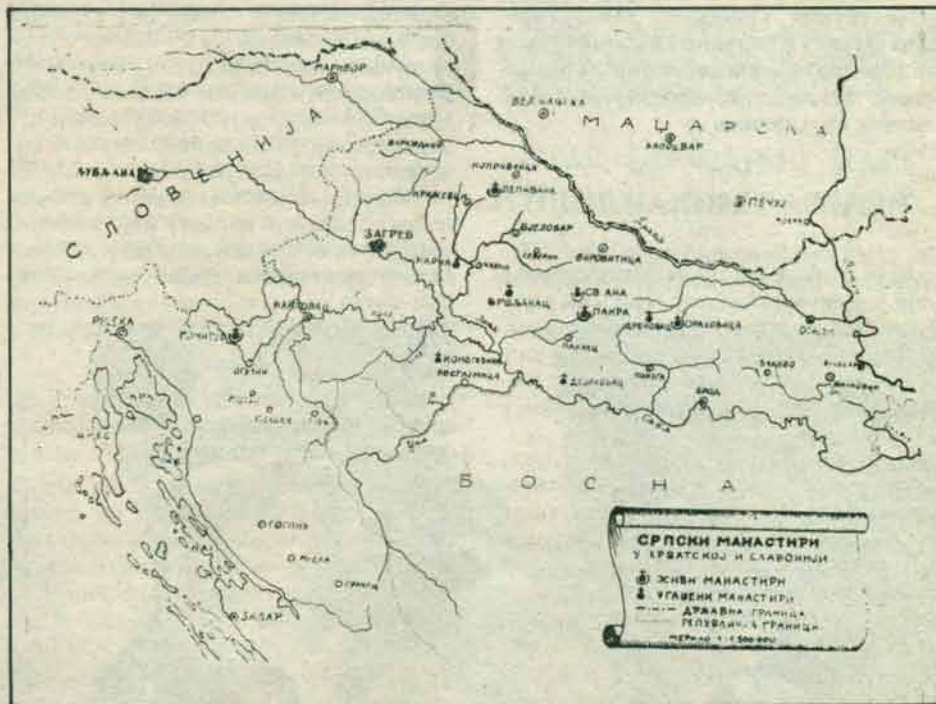
Послератни Београд – "црна берза на улици"

СРПСКИ МАНАСТИРИ У СЛАВОНИЈИ И СЕВЕРНОЈ ХРВАТскоЈ

Најранија досељавања Срба у Горњу Славонију, данашњу Северну Хрватску, везана су за сремске деспоте Бранковиће. Кћи Ђурђа Бранковића, Катарина (Катакузина), удала се 1434. г. за хрватско-славонског бана, грофа Улриха Цељског, који Србе из Деспотовине узима за војну посаду на својим имањима. Грофичини духовници на служби су не само Катарини која је остала у својој православној вери него и члановима српских посада у градовима. После Улрихове погибије (1456), ови Срби и њихови потомци примају римокатоличку веру, али о њиховом српском пореклу и даље сведоче њихова српска презимена (Бабини, Бранковићи, Борићи, Вучићи, Добренићи, Југовићи, Милићевићи, Недељковићи, Обрадовићи, Познановићи, Радиновићи, Станчићи и др.). Српска насеља у Славонији појачавају се између 1467. и 1470. емигрантима из Босне и Херцеговине који прелазе на аустријско тле на челу са војводом Владиславом Херцеговићем, херцегом св. Саве, сином Стјепана Вукчића Косаче, оснивача Херцеговине. Херцег се 1514. помиње као старешина цркве св. Богородице код данашњег села Глоговице под Калником, што указује на већ организован црквени живот бројнијег српског херцеговачког насеља.

Српске колоније у Доњој Славонији образују се већ у XV веку, тачније од 1469. г. када је деспот Вук Гргуревић Бранковић, син слепог Гргура и унук деспота Ђурђа Смедеревца (у народној песми познат као Змај Огњени Вук) добио од угарског краља Матије Корвина грал Белу Стену јужно од Пакраца и околну област Тотушевину са преко сто села, што значи скоро сву Посавину од Сиска до Старе Градишке. Главни задатак племића и врховног заповедника Срба, деспота Вука, био је да у ратовима краља Матије брани јужну границу од турских провала у Хрватску, Штајерску, Крањску и Корушку. Из једног писма краља Матије из 1483. дознаје се да је краљ успео за само четири последње године да пресели у Јужну Угарску и Славонију 200.000 Срба из Турске. Како би Србе придобио да се и даље пресељавају у Угарску, краљ је издејствовао да угарски сабор 1481. донесе законски указ по којем се Срби ослобађају од давања десетка католичком свештенству што је за оно време бла изузетна повластица. Српска насеља у Славо-

Географски разментај манастира

нији постају све бројнија после пада Београда у турске руке (1521) када велики број Срба из Северне Србије и Срема емигрира пред Турцима у Угарску. Турски султан убрзо потом излази као победник у Мохачкој бици, спаљује Будим, а преко Срема и Доње Славоније креће и на Беч. Већ 1541. г. под Сулејманом Величанственим нашли су се Будим са читавом средњом Угарском од Блатног језера до Тисе.

После турских освајања у пограничним крајевима остаје пустош; ради обраде опустеле земље, прехране становништва и јачања државних прихода, Турци у ове области силом доводе колонисте из унутрашњости царства, углавном Србе из Србије и Босне које овде називају Власима, Циганима или Мартолозима (тур. — хришћански граничари у турској војсци). У XVI веку Срби у Даљу, око Осиека, у Горњој Подравини и западном делу Доње Славоније представљају апсолутну већину становништва па Турци овај крај који народ зове Забрђе, називају Малом Влашком. Срби сточари ("власка раја") овде имају своју аутономију, али

и дужност да непрекидно стражаре на реци Илови и другим местима према аустријској граници и да учествују не само у одбрани границе већ и у свим походима турске војске у непријатељска подручја. За своју сталну војну службу, Срби граничари били су ослобођени плаћања десетине и кметских обавеза.

С друге стране, и цар Фердинанд предузима одбрану опустошених и незаштитених граничних подручја према Турској. У ту сврху организовано је стварање плаћеничких трупа од Срба ускока из Крањске, Жумберка, Сења и Далмације који су се показали као одлични борци на Крајини, а не од малобројних славонских и хрватских кметова који "су навикли само да служе око столова својих господара и да пуне подруме и кошеве њихове". Од свих српских досељеника формиране су прве три капетаније које су сачињавале Словинску крајину (Горњу Славонију). Заједно са својим породицама Срби у овој области чине већинско становништво, па надвојвода Карло 1576. г. са негодовањем упозорава штајерску земаљску управу да већина војвода у Словинској крајини није римокатоличке већ православне вере.

Оснивање српских манастира у Славонији почело је одмах после ње-

ног коначног пада под Турке (1543), у време формирања тамошњих првих српских насеља. Из времена пре обнове Пећке патријаршије (1557) пада оснивање манастира *Ораховице* и *Пакре* у Доњој Славонији, а поузлао се зна да су тада саграђене и цркве брвнаре или полубрвнаре у оквиру манастира такође подигнутих од дрвета (манастир код села Антина ниже Осиека и *Дејановац* или *Крушковац* код данашњих Окучана), спаљене приликом повлачења Турака из ових крајева. У турској Словинској крајини убрзо је основана и прва црквена организација Срба – Пожешка епархија – чији је главни духовни и културни центар био управо манастир Ораховица.

Већ средином XVI века у Горњој Славонији, између Крижевана и Копривнице оснива се манастир *Лепавина*, а крајем века између Чазме и Иваниграда гради се манастир *Марча*, касније седиште Марчанске епископије, прве црквене организације Срба у аустријској и хрватској крајини која ће окупљати све православне Србе од Дунава до Јадранског мора. Из Пожешке и Марчанске епархије ће после 1699. г., када је Доња Славонија поново ушла у састав Аустрије, постати Пакрачка епархија која ће се наћи под српским патријарсима у оквиру новоосноване карловачке митрополије. Почетком XVII века се на граници Горског Котора подиже најзападнији манастир Пећке патријаршије, *Гомирје*, а јачање српских насеља у Банији и Мославини условљава, крајем XVII и почетком XVIII столећа, подизање манастира *Комоговине* и *Бршљанаца*. Коначно, потребе православног живља у Славонији у XVIII веку доводе до оснивања двају манастира, *Дреновац* у Славонској Подравини и *Св. Анс* код Дарувара.

На географској карти се одмах уочава да је свака група српских насеља у Славонији и Северној Хрватској имала свој манастир или групу манастира: Доња Славонија – *Ораховица*, *Дејановац* и *Дреновац*; тзв. Мала Влашка – *Пакру* и *Св. Ану*; Мославина – *Бршљанац*; *Горња Славонија* (*Словинска крајина* или *Вараждински генералат*) – *Лепавина* и *Марчу*; Хрватска крајина – *Гомирје*; Банија – *Комоговину*. Распоређени тако по периферији српства и православља, ових десет манастира као да чине низ истурених одбрамбених кула мотриља једне нације и вере што су у својој бурној историји врло често и дословно били.

Ораховица

Црква св. Николе манастира Ораховице, северозападно од Напица, грађена је у последњој деценији XVI века, што значи да је најстарија зидана српска манастирска црква у Славонији и Северној Хрватској. На месту

Манастир Ораховица 1917. године

раније цркве брвнаре, познате као *Ремета* или *Реметинац*, подигнута је 1594. г. нова манастирска црква у стилу српске архитектуре XIV века, тзв. моравске школе (триконхална основа са куполом). Исте годне црква је живописана и то је једини сачувани ансамбл византијских фресака на овом подручју. Ораховички живопис је, заједно са оним у далматинском манастиру Крупа, пример најзападнијег српског поствизантијског зидног сликарства, па уједно и важна станица у померању српске уметности на Запад. Од нарочите историјско-уметничке вредности су фреске на осмоугаоним стубовима о које се ослања купола. На североисточном стубу, наспрам Лозе Јесејеве (Христова генеалогичка од старозаветног оца Јесеја) на југоситочном, представљена је Лоза Немањића са Лазаревићима и свих дванаест српских архиепископа. У доњем делу трећег, северозападног стуба насликани су у медаљонима четири балканска пустиножитеља (Гаврило Лесновски, Прохор Пчињски, Јоаким Сарандапорски и Јован Рилски). Без обзира на удаљеност манастира Ораховице од матичног подручја српске средњовековне уметности, или, баш због тога, иконографски програм ових фресака потпуно је у складу с тенденцијама обновљене Пећке патријаршије, политичке и црквене наследнице све српске прошлости.

Црква манастира Ораховице променила је до сада три иконостаса. Преостале иконе са прва два (из 1607. и 1697) спадају међу најбоља уметничка достигнућа свога времена и чувају се у Повијесном музеју Хрватске, Одјел Срба у Хрватској. Део икона са трећег иконостаса које нису уништене у последњем рату, рад новосадског сликара Павла Симића из 1869. г., и данас се

налазе у цркви. Већина осталих старих ораховачких икона расуто је по музејима Загреба и Београда.

Манастир Ораховица је током XVII и XVIII века био на гласу као преписивачки, књиговезачки и кујунџијски центар. Ту рале домаћи мајстори који се баве дрворезом, филиграном, калиграфијом, израдом минијатура, уметничким везом и златарством (поп Стефан Ликић, мајстори Матеј, Димитрије и Спиридон, Аврамије Хлаповић, Стефан Ивановић Сарајевац, анонимне ораховичке монахиње).

Занимљиве али до сада мало испитане су везе босанских манастира са новоподигнутим српским манастирима у Славонији. Како се на манастире као центре народног живота и на калуђере као честе главне организаторе отпора изливао сав бес турских зулумћара, многи манастири су у Србији и Босни у то време били паљени, а њихови калуђери били принуђени на емиграцију. И манастир Ораховицу, као најближи у суседној Славонији, додирнули су таласи калуђерских бежанија из босанских манастира Липља и Ступља, одакле је донето више рукописних оригиналних књига са записима који понешто говоре о ратним пустошима, прогонима и сеобама.

Српски патријарх Арсеније III Чарнојевић имао је пуне руке посла не само око смештаја нових емиграната, већ и због сталне опасности од смишљеног унијаћења православног живља у овим крајевима. Борба против потчињавања православног Срба јурисдикцији римокатоличких бискупа нарочито је тешка и неизвесна до Ракоцијевог устанка (1703) када, због страха аустријских власти да се Срби не придруже устаницима, наступа нагло попуштање.

После одласка Турака, у Славонији настаје и проблем власништва земље на принципу ондашњег феудалног права. Ораховичко братство имало је много муке да докаже континуитет

свог власништва пошто су важна манастирска сведочанства ("привилегије") изгорела или нестала. Чак и када су, након дужег времена, манастирске поседе царским привилегијама ипак утврђени, манастир, његово имање и калуђери су још увек били узнемиравани, нападани, узурпирани и уцењивани.

Манастир је озбиљно страдао у оба светска рата. Када је 1941. г. отпочело прогањање српског народа и свештенства, тадашњи управитељ манастира, пре свог бега у Србију, закопао је све највредније манастирске старине. У току лета овамо долазе хрватски музеалци на челу са професором Владимиром Ткалчићем који, дознавши за сакривене предмете, врше ископавања и све вредније старине са манастирском библиотеком преносе у Загреб. Након овог организованог спасавања уметнина, манастир постаје усташка жандармеријска станица. Када су се усташе и домобрани повукли, пронео се глас да ће у манастир стићи немачка посада. Да би то осујетили, славонски партизани 1943. спаљују манастир. Изгореле су све зграде осим руиниране цркве.

Од 1953. манастирско братство на челу са оцем Милутином уз помоћ околног народа и незнатну материјалну помоћ Конзерваторског завода, оправља цркву и обнавља манастирске конаке.

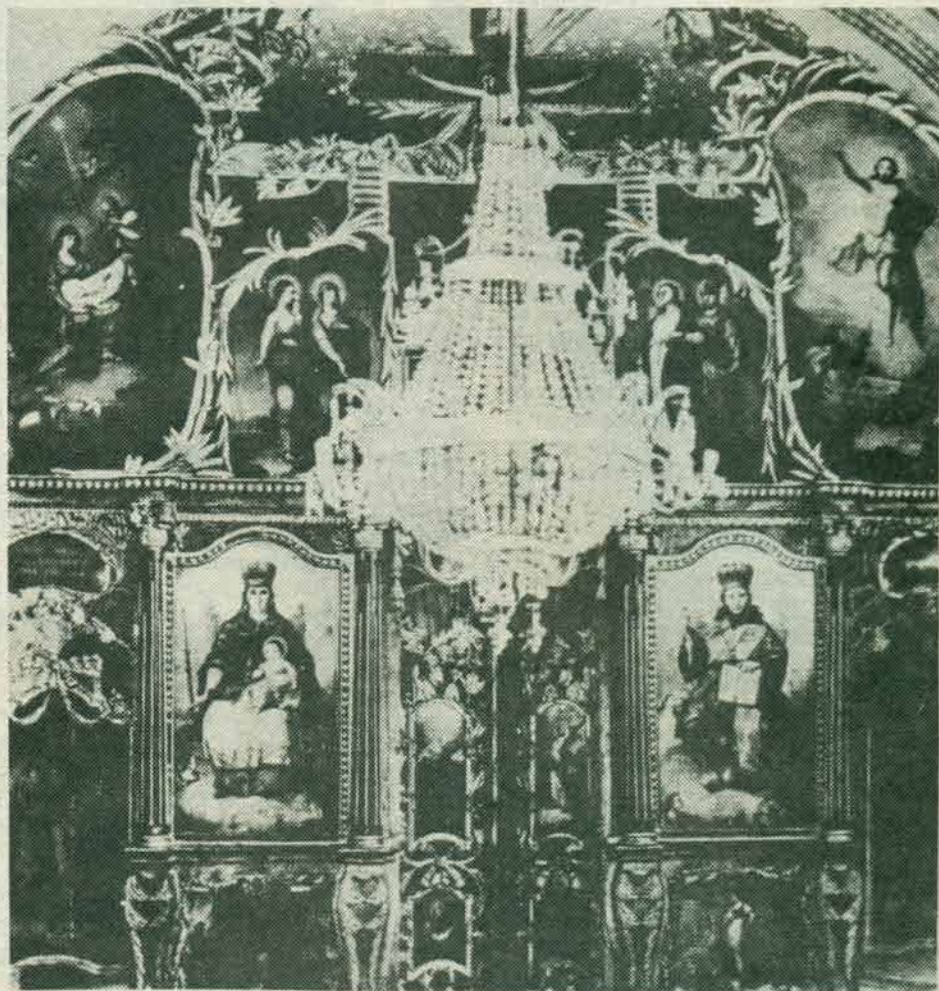
Пакра

Други културно-просветни центар Срба у Славонији, манастир Пакра, обновљен је крајем XVII века на темељима ранијег храма познатог као Нова Пустиња (не зна се да ли је 1556. основан или опустео). Највећи број новог пакранског братства дошао је из српског манастира Милешева који је у то време био опустошен од Турака. Црква и све манастирске зграде биле су у почетку дрвене, а пребегли милешевски калуђери издржавају се на основу прибављене граamate (писма, повеље) по којој им је, у одређеним периодима, било дозвољено да одлазе у Русију ради сакупљања милостиње. Због скромних средстава за живот калуђери напуштају Пакру и одлазе у оближњи опустели манастир Св. Ану. За време аустријско-турског рата (1737-39) турци, због сарадње с аустријским властима, врше стравичне освете над хришћанима и њиховим светињама. Тада су из босанског манастира Гомионице у Пакру пребегли њени калуђери и ту, уз многе тешкоће, отпочели нови живот. У доњекле сређеним материјалним условима пакрански калуђери су 1761. г. почели зидати велику манастирску цркву посветивши је Ваведуњу Богородице. Зграда је довршена 1765. г., а неколико година доцније испред ње је дозидан и звоник у бароком стилу. Новосадски сликар Василије Остојић

1779. за манастирску цркву слика иконостас, а дрворезбарске радове изводи Јован Ђаковић. Готово истовремено саграђена је и гробљанска капела св. Николе (летњег) на брежуљку повише манастира и у њу постављен барокни иконостас непознатог мајстора чији је резбарен рад изузетних уметничких квалитета.

Од осталих старина манастира Пакре које већином потичу из манастира Милешева, Равне Реке код Бијелог Поља и Гомионице, истиче се својом

касније у манастир стигла комисија на челу са професором Ткалчићем, сви предмети су извађени и заједно са драгоценим манастирским књигама пренесени у Загреб. 1943. године усташе су запалили манастирске конаке, а цркву демолирали. Након рата црква је оспособљена за богослужење а од манастирских конака обновљено је само онолико колико је најужније за пребивање неколико монахиња које и сад у њима живе. Мала је манастир у поратном периоду под заштитом

А. Теодоровић – иконостас у Саборној цркви св. Тројице у Пакрацу (изглед пре II св. рата)

историјско-уметничком вредношћу тзв. Милешевска плаштаница из 1567. године, рад Роксанде, жене молдавског војводе Јована Александра IV Лапушнеануа коју је овај поконио гробу св. Саве у Милешеву. Везена свиленом, сребрном и златном жицом на црној чоји, ова плаштаница занимљива је и по томе што мртви Христос представљен на њој има отворене очи.

Као и Ораховица, и манастир Пакра је тешко страдао у последњем рату. Манастирско братство је, пре но што је у јулу 1941. протерано у Србију, све манастирске старине добро запечатиле и сакрило у крипти гробљанске капеле св. Николе. Када је месец дана

државе, практично је препуштен самом себи, у рушевинама је и без прихода и имања.

Дејановац (Крушковац)

По народном предању, манастир Дејановац (или Крушковац) основали су после Велике сеобе под Арсенијем III Чарнојевићем, српски калуђери из Босне међу којима је био и угледни и имућни војвода Дејан са својом породицом. Пошто је притекао у помоћ калуђерима и био њихов велики приложник и добротвор, манастир и село крај којег се налазио прозване по њему – Дејановац, а цркву посветише Сабору св. арханђела Михаила и Гаври-

ла. У другој половини XVIII века село Дејановац мења име у Окучани по великој окуци коју ту чини река Слобоштина. Традиција даље говори да је манастир Дејановац саграђен од дрвета, укинут посебним декретом цара Јосифа II, а његови калуђери пресељени у манастир Пакру. Изгледа, међутим, да је манастир страдао за време ослобађања Славоније од Турака, па би хронологија народног предања по којем је манастир настао тек после Велике сеобе, а нестало за време цара Јосифа – била сасвим нетачна. О постојању овог манастира нема сачуваних писаних докумената, али недостатак ових података делимично допуњују топономастика и материјални остаци на месту где се манастир налазио. Потомака војводе Дејана – Дејановића – има и данас у селу Цагама. О боравку некаких калуђера овде сведоче и топоними Калуђеравац (извор) и Калуђерске њиве. Покрај места где се некад налазила манастирска црква постоји и данас извор Крушковац (како је некад народ звао манастир Дејановац) око којег се још у прошлом веку народ окупио о Ђурђевдану и на Врбицу.

Дреновац

Манастир Дреновац основали су 1719. г. калуђери оближњег манастира Ораховице као његову филијалу. На развалинама неког старијег, вероватно римокатоличког храма, тада је подигнута манастирска црква св. Ђурђа уз коју је касније призидао звоник са капелом посвећеном Богородичином покрову. Током целе прве половине XVIII века дреновачки монаси одлазе у Русију да просе милостињу како би од тих средстава подигли манастирске ћелије, трпезарију, кухињу, житницу, стаје и подруме. Наместо старијег иконостаса из 1722. г., малоруски сликар Василије Романович израђује 1758. нови у стилу украјинског барока. Нажалост, о њему се данас може говорити само на основу фотографија начињених пре последњег рата пошто је иконостас са осталим црквеним инвентаром у потпуности спаљен 1942.

Када је царица Марија Терезија 1775. одлучила да редукује православне манастире, Дреновац је, одлуком државних власти, припао (алфилиран) манастиру Ораховици. Од тада Дреновац почиње нагло да пропада, ороњава и претвара се у рушевину.

Потпуно уништење дреновачког манастира донеће одлука усташких власти да се његова црква сруши у јануару 1942. Штавише, у рушењу црквеног крова и спаљивању црквеног инвентара били су приморани да учествују и сами Срби из истоименог суседног села. О некадашњем манастиру Дреновац данас сведоче још са-

мо развалине са остацима обрушених црквених зидова.

Св. Ана

Код села Великих Бастаја у околини Дарувара сачуван је манастир св. Ане са црквом у готском стилу из XV века коју су, после ослобођења од Турака, Срби обновили као православни манастир. По предању, цркву је подигао српски патријарх Арсеније III Чарнојевић, но, вероватније је да су је тек 1730-31. почели обнављати калуђери из оближњег манастира Пакра који се овде ускоро пресељавају по дозволи цара Карла VI. Тек што су пакрански свештеници започели обнову, под утицајем политике римокатоличке цркве, ред павлина, чија је црква св. Ане првобитно била, почињу да истичу и бране своје право на ову цркву. Дворски ратни савет озбиљно узима у разматрање ове захтеве и, после обављеног саветовања са Царском дворском комором, одобрава да се црква православнима уступи на реверс будући да се у оближњим местима не налази ни један католик већ су свуда у великом броју Срби, те не би било добро да остану без богослужења.

Живот српског народа у западним деловима Доње Славоније, иначе под директним патронатом Дворске коморе, није био ни мало лак; донедавно војници-крајишници с великим заслугама у ратовању и прогањању Турака, Срби нису могли да се помире са великим наметима и самовољом коморских чиновника и настојањима спахија да их учине својим кметовима. Док се једна депутација овлашћених Срба, због тежњи да се припоје Вараждинском ђенералату, налазила у Бечу, народ се дигао на оружје решен да се не разилази док се не донесе одлука о припајању Крајини. У дизању ове народне оружане побуне /1742-3/, нарочито су се истакли калуђери манастира св. Ане, са игуманом Теодором Павловићем на челу. Многи су узбрзо, знајући шта их чека, пребегли у Вараждински ђенералат. Како је држава побуну озбиљно схватила, организовала је војну експедицију против побуњеника, многе похватила, а по изрицању пресуде истражне комисије зидине града Пакраца биле су окићене главама побуњеника, међу којима је било и калуђерских. Вероватно је тада страдао и игуман св. Ане, Теодор Павловић, јер се његово име више не помиње међу живима.

Када су се прилике нормализовале, буна угушила, а манастир наставио са животом и радом, павлини се поново појављују са захтевом да им се призна право власништва на манастир и зем-

ље око њега. Спор је решен тако што се задржао status quo: павлинима се признаје право претензија, али се манастир ипак додељује на коришћење православнима.

Приликом редукције манастира на подручју Карловачке митрополије /1774-77/, манастир св. Ана је укинут и припојен оближњем манастиру Пакри због недовољног броја монаха и скромног имања. Калуђере светоанског манастира, међутим, царски коњаници су тек силом успели да истрају, црквене драгоцености са собом понесу, а зграде сплае и поруше. На молбу пакрачког епископа, а на утеху српском народу, царским указом дозвољено је да се православни живаљ о храмовним славама може састајати, а свештеници вршити богослужење. Манастир је и данас на дан св. Ане /25. јула/ необично добро посећен.

Црква манастира св. Ане обновљена је почетком овог века, али је данас потпуно руинирана и чека генералну оправку. Последњих двадесетак година, откад су се овде населиле монахиње, оживели су и манастир и духовни живот околног српског народа.

Старине манастира св. Ане или су уништене у последњем рату или су пренесене и чувају се у манастиру Пакра. У манастирској цркви данас се налази још само десет икона са некадашњег иконостаса из прве половине XVIII века од којих се неке једва распознају.

Бршљанац

У подножју Мословачке горе, близу села /Велика/ Бршљаница, на месту где се некад налазио манастир Бршљанац /познат још и под именима Кутина, Кутинаша или Гарјевица/ данас се налази само један стубац од опека са удубљењем у којем је смештена икона Успења Богородичиног као спомен-обележје на некадашњу манастирску цркву.

Српска насеља у Мославини ојачала су после 1690. када се овамо доселио велики број Срба из ужичке околине и Босне. О црквеном животу ових српских насеља не зна се ништа све до 1715. када је јеромонах Гаврило Поповић-Полимац на овом месту почео градити мали манастир од дрвета са црквом посвећеном св. Ђурђу. Десетак година касније у самом манастиру калуђери отварају школу намењену подизању не само монашког подмлатка већ и писмењавању младих из широк народних слојева. Нова зидана манастирска црква посвећена св. Николи заједно са околним ћелијама изграђена је 1746-53. г. захваљујући добровољним прилозима из Темишварске, Бачке и Арадске епархије. Нови иконостас у прелазном зграфско-бароком стилу исликао је 1773. "молер" Лазар.

У време редукције православних манастира, апарат апсолутистичке царске власти спроводи у дело акт о укидању Бршљанца и његовом припајању манастиру Лепавини. Тако је у јесен 1779.г. тек изграђен и уређен манастир Бршљанац опустео, али је његов углед у народу, управо због страдања, још више порастао.

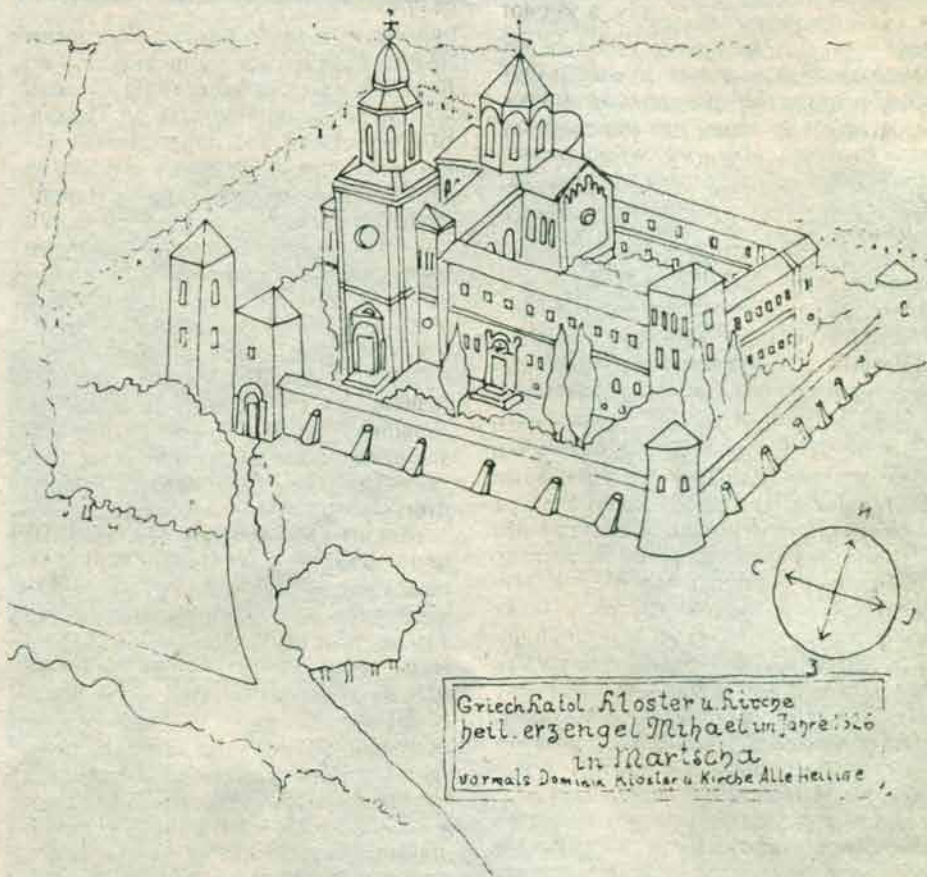
До потпуне ликвидације манастира дошло је у првој половини XIX века када је црква срушена због изјаве околних житеља да прелазе у унију. Камен манастирске цркве узидан је у данашњу парохијску цркву у селу /Велика/ Бршљаница у којој се налази и некадашња манастирска часна трпеза, иконостас мајстора Лазара и још понека црквена драгоценост.

Марча

Оснивањем манастира Марче народна традиција и црквена хроника приписују дабробосанском митрополиту Гаврилу Аврамовићу који је овамо пребегла између 1578. и 1588. године са још седамдесет калуђера из босанског манастира /Х/Рмња. Заслуге за образовање православног црквеног центра у Марчи приписују се и славонско-пожешком владници Василију крајем XVI века. Када је убрзо после тога основана тзв. Вретанијска епископија /названа тако по аналогiji са Британијом, одн. Британским острвом које је од европског копна одвојено као ова српска оаза од Турског царства/, манастир Марча постаје њено црквено средиште.

Првобитна манастирска црква посвећена св. Арханђелима Михаилу и Гаврилу вероватно је била, заједно са конацима, саграђена од дрвета. На даљи развој манастира утицао је долазак нове групе калуђера из манастира Рмња 1643. године. Они су са собом тада донели доста старих рукописних књига писаних у Рмњу или у другим јужним српским манастирима. Године 1648. врше се припреме за изградњу нове зидане цркве у духу српске средњовековне архитектуре са крстообразном основом и куполом на средини. По забележеном казивању једног марчанског калуђера, манастирска црква је највише личила на цркву фрушкогорског манастира Хопова. Манастирски конаци окруживали су цркву са три стране, а сами су били ограђени зидом са одбрамбеним кулама на угловима. Поред улаза у манастирску порту у XVIII веку је сазиђана и мала црквица св. Николе, а недалеко од манастира налазило се гробље са гробљанском капелом. Због замашности радова, изградња манастирског комплекса се одужила и била окончана тек 1657.

Тешки дани за манастир Марчу наступају после буне и погибије хрват-

Griechkathol. Kloster u. Kirche
heil. engel Michael im Jahre 1610
in Maritscha
vormals Dominik. Kloster u. Kirche Alle Heilige

Копија цртежа манастира Марче из 1775. г.

ског бана Петра Зринског и његовог шурака Франа Крсте Франкопана. Наиме, пошто се прочуло да је Зрински хтео Хрватску предати Турцима, а свог пријатеља, марчанског архимандрита Гаврила Мијакића, прогласити православним епископом, народну збуњеност и панику вешто користе бечки двор и пропагатори црквене уније. Мијакић је 1671.г. ухваћен и затворен. Тамновао је све до своје смрти, 1686.

Чим је архимандрит Мијакић силом одведен из Марче, за новог марчанског епископа постављен је унијатски пропагатор, Павле Зорчић, васпитаник језуитских школа у Загребу и Болоњи. Зорчићево свечано проглашење за марчанског епископа стално је одгађано из оправдане бојазни да том приликом не дође до народног незадовољства или каквог инцидента. У то време у Марчи долази до прогањања и затварања најхрабријих калуђера који су се истакли у састављању представке властима у којој из-

јављују да Зорчића не признају за свог епископа. Уз јако војно обезбеђење и сасвим тихо, Павле Зорчић је не у Марчи, већ у Крижевцима именован за марчанског епископа. После овог проглашења, Зорчић одмах одлази у Рим на посвећење. По његовом повратку, 1672., снажно су му се супротстављали и марчански калуђери и народ јер су пре били спремни изгубити главе но признати папу за свог врховног поглавара. Једне ноћи, уз помоћ марчанских монаха, Срби су покушали Зорчића да убију, али се овај игром случаја спасао и побегао. Одмазда према марчанским калуђерима била је страшна: шесторица су одмах оковани, одбегли су похватавни и затворени, а остали, њих четрнаест, послани су оковани на Малту, на вечиту робију где су служили као робови на галијама и вукли камен за зидање малтешких тврђава.

На место унесрећених калуђера у Марчу су убудуће довођени само они за које се веровало да су наклоњени унији. Правда је и даље била на страни православних Срба, а сила на страни унијата; када су Срби 1735.г. наме-

сто унијатског добили најзад православног епископа, Марча још увек није у њиховим рукама. Невоље не престају ни после 1737. када је царска комисија проценила да су унијати бесправно заузели Марчу која припала православнима. Унијатски пропагатори из Загреба и Беча следеће године насилно преузимају Марчу, а за свог црквеног поглавника признају загребачког бискупа. Српски је народ, због тога, у лето 1739. на челу са харамбашом Томашевићем подигао на буну и запалио манастирску цркву и конаке. Претходно су све важније драгоцености и архива пренете у Северин и манастир Лепавину. Након пожара Марче власти су једно време оставиле марчанске калуђере да у миру обнављају свој манастир, но убрзо царица Марија Тезерија захтева од Срба крајишника да се добровољно одрекну Марче. Оно што није пошло за руком дарици, јесте хрватском племству и свештенству. Поново су изношени захтеви за ликвидацију православаља, а од митрополита Павла Ненадовића је поштрено и поновљено затражено да се одрекне манастира Марче. Митрополит је одговорио да то не може да уради без дозволе Народног сабора, а нарочито не без сагласности српског живља из ових крајева. Најзад, 1753. Илирска дворска депутација у Бечу израдила је план о спровођењу уније чиме је било предвиђено и одузимање манастира Марче. Пошто је војска напречац ушла у манастир, прочитан је царски указ, а калуђерима наређено да са собом могу понети све што за 24 сата могу изнети. Марчански монаси тако прелазе у манастир Лепавину и са собом доносе црквене драгоцености и књиге. За то време Бечки двор систематски прогања православно свештенство и народ у околини Марче. Један од српских поручника-пребега у Русију забележио је да је тадашњи прогон српског народа био гори од по злу запамћених прогона првих хришћана у доба римских императора Нерона и Диоклецијана.

Средином XVIII века Србима је коначно постало јасно да Марчу више не могу повратити. На једном народном збору у Северину српски народ доноси одлуку да се за сва времена одриче свих права на Марчу, али под условом да се у манастир, уместо унијета, уседе римокатолици. Тако је и било, али је манастир после двадесет година сасвим опустео. Напуштена црква са манастирским зградама и имањем продата је околним сељанима, а тим новцем је римокатолицима саграђен нови самостан у Бјеловару. Пре потпуног рушења манастира и цркве, направљен је 1775. године један цртеж који и данас служи као једини документ о некадашњем изгледу овог злосрећног српског црквеног споменика у Славоњини.

Лепавина

Манастир Лепавина /некада познат и као Пустиња, одн. Добра Вина по виновродном крају у којем се налази/ са црквом посвећеном Вавдењу Богородице, налази се на крајњој северозападној периферији српских насеља у некадашњој Горњој Славонији, данас Словинској крајини, на прузи Крижевци – Копривница. По предању, манастир је основао 1555. Јеврем Вукодабовић /Вукодабић, Вукодабов/, јеромонах родом из Херцеговине, замонашен у Хиландару. Првобитна грађевина из XVI века срушена је и напуштена услед сталних турских провала. До обнове храма долази после 1598. године, доласком нових калуђера из српског манастира Милешеве. Поновну темељнију обнову Лепавине отпочиње и завршава /1636-42/ архимандрит Висарион, али су и тада црква и манастирски конаци били грађени од дрвета.

Као што је манастир Марча, током целог XVII века, био седиште српских епископа, тако је манастир Лепавина, због унијатских притисака, био центар православног отпора. То је обома манастирима донело много тешкоћа, штете и жртава. У првој половини XVIII столећа /1734-45/ наместо старе дрвене, зила се нова црква од камена и опеке у старом, српско-византијском стилу. Године 1770. дограђен је звоник, а за манастирску цркву 1775. нов иконостас израђује један од најбољих српских сликара тога времена, Јован Четир/евић/ Грабован са својим учеником Григоријем Поповићем. Од овог иконостаса који је готово потпуно уништен у бомбардовању 1943. године, у манастиру су се до данас сачувале само три иконе, а и оне се скоро сасвим распајају. Остале некадашње највеће манастирске драгоцености и старине чувају се у загребачком Повијесном музеју Хрватске, Одјел Срба у Хрватској /иконе, предмети од метала, везене тканине и рукописне и штампане књиге/.

Комоговина

Манастир Комоговина добио је име по истоименом селу у Банији, између Костајнице и Петриње, у којем је подигнут. Срби крајишници се у ове крајеве између река Купе и Уне, опустошени од Турака, досељавају у другој половини XVI века. После аустријско-турског рата /1683-99/, када је од Турака ослобођена цела Банија, овамо поново пристиже српски народ из Бо-

сне заједно са својим црквеним представницима како би се спасао од освете због активног учешћа у ослободилачким покретима против Османлија. Манастир Комоговину основали су 1693. преживели калуђери-пребези из босанског манастира Моштанице /духовни центар православних хришћана за читаво Поуње/ предвођени дабробосанским митрополитом, Анастасијем Љубојевићем. Комоговина ускоро постаје прави српски народно-црквени центар у Банији, а, све до средине XVIII века, и боравиште костайничко-зринопольских епископа, када се епископски двор, због економских разлога, сасвим пресељава у Костајницу.

И црква и конаци манастира Комоговине били су саграђени од дрвета. Моштанички калуђери су и нову цркву посветили св. Арханђелу Михаилу, у знак сећања на заштитника своје првобитне манастирске цркве у Моштаници. Пре 1728.г. уз скромну црквицу св. Арханђела подиже се друга, новија и већа манастирска црква посвећена Вазнесењу Христовом, уз коју је она првобитно стајала као капела. Иако храмовна слава манастира Комоговине тада постаје Христово

Вазнесење, многи је и касније још сматрају свето-арханђелско, па је тако и називају. Данас се у Комоговини више не налази ни једна од ових цркава, већ трећа, зидана парохијска црква посвећена Преображењу, подигнута вероватно у другој деценији XIX века.

У Комоговини почев од треће деценије XVIII века ради иконописна школа под јаким итали-критским утицајем. Њен оснивач, јеромонах Арсеније, дошао у Комоговину вероватно из Далмације, израдио је 1723. године иконостас за стару комоговинску цркву од којег се до данас сачувало још само пет икона (четири се налазе у Повијесном музеју Хрватске, Одјел Срба у Хрватској, а једна је у приватној збирци инжењера М. Франгеша у Загребу/.

Упоредо са премештањем епископског седишта у Костајницу, и комоговинска иконописна школа постаје костайничка. Током друге половине XVIII века ту су настала сликарска дела несумњивих уметничких вредности, а формирају се и нова значајна иконописачка имена /Остоја Мркојевић/.

Манастир Комоговина је 1751. постао центар побуне устанички расположених православних Срба због укидања повластица крајишницима и ометања верског и црквеног живота. Један од челника побуне био је и комоговински свештеник, Филип Трбуховић /Трбојевић/. Како се побуњеници нису разилазили нити одступали од својих захтева, на њих би упућено 6000 царских војника. Посредством утицајних људи међу Србима и хапшењем вођа буне, устаници су привођени на покорност. Побуњеници су кажњени смрћу, затвором или

протеривањем, а зле последице снашле су и манастир Комоговину /калуђери су и даље у немилости, манастирска економија слаба, монашка прошња забрањена, а бахати крајишки официри калуђерима чине неправде и насиља/.

Године 1777. царица Марија Терезија издаје наредбу по којој се манастир Комоговина укида, калуђери расељавају, плодно земљиште и искретнине уступају војним властима, а сва покретна имовина, заједно са црквеним старинама, продају на јавној ликвидацији. Чим је генерал-команда почела да се спрема за ово извршење, сво свештенство и околни српски народ су се узбунили, па је запретила и опасност од отворене побуне. Све упорне молбе српског народа и владике упућене у Беч да се манастир не укине – биле су узалудне. Када су комоговинске манастирске зграде рушене 1781.г., њени калуђери већ су били далеко, у Банату. Манастирска црква је остављена за парохијску, а уз њу је саграђена само мала кућа за пароха.

Иако је постојао само 88 година /1693-1781/, манастир Комоговина је остао познат као црквени, политички и културни центар Срба на Банији. Народ и данас, после више од два века, кад иде комоговинској цркви, говори да иде "на службу светом манастиру". Царска власт је успела да укине манастир Комоговину, али не и да га избрише из сећања Срба-Бановаша.

Гомирје

Најзападнији српски манастир, Гомирје, лежи крај истоименог села северозападно од Огулина, на граници Горског Котара. Срби су се у ове крајеве на аустријско-турској граници доселили крајем XVI и почетком XVII века уз обавезу њеног сталног чувања. У тзв. "гомирском дистрикту" српски живаљ је насељен на имањима Зрињских и Франкопана, па ту сеобу од самог почетка прати упорна борба Срба /одн. Владах гомирских – како их овде називају/ да не постану кметови. Српски досељеници се за своја права између осталог, боре и претњама отвореним бунама и могућношћу да се врате у Турску и постану још опаснији и непријатнији суседи. Заједно са Србима који "стоје као капља на листу", гледајући када ће Турци од њих русвај учинити", у Аустрију прелазе и православно свештеници и калуђери да за њих врше свештеничке дужности. Из далматинског манастира Крке, тада на турској територији, 1602. године у Гомирје прелази преко Крбаве неколицина калуђера где одмах подижу мали дрвени манастир са црквом, посвећујући је св. Јовану Крститељу. Овај манастир ће ускоро постати црквено средиште свих српских села у Жумберку, одн. вер-

ски, политички и културни центар Срба у целом Карловачком ђенералату. Током целог XVII века све манастирске зграде заједно са црквом, осим зидане куле осматрачнице /1621/, биле су од дрвета. Изградња нове, данашње манастирске цркве почиње тек почетком XVIII века /1719-22/, а то је и време када се ранија кула претвара у црквени звоник. Гробна капелица на манастирском гробљу, подигнута 1747.г., срушила се поткрај XIX века.

Манастир нарочито добија на значају у другој половини XVIII века када је у њему основана гомирска иконописна школа коју је водио хоповски монах, Симеон Балтић, бивши кијевопечерски ђак. 1763.г. Балтић са својим помоћницима завршава иконостас за

гомирска иконописна школа је друга српска манастирска сликарска школа на територији Хрватске. Балтићева сликарска радионица остаје занимљива и важна културно-историјска појава; засниваће се на изразитом, дефанзивном конзервативизму српског православља, она остаје пример најзападнијег сликања у духу старих руско-византијских школа.

Крајем XVIII и почетком XIX века манастир Гомирје задесила су два велика пожара после чега се, у периоду између 1842. и 1846., приступа његовој темељнијој обнови.

У првом светском рату манастир је био претворен у концентрациони логор за православне српске свештенике. На самом почетку последњег рата,

Манастир Гомирје (изглед пре II св. рата)

гомирску манастирску цркву. Слабије видљиве иконе у горњим зонама иконостаса слабије су и по квалитету, а радили су их Балтићевци ученици, Лука Никшић, Јован Грбић и Ђорђе Мишљеновић. Гомирска сликарска школа са солидном занатском традицијом и елементима народног фолклора, снабдеваће иконама још неко време српске цркве у Карловачком владичанству /Лика/. Осим комоговинске из прве половине XVIII века,

већ у јуну 1941., тадашњи гомирски игуман, Теофан Косановић, отеран је у Јадовно код Госпића, где је у једној од велебитских провалија нашао мученичку смрт. Његову судбину није избегао ни његов манастир; сви конаци су спаљени, а црква демолирана. Сва је срећа да су, на самом почетку рата, све манастирске старине, и из ризнице и из библиотеке, пренесене у Загреб и тако сачуване од потпуног уништења. Тамо се, у Повијесном музеју Хрватске, у Одјелу Срба у Хрватској, још и данас чувају.

ОТВОРЕНО ПИСМО АЛЕКСАНДРУ II КАРАЂОРЂЕВИЋУ

Господине Александре II Карађорђевићу, Ваше Краљевско височанство, наследничке престола

Због невла дања енглеским језиком принуђен сам да Вам се обратим на свом матерњем језику. Реч је о српском језику, што ће Вам Ваши предвојници потврдити.

Право на обраћање узео сам јер се све више говори о томе да бисте ме радо узели за поданика (наравно, не овако као комад, већ у "пакету" са свим Србима, а, ако прође, и Југословенима). Ви сте, кажу, тај који у Југославији конкурише за радно место краља.

Мора се признати: Имате укуса!

Радно место краља је више него привлачно намештено: Добра плата, државни стан, службена кола, службена јахта, службено авионче, социјално осигурање, плаћени и боловања и годишњи одмори, fine и пристојне колеге, а једног – што даље то боље – далеког дана још и сахрана у Вуковом стилу: Бесплатна:

Само, тешко да ће нешто бити од тога. После оног шлосера, који је бар понешто знао да каже на српском, изгледа да су ови наши овде постали мало сумњичави и неповерљиви према свима онима који долазе са стране а хтели би да нас воде. Кажу да нам се то није исплатило ни 1903. ни 1945, па је ред, кажу они, да пробамо са неким одавде.

Ја овде чиним шта год могу – али пабе! Има ситничара којима смета већ и Ваше непознавање српског језика. Браним Вас, убих се објашњавајући да српски Вама и није матерњи језик (као ни Вашем оцу ни Вашој деци) те да нисте ни дужни да га знате. Јок! Неће ни да чују. Њима то смета па смета. Кажу да и најобичнија гастарбајтерска деца знају српски иако немају ни наследних ни других, мање легалних, претензија на српски престо.

Али, кажем ја њима, он би (мислим на Вас) и живот дао за Српство! Знате шта ми раде? Смеју ми се и потурају ми под нос Ваш интервју који сте почели да дајете листу "ОН" (бр. 33, 34 и наставиће се даље). Тамо кажете да бисте бранили Србију. Кажете:

"Бранио бих је од Марсована и Јупитероваца! Бранио бих је до последњег атома своје снаге! Али, у овом тренутку не видим да би Србију требало бранити од некога, било кога."

Смеју ми се у лице, а иза леђа ми шире гласине да сте тамо горе у пакту са Венеријанцима и Плутонцима, а овде доле са Анте Марковићем, усташама и бољшевицима. Кажу да бисте нас бранили само од Марсована и Јупитероваца јер су наши односи већ вековима без икаквих трзавица.

Пробам да све то мало ублажим и узвикујем: Е, уз Марковића баш није! Рачунам, ако их убедим да нисте уз нашег највећег непријатеља лако ћу побити онда и оно са бољшевицима и усташама.

Опет ће они: Читај: И ја читам шта нам кажете:

"Он зна решења, како изаћи из овог хаоса. Он је урадио велики посао. Било би врло тешко наћи сличне људе који би знали да савладају овакву ситуацију и да из ње испливају. Будимо пажљиви у понашању према људима. Јер, господин Марковић, то могу свима признати, изузетно је поштован у Западној Европи. Он фантастично познаје законе економије. Научио је како то функционише на Западу."

Сви знамо од кад је Марковић на власти, иако не знамо колико ће још бити. Знамо и то да нам пре њега није било овако лоше. Знамо да и шта год ми произведемо он то увезе са Запада много јефтиније па наше пропала а њихови испови се пуне. Знамо да стално проба и нове дугове да нам утрапи. Хоће чак и за којекавје ауто-путеве да узме паре па да Срби после то враћају док је света и века. Ко се још обогатио или бар из кризе извукао возикајући се ауто-путем? По Марковићу, то ће нам успети.

Пробам елегантно – што за нас Србе није баш лако – да променим тему и кажем им нека причају шта хоће, важно је да је човек (ту опет мислим на Вас) наш Србин.

Опет се нешто кикоћу и опет оно њихово "читај!". Шта ћу, читам:

"Да! Ја сам Србин! Поносан сам што сам Србин! Али, ја сам образован Србин! Знате, много је новца утрошено на моје образовање!"

Јао, мистер. Па кад почне зезање: те где новци да нестану баш када је требао српски да учи; те какав је то Србин кад није оласто на десетеру и појма нема какве је муке имала мајка Јевросима са Марком Краљевићем; те бадава му цео Шекспир макар га и напамет знао када се најези од гусала; те шта се, кад је већ неки престолонаследник, прави толико важан тим образовањем као да конкурише за левог бека а не за краља.

И све тако. Ман'те их, никад краја.

Дојалине ми са тим њиховим "читај ово", "читај оно", те се баших у трошак због Вас и купих сопствене новине. Лист "ОН", број 33 и број 34, али следећи, где се интервју наставља, е њега вала нећу. Ви ме, претолонаследниче, мало плашите. Кажете нам:

"Гирилина или латиница? Зар је то заиста тако важно? Ово је већ одавно одвија у Западној Европи. Ако и ми то не почнемо ускоро примењивати, неопходна нам је лоботомија!"

Јууу, побогу! Па зар баш лоботомија? (Операција на мозгу којом се прекидају везе између таламуса и фронталног дела мозга, чиме и најбеснији лав постаје питома и безвољна мачка).

Престолонаследниче, зар Вам не би било и јефтиније и делотворније да Ваше проблеме са нама Србима решите помоћу две цигле између којих би се налазиле српске мошнице. Ако нам је заиста, као што Ви то мислите, рок трајања истекао – чему онда и даље (макар и овако скромно) да се множимо? Изгледа да је добар део новца који помињете отишао на медицинско образовање: Сасвим озбиљно нам препоручујете ВИТАМИНСКУ ТЕРАПИЈУ ЗА ЈАЧАЊЕ КОЕФИЦИЈЕНТА ИНТЕЛИГЕНЦИЈЕ. То онако, завијено и издалека, препоручујете нашим днашњим "вођама". Ако се узме у обзир да Вам је познато да су управо те "вође" најбоље храњени и ухрањени Срби, лако је замислити какво мишљење имате тек о коефицијенту нас вечито полугладних. Уосталом, то се види већ и из самог начина на који нам се обраћате.

Између осталог замерате нам и то што Српска православна црква у Хрватској није прихватила позив да присуствује на свечаној прослави Нове године коју је Хрватска приредила за све поглаваре свих светих храмова у овој републици. Тај позив су прихватили, истичете, католички, јеврејски, исламски, протестантски и други погалвари, а српски нису "јер су били прогањени и узнемиравани од стране бискупа и осталих католикаа".

Мистер Алекс!

Можда Вам Ваша плава крв не дозвољава да све назовете својим правим именом, те Вас молим да то дозволите мени, Вашем могућем будућем поданику: Нисмо ми били "ПРОГАЊАНИ" ▶

И УЗНЕМИРАВАНИ" већ су нас МА-
ЉЕМ УБИЈАЛИ, КЛАЛИ, ЖИВЕ ДРА-
ЛИ И У ЈАМЕ БАЦАЛИ!

И поред тога што Вам је то сигурно добро познато, Ваш пинизам (правој аристократији сасвим несвојствен!) препоручује нам да на такве свечаности и скупове треба да се иде и то "високо уздигнуте главе, говорећи у себи: Поносан сам што могу да представљам своју Српску православну цркву..." Где и пред ким, "господару"? Зар пред својим целатима који нам деценијама не дају прилику да извршимо најсветију хришћанску дужност праштања јер се – не кају.

Ви нам не препоручујете само и даље живљење са својим традиционалним непријатељима већ нас бацате у чељуст и новима, које не пропуштате да нам препоручите. Скоро да нема реченице у којој нам као пример за будућност не помињете "Запад" и "Западну Европу".

"Моја је жеља да ускочимо, што је могуће пре, у Западну Европу!"

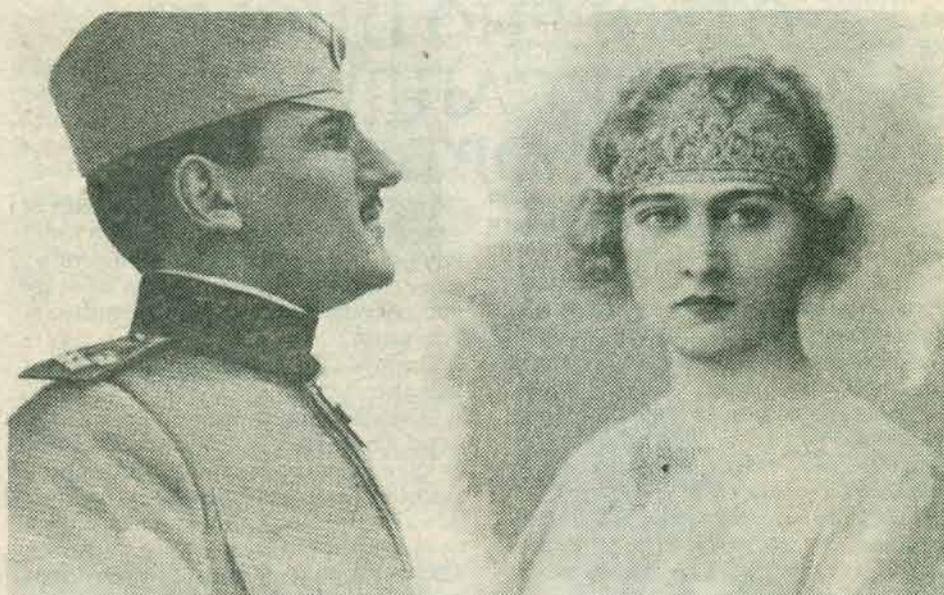
Ако Вас нису лоше превели са енглеског, ово су Ваше речи. Упитао бих Вас: Не сматрате ли да ће нашим "ускачањем" у Западну Европу настати још већа збрка и гужва но што тамо већ влада? Шта ће о нама мислити ти силни милиони Турака, Индуса, припаца, Фидипинаца, Арапа и других који су већ пре нас "ускочили" у ту Западну Европу у коју би да нас одведете? Не сматрате ли да је и Европа као Европа оправдана, да има и она неко оправдање за своје постојање? Зашто је увек реч само о ЗАПАДНОЈ Европи? Зар Вас још нико није обавестио да се Србијом све више разлеже пуцњава кад је реч о ЗАПАДНОЈ ЕВРОПИ? То, "господару", Србима нешто пуца за Западном Европом! (Добро је да не знате српски, а надам се да Вам Ваши преводиоци неће баш подробно објаснити шта то Србима уме да пуца. Шта ћете, понекад ми Срби пресрпски говоримо).

Зар вас нико није упутио да је вековни, традиционални, српски светионик на сасвим другој страни? На Истоку је, мистер Алекс. На Истоку, у Православној царевини Русији. Зар сада, када на Истоку руди зора (зар не знате?), зар сада да Срби покуљају на Запад? "Господару", то би била издаја. Издаја не само своје прошлости већ и своје БУДУЋНОСТИ. Зар заиста очекујете да због "благостања" које нам нудите треба да пљунемо на толике векове части, националне самосвести и Православља?

Грдно се варате, "господару". Или су Вас грдно преварили, што је можда код Вас генетски условљено. Варате се чак и онда ако мислите да бисте Србима били милији од РОМАНОВА!!!

Препоручујући нам ту Западну Европу кажете и следеће:

"Видећемо тамо гомиле и гомиле људи који око нас возе дивне аутомобиле, имају машине за прање судова, машину за сушење веша, машине за пеглање, имају све врсте кредитних картица, иду

ДИНАСТИЈА КАРАБОРБЕВИЋА

на годишње одморе после напорног рада, али имају и – осмехе на лицу!"

ОСМЕХЕ НА ЛИЦУ! Осмехе на лицу?

Драги српски мистеру, па где се Ви то крећете? Међу улицицама? Шнајдерима који Вам праве скупа одела? Проституткама? Трговачким путницима? Фотомоделима? Дрогиранима?

Где сте видели те "осмехе на лицу" о којима нам говорите? Јесте ли икада на Западу прошли поред аутобуске станице или станице метроа? Зар нисте приметили да већина њих дрема или безвољно буљи испред себе, док они који још нису до краја исцеђени агресивно пиље један другом у гркљан? Не делују ли Вам те сполобе које чекају на превозно средство као гомила несрећних људи од којих је свако са сваком посвађан? Нико од њих није нимало СРЕЋАН ЗБОГ ОНОГА ШТА ПОСЕДУЈЕ већ је свако ДУБОКО НЕСРЕЋАН ЗБОГ ОНОГА ШТО ЈОШ НЕ ПОСЕДУЈЕ! Ако се неко и смеје, све су то тзв. "Бинђић-осмеси", научени осмеси дубоко несрећних и исконпликсираних људи.

Зар су за Вас заиста срећни народи они којима њихове дневне новине јављају да је угледни суграђанин силовао петогодишњег дечака, комшија буквално појео комшију, педер убио ћеркицу свог љубавника и слично? Зар нисте још никад чули да неко од тих Ваших намејаних људи на Западу једног јутра купи пушку, изађе на улицу и почне да убија потпуно непознате људе, пролазнике? Зар не знате да се за ово кратко време од када је "Источна Немачка" постала "Западна Немачка" број самоубистава у "Источној Немачкој" УДЕСЕТОСТРУЧИО! Због смешкања?

Може бити да сте у праву када кажете да су људима на Западу куће пуне. Али чему то када су ЉУДИ ПРАЗНИ? А празан човек гори је од празне чутурнице у пустињи.

Нисте Београђанин па се не сећате, али ја, Ваш вршњак, врло добро се сећам: Убио човек љубавницу и бацо је у Римски бунар на Калемегдану. На Западу – ништа ново. Код нас се о томе недељама и месецима писало! Залђи пут се толико писало о злочину када је пре више од две деценије извесни Точиловац убио адвоката Сотировског. Од онда такве и горе ствари постале су обичне вести. И то баш од времена кад смо почели да се "западњачимо".

А Ви, мистер Алекс, баш на нама би да примењујете ЛОБОТОМИЈУ!?

Некоме другоме рекао бих "На част Вам!" Вама је то немогуће рећи.

Беда Вашег западњачког васпитања могла се најбоље огледа у једној мање-више споредној, неупадљивј реченици:

"Неопходни министри се свакако знају: Министар унутрашњих послова, министар финансија."

Зар баш министар-доушник и министар-лихвар? Зар баш онај који пази да свако на свакога пази и онај који пази да сваки динар спази?

Здравство? Школство? Привреда? Војска? Све је то неважно, а?

Поменух војску. И Ви је поменусте:

"Она нема шта да тражи у политици. Мора се престати с тим глупостима јер Европска заједница неће то толерисати. Неће толерисати политизовану војску".

Чудно говорите, престолонаследничке. Чудно за једног Србина, још чудније за једног Карађорђевића. Зар не знате шта Ваша породица дугује "политизованој војсци"? Или можда мислите да ми Срби то више не знамо?

"Таква војска не постоји у европској демократији. Нигде, ниједна!"

Море, Височанство, нема ње ни много даље од "европске демократи-

je". Ретка је то војска. А то што смо моментално мало у свађи, то нека Вас не брине. Ни Вас ни Ваше послодавце.

Када сам већ купио новине, читам даље:

"Овај филм може да буде врло штетан. Рекао сам већ, морамо бити врло пажљив шта пуштамо у етар, јер многи ће људи протумачити овај филм како не треба и употребити га како не ваља".

То нам говорите о ФИЛМУ О МАРТИНУ ШПЕГЕЉУ!

Који би филм Вама одговарао? Можда онај који не говори о томе шта нам се ТЕК ПРИПРЕМА већ онај који показује шта нам је ВЕЋ УРАЂЕНО?

Височанство, од Јевреја и Цигана ми ни са Јасеновцем нисмо дошли на ред а шта тек да очекујемо од филма о нашем СЛЕДЕЋЕМ покољу?

Тврдите о себи да сте не само Србин већ и велики демократа, а истовремено нам претите неком Вашом варијантом Пириберинког процеса:

"Ако они, екстремно леви или екстремно десни, заговарају грађански рат, и ја, и сви људи на свету прогласићемо припаднике тих струја одговорним за све што ће се догодити."

Несмотрена реченица која много говори: Против Срба широм света имате савезнике, поседујете право проглашавања, демократија искључује екстремна мишљења, мораће се одговарати...

Каква је то демократија, "господару", ако не смем да имам своје мишљење само зато што ни једно није левије од њега? Или десније? Да нисте и Ви од оних демократа који узвикују: "Ја сам демократа и треба побити све оне који то пишу!"

Врло интересантно, мистер.

Све се бојим да Вам се Ваше учење српског језика неће исплатити: За преводиоца Ваш српски биће исувише оскудан, а за краља и ово је већ превише! Чујемо да чак и своју лечицу (да су жива и здрава!) па и њихову маћеху, вашу саданшњу, супругу, тераће да уче српски.

Не мучите их, "господару"

Због Словенаца, Шингара и Македонаца (муслимани још увек знају српски) ми овде код нас имамо врло развијену индустрију слушања за симултано преводчење па ће се и за Вас неке наћи. Стане Доланц, Фалић Хоца и други вратили су своје слушалице па су оне опет у поседу Федерације и за прво време добро ће Вам доћи. Што се Броза тиче, он је био без слушалица и увек се правио да све разуме.

Ако од свега ипак ништа не буде, не тугујте "господару". Има Монархија и својих болних страна. Ево, баш док Вам ово пишем, на телевизији приказују да је Ваша Краљица Елизабета примила Лех Валенсу. Није овај врсни

Престолонаследник Александар II са породицом

електричар дошао јер је Краљици цркла рерна већ онако, баш као прави државник: и тепих је ту, па гарда, војна музика, фотографи, руковање... ама баш све као право.

Замислите да сте којим случајем српски краљ. Мир је и благостање, народ ради, ауто-путеви довршени, нико ни гладан ни жедан, не нападају нас ни Марсовци ни Јупитеријанци, а Ви, Краљ свих Срба, морате да примите у посету – Ђацлава Хавела:

Или: Демократски српски народ образује неку парламентарну комисију за испитивање порекла имовине. И они почну да рачунају: Од 1941 одуму 1903. И без витаминске терапије са овим стандардним коефицијентом интелигенције израчунају да је то 38. Дакле, 38 година Карађорђевића, њих толико и толико, па онда почну: Одакле Брдо код Крања? Одакле Бели Двор? У реду! А одакле Господареки дворан на Бохњском језеру, Дворан Милочер код Будве? У реду! А одакле рудник угља "Севина"? А у Раденки? А рудник пирита са фабриком-флотацијом у Бродници? А рудник гранита код Доњег Милановца? У реду и то! А електрична централа у Тополи? А ова кућа? А она кућа? А ова вила? А она вила? И све тако док једном најзад нешто није у реду. Поган смо Вам ми народ, "господару", свакоме доакамо. Зато, Ваше Краљевско височанство, понављам Вам: Не тугујте ако од свега не буде ништа. Ја ћу и даље да се трудим колико могу, али шансе су нам, без опет неке велике преваре, врло мале. Утолико мање што је и Црна Гора српемна да поврати свој образ. Турчење, атеизација, комуниза-

ција, большевизација, превелике пензије, запаљачење... Ништа није помогло, "господару"! Са Ловћена и даље кличе вила: Ој Русијо, мајко мила! А Ловћену Авала одговара: Хоћемо Романова за цара!

Збуњени сте, Ваше Височанство?

Чудно: Имали смо Краља Ослободиоца (а колико смо слободни – знамо), имали смо и Краља Уједињитеља (а колико смо уједињени – и то знамо) и логично би било да добијемо краља који би био синтеза обојице претходника, наиме Краља Ослободиоца-Уједињитеља, а за таквог сте заиста предоређени: Ослободили бисте нас националних осећања и ујединили са Западном Европом за коју нам је владика Николај Велимировић оставио у аманет да од ње – б е ж и м о!

Биће тешко, "господару", али ја ћу се и даље трудити да, колико год је то могуће, Вас прикажем у правом светлу. Тераћу и даље воду на вашу воленицу као и до сада, без да Вас питам за кога та воленица МЕЉЕ. Срби то већ знају.

Уз поштовање које заслужујете, шаљем Вам у Западну Европу и своје поздраве.

Само Српству обавезан
Петар Димовић
председник Заграничне управе
Српског четничког покрета за Аустро

П.С. Чини ли Вам се да је све ово испод сваког нивоа и сваке критике?

И мени!

Али, другачије не могу. Васпитаван сам демократски, антиауторитарно, ЗАПАДЊАЧКИ. Мислите ли да се са једним будућим српским владаром не може општити на овакав начин?

И ту смо истог мишљења: Тако нешто не бих се никада усудио.

АПЕЛ СРПСКОМ НАРОДУ

Браћо Срби и сестре Српкиње,

Југословенска комунистичка влада Анте Марковића, сходно препоруци Организације уједињених нација, од 1. априла 1991. године спроводи редовни десетогодишњи попис становништва. Како су досадашњи пописи редовно били средство антисрпске политике манипулесања лажним статистичким показатељима у сврху официјелног умањивања удела српског народа у укупној југословенској популацији, Српска радикална странка сматра да Срби овог пута морају попису приступити са свом озбиљношћу, диктираном пре свега кулминацијом кризе југословенске државе и друштва и извесношћу њиховог скорашњег распада.

Апелујемо на све припаднике српског народа да се у току пописа изјашњавају искључиво као Срби, да одбаце било какву мимикрију представљања југословенском наднационалном или регионалном припадношћу. У погледу будућности српских земаља и односа политичких снага које најактивније учествују у расплету југословенске кризе веома је важно да предстојећи попис изрази праве омере учешћа појединих нација у укупној популацији.

Браћо Срби муслиманске вероисповести,

Не дозволите да вас даље манипулишу непријатељи српског народа прокламовањем вештачке муслиманске нације или, што је најновија тенденција из њиховог неискреног антисрпског репертоара, иницирања бошњачке. Судбински смо упућени једни на друге и зато не дозволимо да нас било ко завађа. Градићемо слободну и демократску државу пуне верске толеранције која ће афирмисати све

посебне религијске вредности у циљу њиховог довођења у идеалан склад, сагласан основним принципима на којима почивају модерна и цивилизована друштва развијеног света.

Браћо Срби католичке вероисповести,

Не дозволите да подмукла делатност најпрљавих српских непријатеља у вашим главама избрише свест о српском националном пореклу. Прелазак с православља на католичанство вашим прешима су диктирале тешке историјске прилике и борба за опстанак. Али, мењањем вероисповести нигде у свету се не мења и национална припадност. Наши непријатељи већ више деценија покушавају све Србе католичке вероисповести укључити у хрватски национални корпус, због чега су Хрвати у време илирског покрета и српски књижевни језик прихватили као свој сопствени како би лакше идентификовали католичанство и хрватство у крајевима у којима су Срби најинтензивније покатоличавани. Не дајте да вас и при овом попису третирају као припаднике нације која вам је туђа и по пореклу и по менталитету, само зато што исповедате исту религију.

Браћо Срби из Црне Горе,

Одвек је Црна Гора најлепши драгуљ у српској круни а ваше чојство и јунаштво понос васколиког српства. Како би Срби по званичним статистикама представљали што мањи проценат укупног југословенског становништва од рата на овамо присиљава-

ли су вас да се изјашњавате као припадници измишљене прногорске нације. Одлучно се томе супротставите јер је без вас српство осакћаено ускраћено за онај део народа који је најхрабрији и вековима био национално најсвеснији.

Браћо Срби из Македоније,

Комунистички режим вас већ пола века покушава издвојити и отуђити од српског националног бића проглашавајући вас припадницима вештачке македонске нације. Али вашу крсну славу као основно српско национално обележје ипак нису успели угушити. Данас кад опет мрачне силе атакују на вашу територију и вашу националну свест, више него икада је важно да се испрсите и целом свету јасно ставите до знања да сте одувек Срби и да Срби остајете.

Браћо Срби и сестре Српкиње,

Данас су нам најпотребнији национална слога и јединство. Не дозволимо да нас било ко међусобно завађа и дели. Лом аутократског режима, тиоистичке комунистичке деспотије и тираније, рушење тоталитарне свести и поретка, поново нам отварају она судбинска питања за која су наши преци били убеђени да су дефинитивно решена. Усправимо се и одлучно, као браћа, супротставимо свим српским непријатељима. Нека наш основни принцип буде: Све за српство, а српство низашта!

Србија је вечна док су јој деца верна!

Председник
Главног одбора

Српске радикалне странке
др Војислав Шешељ

**СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА
ПРИСТУПНИЦА**

Име и презиме: _____ год. рођ. _____

Занимање: _____

Адреса: _____

Општина: _____ Тел.: _____

Потпис: _____

Приступнице се достављају месним одборима или, до конституисања месних одбора у општинама где они још не постоје, Главном одбору на адресу: Маја Гојковић Петра Драштина бр. 5, 21.000 Нови Сад

Годишња чланарина је 200 динара, а плаћа се благајнику месног одбора.

Српска радикална странка

КОЛО СРПСКИХ СЕСТАРА

Име и презиме: _____

Занимање: _____ год.рођ. _____

Општина: _____ Тел. _____

ПОТПИС _____

Приступнице се достављају на адресу: Др Снежана Василијевић ул. 22, децембра 10, 32000 Чачак.

Чланарина је у виду добровољних прилога.

**СРПСКИ КУЛТУРНИ
КЛУБ**

ПРИСТУПНИЦА

Име и презиме: _____

Занимање: _____ год.рођ. _____

Општина: _____ Тел. _____

ПОТПИС _____

Приступнице се достављају на адресу: Мр Росвита Тополац ул. Тоше Јовановића 6/Ш, 11000 Београд

Напомена: чланови СКК могу постати само лица са, најмање, факултетском спремом. Чланарина је у виду добровољних прилога.

**СРПСКИ ЧЕТНИЧКИ ПОКРЕТ
ПРИСТУПНИЦА**

Име и презиме _____ тел: _____

год. рођ. _____ занимање _____

адреса _____ општина _____

ПОТПИС _____

**ЗА ВАСКРС СЛОБОДНЕ СРБИЈЕ!
СРБИЈА ЈЕ ВЕЧНА ДОК СУ ЈОЈ ДЕЦА ВЕРНА!
СА ВЕРОМ У БОГА — ЗА КРАЉА И ОТАЦБИНУ!
РАВНА ГОРА ПОБЕДИТИ МОРА!**

Приступницу доставити на адресу:
Војни Вулстид, Булевар Лењина 199а, Београд
Чланарину у износу од 100 динара за текућу годину уплатити на адресу: по
Ђорђе Николић, Кнеза Милоша 28/1, Београд

АГЕНЦИЈА ЗА МАРКЕТИНГ

СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ И СРПСКОГ ЧЕТНИЧКОГ ПОКРЕТА

пружа Вам прилику да набавите предмете са страначким обележјима:

1. мајице
2. упаљаче
3. беџеве
4. значке
5. кокарде
6. заставе
7. налепнице

и многе друге можете да набавите у просторијама Српске радикалне странке у Београду, ул. Маршала Бирјугова 58 тел.(011)637-018.

Приход од продаје намењен је активностима Српске радикалне странке.

Заставе краљевине
Србије

формата 75X100 см,
могу се
поручити поузећем

на телефон:
(011) 106-719

Продајем више врста
српских застава: са оцилима
и грбом краљевине Србије,
као и четничке заставе.

Све заставе су димензија
75X140 сантиметара.
Наруџбине
извршити на тел. 601-953,
Зоран Ранкић.

Испорука одмах,
поузећем.

ВЕЛИКА СРБИЈА

Новине Српског четничког покрета

Издавач:
Издавачко предузеће „САВЕСТ“

Оснивач и генерални директор:
Војвода др Војислав Шешељ

Главни и одговорни уредник:
Војин Вулетић

Заменик главног и одговорног уредника:
Синиша Аксентијевић

Редакција:
Мр Љиљана Стошић, Слађан Крушић, Зоран Дражиловић, Јован Вучковић, Радован Андрејевић, Гордана Ристић,
Александар Стефановић, Дејан Анђус, Дарко Ђирић, Драган Тодоровић

Председник Издавачког савета:
Др Ђорђе Николић

Техничко уређење: „АБЦ—ГЛАС“

Штампа: НИГП „АБЦ—ГЛАС“, д.д. Влајковићева 8, 11000 Београд
Редакција прима пошту на адресу: Синиша Аксентијевић, Паунова 77/III стан 16, 11000 Београд

Решењем број 413-973/90-01 Секретаријата за информације СР Србије од 25. јула 1990. „Велика Србија“ је ослобођена од плаћања основног и посебног пореза на промет.

ИСТИНА О КОМУНИЗМУ

Горски Штаб 76/3 под горњим насловом доноси следеће:

„Пред скори обрачун са свим својим непријатељима, који су му три године радили о глави, Српски народ увиђа, да су комунисти и партизани подједнако опасни као и сви други, који су желели и тражили његово уништење. Свестан да комунизам нема ичега заједничког са његовим националним животом, Српски народ зна да се данас под његовим плаштом крију сви они који су до јучер ишли раме уз раме са Немачком, Српски народ зна да је:

ЈОСИП БРОЗ-ТИТО римокатолик и Хрват, да му није стало до Срба, да је Немачке казнене експедиције слао само у Српске крајеве. Само у Српским крајевима дизао буне, да би Немци потукли што више Срба;

Српски народ зна, да је **Моша Пијаде** јеврејин, да је он дигао Црну Гору то најчистије Српско гнездо, на неуспели устанак, да је баш он бацио та јуначка Српска брда у покољ и крв;

Српски народ зна да је Источну Босну попалио и уништио Инжињер **Вајнер**, похрваћени Немац, који је заједно са усташама палио Српске куће;

Српски народ зна, да је **Коста Нађ** Мађарског порекла и да му није стало да коље Србе у крајевима Босанске Крајине

Зна Српски народ да је **Паул Пап** упропастио Српске Далмације и зна да је Хрват **Марко Орешковић** вао у крви Срба из Лике;

Зна Српски народ, да је **Сулејман-Суљо Филиповић** био Павелићев пуковник, да је као такав организовао систематске покоље Срба у Босни и да је затим прешао Титу и постао његов министар.

За цело време партизанских неуспелих акција, за све време њиховог терора над Српским живљем, они су били издашно помагани од Павелићевих усташа. Постоји споразум **ПАВЕЛИЋ—ТИТО** о уништењу Српског народа. Зато је Павелић послао своје дојучерашње крвнике и помагаче у Титове редове. Тако је матори **Владимир Назор**, најпре певао славопојке о Павелићу а сада пева песме о Титу; **Антон Августинчић**, 1942 године је извајао бисту Павелићу а сада ваја Титу; **Марко Месић** је као усташки пуковник командовао Хрватским пуковима код Стаљинграда, био заробљен, а сада је постао командант Југословенске народне ослободилачке бригаде у СССР; **Мухамед Суџука** био је најпре велики жупан Плива и Рама, а сада је код Тита члан Претседништва антифашистичког већа. **Осман Ибраховић** био је Павелићев котарски претстојник у Босанском Петровцу и као такав убијао Србе и само једном приликом убио је 80 Срба (из које је групе само један човек, Рајко Чајкановић, успео да побегне у Београд), а сада је тај исти командант батаљона X партизанске бригаде; **Хрвоје Ципцијел**, Сплитски усташа био је организатор покоља Југословенских војника у Гатима, а сада је један од вођа партизана у Далмацији.

Таквих примера има безбројно много. Све што је данас у партизанима, све је то несрбин, неправославац, све то мрзи Србе. Али њихова мржња неће моћи упропастити Српски народ. И њихови покољи неће моћи да нас униште. Већ одавно а данас нарочито, Српски народ је као један скочио против партизана и треба их као најгору кугу. Сврстан у Равногорском Покрету, Српски народ се спрема да у даном тренутку упита све њих за грехе и њихова злочинска дела.

То горе изложено, то је лице и наличје партизанско, то је њихова идеологија. Због свега тога **Српски народ је противпартизански и противкомунистички. Он иде Равногорским путем.**

Због актуелности овога летка ми га преносимо.

НАРАП

ПРОЧИТАЈ, ПА ДАЈ И СВОМ ПРИЈАТЕЉУ, ДА ПРОЧИТА!

**ОД ОХРИДА ДО ЈАДРАНСКЕ ПЛАЖЕ,
СВУД СУ СТРАЖЕ ГЕНЕРАЛА ДРАЖЕ!**

**Србине, брате,
не заборави!
Ово су
српске земље!**